

S 6-119

APRILL 2012

NR 1/127

ORIENTEERUJA

**Suusaorienteerumise hooaeg
GPS-jälgimine võistlustel
Jooksja valikud Pekingis
Uku Annus
Ace Xdream 2012
Kaardistamisvõistlus**

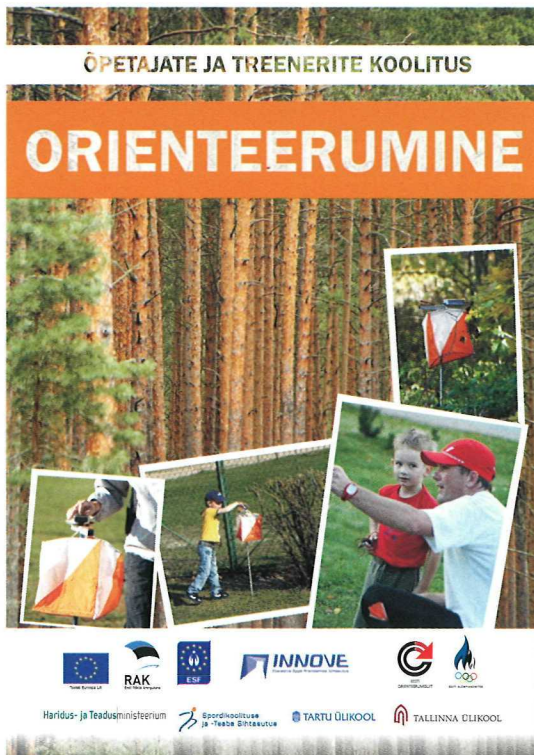

UUED RAAMATUD!

Eesti Orienteerumisliidul on kahe erineva projekti raames trükist ilmunud/ilmumas kaks raamatut orienteerumisest, mida siinkohal lühidalt tutvustame.

Eesti Olümpiakomitee juhitud INNOVE-projekti osana on trükivalgust näinud raamat

“ORIENTEERUMISÕPETUS - tee seda lihtsalt, lõbusalt ja õigesti”

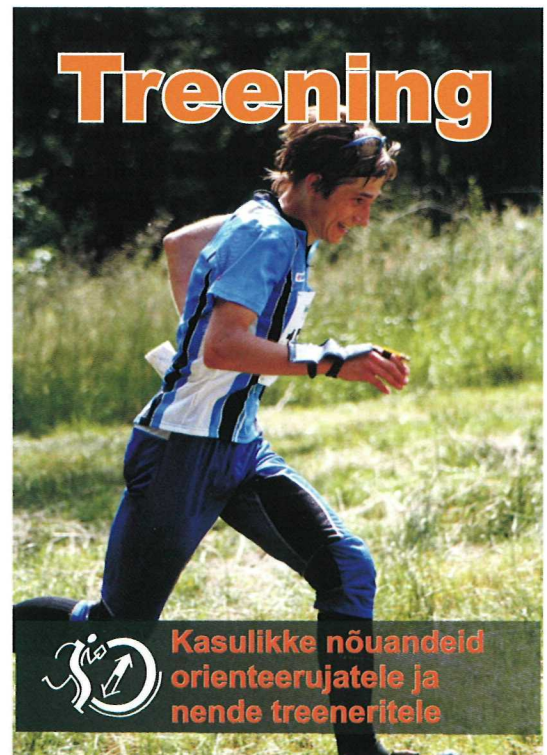
Tegemist on eestindatud versiooniga Rootsis välja antud üllitises "Att orientera i skolan". Raamat on mõeldud eelkõige I-III astme treeneritele, kooliõpetajatele ja algajate juhendajatele. Suurema osa raamatust moodustab praktiliste orienteerumisharjutuste kogu, kus iga harjutus on mõeldud teatud kindla tasemega algajatele konkreetsete oskuste õppimiseks ja omandamiseks.

Raamat on formaadis **A4**, selles on **90 lehekülge**.

Raamatuid saab trükiarvu piires tellida Eesti Orienteerumisliidust ning mõlemad üllitised tehakse pdf-formaadis allalaetavateks EOL-i kodulehel.

Koostöös Läti spordiklubiga Mežaparks on Põhjamaade Ministrite Nõukogu Norden-projekti käigus eesti keelde tõlgitud tunnustatud rootsi orienteerumistreenerite kirjutatud mahukas raamat

"Treening. Kasulikke nõuandeid orienteerujatele ja nende treeneritele"

Teos on heaks käsiraamatuks III-V astme treeneritele, tõsiste sportlike eesmärkidega harjutajatele ja kõigile, kes orienteerumise vastu sügavat huvi tunnevad.

Raamatus käsitletakse väga erinevaid orienteerumistreeningu tahke: füüsilist, tehnilist ja vaimset treeningut; psühholoogilist ettevalmistust; käsitletakse treeningu füsioloogilisi aspekte; toitumist; treeningu planeerimist; pedagoogilisi printsiipe jne kuni treeningtöö juhtimise ja meeskonnatööni välja.

Raamat on formaadis **A4**, selles on **232 lehekülge**.

SISUKORD

- 4 Uudised
- 6 Üleskutse
- 8 Statistika
- 9 Nuputamine
- 10 Rännak
- 12 Suusaorienteerumine
- 15 Seiklussport
- 16 Eesti-Läti
- 18 Tehnika
- 20 Eesti meistrivõistlused
- 23 Arvamus
- 24 Koondis
- 26 Välismaa
- 33 Treening
- 34 Seiklussport
- 35 Rajameistrivõistlus
- 38 Noorendik
- 40 Võistlusreis
- 43 Vösast väljas
- 45 Orienteerumiskaardid
- 47 Intervjuu
- 51 Iseseisev töö
- 52 Nõuanne
- 53 Õpi orienteeruma!
- 55 Juhatuse otsused

Väljaandja: Eesti Orienteerumislüü

Vastutav toimetaja: Maret Vaher, tel 5232977,
maretvaher@gmail.com

Toimetus: ajakiri@orienteerumine.ee

Eva-Maria Truusalu, Kersti Ehala, Sixten Sild,
Markus Puusepp, Mihkel Järveoja, Marek Karm

Keeletoimetaja: Eveli Post

Küljendaja: Külli Leola

Tellimine: eol@orienteerumine.ee

<http://www.orienteerumine.ee/ajakiri/telli.php>

Kaanel Even Toomas suusaorienteerumise MM-il

Foto: Stanislav Filippov

Tellimine:

eol@orienteerumine.ee või

<http://www.orienteerumine.ee/ajakiri/telli.php>

Tellimishind 2012. aastaks **10 EUR**, välismaale **18 EUR**

Trükk: **PRINTCENTER**

Talvest on saanud kevad – uue alguse ja uute ideede aeg!

Läbi on saanud teine talv ühises liigas lätlastega. Taas olid liigasse kuulunud võistlused mõlemas riigis talve kõige suuremad ja eesrindlikumad üritused. Nõrga sisemise konkurentsiga väikeste alaliitadena peame ka edaspidi igati soodustama naabritega läbikäimist. Spordis on arengu mootoriks tugev konkurents ning kasu lõikavad sellest

kõik, kes selles konkurents osalevad. Praegu on viimane aeg hakata mõtlema kuidas me pärast tänavuse suvehooaja lõppu, kui Eesti-Läti liiga projektiperiood lõpeb, oma koostööga edasi läheme.

Tänavune talv oli lumega tagasihoidlik. Orienteerujad ei pea kartma mulluse kevade sündmuste kordumist, kui aprilli planeeritud võistlused ridamisi ära jäid või toimusid kärbitud formaadis. Suurem osa Eestimaa metsadest olid joostavad juba märtsi lõpus ning käesoleva ajakirjanumbri ilmumise ajaks (Jüriöö jooksuks) on kõigil olnud piisavalt võimalusi jooksu- ja kaarditreeninguks. Tahaks loota, et see kajastub ka mullusest suuremates osavõtnumbrites.

Orienteerumisjooksu kalendrit uurides torkab silma üks tähelepanuväärne sarnasus mulluse kalendriga – lõviosa suurematest võistlustest toimub Lõuna-Eestis või Põhja-Lätis. Esimene suurem võistluste seeria Põhja-Eestis on alles juuni teises pooles, kui SK 100 korraldab oma esimese Tallinna o-nädala. EOL-i juhatus hinnangul on see noore klubi poolt väga tänuväärne algatus, millest võiks välja kasvada Eesti orienteerumise uus visiitkaart rahvusvahelisel orienteerumisturul mõne aasta eest hääbunud 4EST-i asemele. Põhjaeestlastel tuleb aga leppida pidevate pikkade sõitude ja suurte kuludega kuni sealsed klubid ise rohkem ette ei võta, et võistluste geograafiat tasakaalustada. Oma roll selles tasakaalutuses on kahtlemata heade orienteerumismaastike suurematel varudel Lõuna-Eestis, kuid väga palju on siiski kinni klubide liikmeskondade teotahes ja eestvedajates.

Ajakiri Orienteeruja on käesolevaga jõudnud oma 127. numbrini – näitaja, mille üle võime kõik uhked olla. Ajakirja tellijaskond on endiselt ca 500 inimest, kuid potentsiaali on minu hinnangul vähemalt kaks korda suuremaks arvuks. Selles osas saab iga meie lugeja ajakirjale appi tulla – vaja on vaid ühele sõbramehest orienteerujale (kes tihtipeale loeb juba praegu meeleldi Orienteerujat, kui see näppu juhtub) selgeks teha, et vaid 10 euro eest on võimalik see tujutõstja neli korda aastas ka oma postkastist leida. Ka praegu ei ole veel lootusetult hilja!

Orienteeruja numbrid ilmuvad tänavu esmakordselt nelja erineva toimetaja käe alt. Esimese numbrini kokkupanijaks on Mihkel Järveoja. Edasi tulevad Maret Vaheri, Eva-Maria Truusalu&Kersti Ehala ning Markus Puusepa numbrid. Ka ajakirja küljendaja on tänavu uus – tartlanna Külli Leola. Ei ole kahtlustki, et kõik see kokku tähendab rohkesti uut ja üllatavat igas numbris.

Head lugemist ja kaasalöömist!

Sixten Sild, Eesti Orienteerumislüüdu juhatuses esimees

Lühiuudised

Pärnakas Uku Randmaa purjekal ümber maailma

6. veebruari Pärnu Postimees kirjutab, et tagasi kodumaale jõudis pärnakas Uku Randmaa, kes oli just lõpetanud oma ümbermaailmareisi, mida ta alustas 2010. aastal Aafrikast Roheneemesaartelt. Tänavu, 12. jaanuaril jõudis Uku oma 43 jala pikkuse jahi Temptation IIIga tagasi reisi alguspunkti, olles esimene eestlane, kes maakerale ihuüksinda ringi ümber on teinud.

Aga miks Orienteeruja Ukust kirjutab? See tubli teoga hakkama saanud ärimees ja nelja lapse isa tegeles lapsena purjetamise kõrvalt ka orienteerumisega ning on tulnud oma vanuseklassis ka Eesti meistriks. Orienteeruma tõi Uku esimest korda naabrimees ja tubli orienteerumisveteran Rein Kiisler Audrust. Ilme Palu meenutab, et oma esimesel neljapäevakul Sindi-Lodjas eksis Uku ära nii, et ei leidnudki

stardipaika enam üles. Nuttev poiss peatas auto ja palus autojuhil end viia koju Audrusse, mida ka lahke mees tegi. Rajameister, Rein Kiisler, miilits ja muud abilised otsisid poissi kella kaheni öösel, kuni lõpuks otsustati minna koju kontrollima.

Suur oli olnud rõõm, kui poiss pistis teki alt välja pea ja küsis: "Rein, kas sa mind veel metsa kaasa võtad?" Uku oli aastaid üks tublimaid noori orienteerujaid Pärnus ning ühines hiljem Ilme Palu treeningrühmaga.

Küsimusele, kas purjetamisel on orienteerumisest ka kasu olnud, vastas Uku, et füüsilise vastupidavuse sai ta lapsena ikkagi orienteerumisega tegeldes ja kompassiga sina peal olemisest on diplomiga kaugsõidu-kaptenil alati kasu olnud.

Orienteerumisvidinad mobiiltelefonidele

Tak-Soft alias Tarmo Klaar on valmis saanud uue rakenduse nutitelefoni jaoks – MOBO ehk mobiiliga orienteeruma. MOBO on sarnane traditsioonilise orienteerumisega maastikul, aga abivahendiks on nutitelefoni, mis asendab kaarti, kompassi ja märkeseadet. Kontrollpunktid on maastikul tähistatud QR koodiga, mida tuleb telefonile näidata ja mille järel saadetakse "märgi" punkti läbimisest serverisse. Rakenduse kodulehel peetakse ka arvestust enim punkte kogunud mobiilorienteerujate vahel. Hetkel on MOBO saadaval vaid Android operatsioonisüsteemi kasutavatele telefonidele.

Tarmo Klaari sõnul on MOBO mõte (taas)elustada orienteerumise püsirajad veidi kaasaegsemas vormis. Hetkel on avatud kolm püsirada, ent kevade saabudes soovitakse üles seada vähemalt kümme rada üle Eesti, mille loomisel saavad kõik abiks olla. Rohkem infot leiad <http://mobo.osport.ee/> ja kõrvalolevalt QR koodilt nr 1.

Juba varasemast on saadaval ka minu eOL-i mobiilirakendus, mis võimaldab lugeda EOL-i uudiseid, sirvida tuleva nädala kalenderplaani ning otsida lähedal asuvaid orienteerumiskaarte. Sellest kevadest on see kasutatav kõigi uuemate telefonidega, mille veebilehitsejad toetavad HTML5 standardit. Minu eOL-i teenuse aadress on <http://m.orienteerumine.ee> (vaata ka QR koodi nr 2).

Algab medalijaht

Eesti Orienteerumislüüdi (EOL) juhatus kuulutas aasta alguses välja uue konkursi "Medalijaht 2012", mille eesmärgiks on selgitada välja aasta jooksul Eesti meistrivõistlustel (EMV) kõige enam medaleid võitnud orienteeruja. Lisaks peaks konkurss väärtustama erinevaid EMV alasid ning loodetavasti suurendama ka osalejate arvu. Arvesse lähevad kõik 12 medaliala, sealhulgas teatevõistlused (7 orienteerumisjooksus, 3 suusaorienteerumises ja 2 rattaorienteerumises). Auhinnaks on eratoetajate poolt väljapandud 5-grammine kuldplaat (prooviga 999,9) ning see antakse üle sügisesel EOL-i üldkogul.

Pärast kolme talvist medaliala (EMV sprint, tavarada ja märketeade) on 19 orienteerujal võrdselt kolm medalit. Kolm kulda on neist võitnud Doris Kudre (N16), Tõnis Laugesaar (M18) ja Asso Kesaväli (M20).

Tartus toimus järjekordne kartograafiakonverents

9. märtsil Tartu Ülikooli Raamatukogus toimunud kartograafiakonverents oli sel aastal pühendatud kuulsale flaami karograafile Gerardus Mercatorile, kelle sünnist möödus sel kevadel 500 aastat. Konverents keskendus peamiselt teemakartograafiale ning orienteerumiskaartide eripäradest tegi ettekande orienteerumislüüdi kaardikomisjoni liige Markus Puusepp. Üritusest tegi otseülekande ka Tartu Ülikooli Televisioon ning kõiki ettekandeid saab järelvaadata aadressil <http://uttv.ee/naita?id=9560>. Kartograafiakonverentsi korraldasid Tartu Ülikooli geograafia osakond, Eesti Geoinformaatika Selts ning Eesti Geograafia Selts.

Õnnelik Riigikogu liige ja orienteeruja Meelis Mälberg Tartu maratoni finišis.

Orienteerujad suusamaratonidel

Sirvides Eesti suusamaratonide sarja Estoloppet protokolle võib nende eesotsas näha mitmeid nii talve- kui suveorienteerujaid. Ühe võidugi saab meie suusaorienteerumiskoondise liikme nimele kirjutada. 28. jaanuaril Mõedakul peetud Viru maratoni (42 km, vabatehnikas) võitis Even Toomas (Värskas OK Peko) ajaga 1:50:06 ning tema klubikaaslane Sander Linnus oli 5. Sander jõudis ka suusatalve ühe olulisema, 19. veebruaril toimunud Tartu maratoni (63 km, klassikalises tehnikas) esisajasse, kui oli 90. ja kaotas võitjale Jörgen Brinkile (2:43:21) veidi üle 28 minuti.

Nädal hiljem toimunud Haanja maratoni (43 km, klassikalises tehnikas), mille raames peeti ka tänavusi pikamaasuusatamise Eesti meistrivõistlusti, tõestas suvise o-jooksu koondise liige Lauri Sild (OK Võru), et suvi ja talv võivad olla vennad. Võitjale Algo Kärbile (2:09:44) kaotas Lauri veidi üle 13 minuti ja oli 12. Hästi sõitsid ka Marek Nõmm (EKJ SK) (32.) ja Sander Linnus (34.).

Viru maratoni 5. koha vahetas Sander Linnus märtsi esimesel pühapäeval Kõrvemaal sõidetud Tallinna suusamaratonil (42 km, vabatehnikas) 3. koha vastu ja kaotas võitjale Andres Kollole (1:35:07) vaid 10 sekundiga. Suusa-o koondise liikmed Tiit Toomas (Värskas OK Peko) ja Priit Randman (Rakvere OK) olid vastavalt 14. ja 20.

Euroraha toel orienteeruma

Sellest aastast algab Otepää vallas pikema perioodiline orienteerumispäevakute ja jalgsi- ning jalgrattamatkade sari, millele eraldati Euroopa struktuurifondist 18 240 eurot. Projekt "Liikumisharrastuse soodustamine looduses" kestab kaks aastat ning mõlemal aastal on planeeritud läbi viia 12 päevakut-matka. Saadud toetuse eest uuendatakse Otepää ümbruse orienteerumiskaarte ja korraldatakse üritustele kohale jõudmiseks bussitransport marsruudil Otepää-Tsireguliina-Tõrva-Otepää. Vallavalitsuse projektipartneriks on OÜ Lutsujärve Voldemar Tasa eestvedamisel.

Põhja-Atlandi orienteerumismeistrivõistlused

Kui viimastel aastatel on ühise kaubamärgi all korraldatud orienteerumise võistlusi nii Gröönimaal kui Islandil, siis sel suvel lisandub nende ühisesse programmi ka võistlus Fääri saartel ning kogu ettevõtmine saab nimeks Põhja-Atlandi orienteerumismeistrivõistlused. Tuur algab Gröönimaal Nuuki o-festivaliga (30. juunist 2. juulini), kust liigutakse edasi Islandile ICE-o-le (6.–8. juuli) ja sealt lõpuks Fääri saartele Tórshavni orienteerumise võistlusele (12.–14. juuli). Igas riigis joostakse tavarada, lühirada ja pealinnades linnasprint. Ehk siis kahe nädala jooksul on 9 starti kolmel erineval maal. Islandi ja Fääri saarte võistlustel kasutatakse osaliselt ka Eesti kaardijoonistaja Markus Puusepa kaarte. Rohkem infot nii võistluste kui ka majutuse ja transpordivõimaluste kohta leiad internetiaadressilt: <https://sites.google.com/site/natloc2012/>

Osa Tórshavni linnapargi kaardist Fääri saartel. Üks võistlusmaastikest.

Jerker Lysell Rootsi sise-MV 3000 m hõbe!

Maaailma üks paremaid orienteerumissprintereid (sprindiedetabeli 6. mees) Jerker Lysell osales Rootsis kergejõustiku sisemeistrivõistlustel 3000 m jooksus ja saavutas teise koha suurepärase ajaga 8.17.79! Sealjuures jooksis ta poolpikkadest pükstest ja lühikeste varrukatega sargist koosnevas orienteerumiseriituses. Oma isiklikku rekordit parandas ta lausa 22 sekundiga. Jooksu võitis neli sekundit kiirema ajaga Aafrika päritolu Adil Bouafif ja teisena lõpetas talle lõpuspurdis kaotanud teine lõunamaa mees Nacerddine Hallil, kuid viimase tulemus tühistati ebasportliku käitumise pärast, kuna ta lõi pärast finišeerumist vihahoos jalaga ühte rajatähistuse koonustest.

Uus SportIdent ajavõtusesteem jõuab ka Eestisse

OK Põlva Kobras ostab Põlvamaa Partnerluskogu Leader programmi toel sel suvel neli komposteerimisvaba SPORTidentBSF11-BL ajavõtuseadet ja 75 uut SIAC (SportIdent Active) kiipkaarti, mida hakatakse kasutama erinevatel spordiüritustel, aga eelkõige jooksu-, suusa- ja rattavõistlustel. Uue ajavõtusesteemi eeliseks on see, et märke või aja fikseerimiseks ei pea võistleja peatuma, vaid jaamast lihtsalt lähedalt mööda jooksmata. Saksamaa firma SportIdent uued seadmed on Kesk-Euroopas olnud kasutusel juba aasta aega, kuid Eestisse on need seni jõudnud vaid testimiseks.

Kogu projekti eelarve, mis sisaldab lisaks jaamadele ja kiipkaartidele ka sülearvutit ja tulemusteprinterit on 6187 eurot, millest OK Põlva Kobrase omaosalus on 10%.

*Uus kiip SIAC1
Foto: www.sportident.com*

*Komposteerimisvaba SI-jaam
Foto: Tarmo Klaar*

Reklaam

EOL Open 2012, sprint

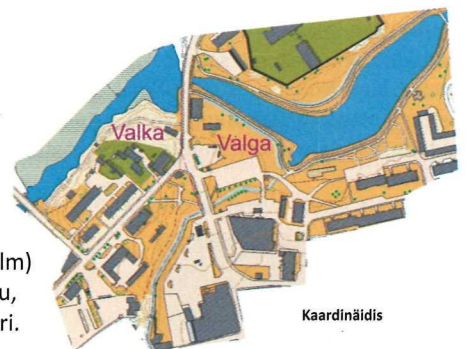
Eesti-Läti liiga osavõistlus.

1. juuni 2012.a, Valga/Valka,
stardi algus kell 18:00

Asukohakaart

<http://g.co/maps/bh94m>

Uus sprindikaart (autor Kalle Kalm)
hõlmab Valga ja Valka kesklinna,
rajad kulgevad üle Eesti-Läti piiri.

Kaardinäidis

Klassid ja stardimaksud

WM12-14 - 3 EUR WM16-20 - 4 EUR
WM21-60 - 8 EUR WM65-70 - 5 EUR
OPEN - 3 EUR

Stardimaks tasuta

Orienteerumisklubi Võru kontole
10402006021008, SEB

Eelregistreerimine

kuni 28. maini 2012 aadressil
www.osport.ee

Auhinnad

kõigi klasside 3 paremale
Märkesüsteem
SportIdent. Kiibi rentimine
korraldajalt 1 EUR

MM-i programm jäi IOF-i liikmete eriarvamuste tõttu muutmata

Välisajakirjanduse põhjal Markus Puusepp

Rahvusvahelise Orienteerumisföderatsiooni (IOF) poolt 2010. aastal algatatud projekt, mille eesmärgiks oli muuta orienteerumisjooksu MM-ide programmi mitmekesisemaks ja atraktiivsemaks, jõudis jaanuaris ummikseisu, mistõttu IOF otsustas kodurahu huvides teema edasiarutamisest loobuda ning jätkata alates 2001. aastast kasutusel olnud distantside ja programmiga.

Uut MM-programmi töötas välja WOC in the Future (WIF) töörühm, mis põhines oma töös 2009. aastal orienteerujate, liikmesriikide, meediaesindajate jt seas korraldatud laiapõhjalisel uuringul ning sellest lähtuvalt 2010. aastal IOF-i Kongressil tehtud otsusel lisada kavva ühisstardist võistlus. Lisaks Norra ettepanekul üksmeelse toetuse saanud ühisstardile soovitas Kongress IOF-i Nõukogul välja töötada programm, mis arvestaks järgmiste põhimõtetega:

- * Sprindi segateade (2+2) lisamine;
- * Varieeruv programm - erinevatel distantsidel erinevad stardimeetodid;
- * MM-i programm peab mahtuma 8 päeva sisse.

Kui WIF-i töörühm, mille esimeheks oli Leho Haldna, 2011. aasta jaanuaris avalikkusele ning liikmesriikidele uut võimalikku programmi tutvustas, algas nii liikmesriikide kui tipporienteerujate seas tuline arutelu, kuna töörühma ettepanekutes nähti ohtu traditsioonidele ning medalite väärtuse devalveerimist, kuigi alles pool aastat varem olid need samad liikmesriigid IOF-i Kongressil võtnud vastu samasisulise otsuse ja andnud Nõukogule sarnaseid soovitusi.

Lõplik ettepanek, mis esitati liikmesriikidele arvamuse avaldamiseks, oli viie medalialaga augustis väljakäidud variant. Selleks hetkeks olid tippjooksjad juba nii tugevalt töörühma ettepanekute vastu, et nende arvamused hakkasid üha enam mõjutama ka liikmesriikide poolt antavat tagasidet IOF-ile. Leho Haldna kommenteeris tekkinud olukorda liikmesriikide poolt sportlastele mee moka peale määrimisena ning heitis ette 2010. aasta IOF-i Kongressil vastuvõetud otsuste, eelkõige ühisstardi, unustamist.

2012. aasta jaanuari keskpaigaks WIF-i töörühmale laekunud 19 taotlust olid seega oluliselt kuju muutnud ning varasemate konstruktiivsete ettepanekute asemel laekusid enamasti äraütlevad vastused. IOF-i president Åke Jacobson tõi 20. jaanuaril toimunud Nõukogu istungil välja, et "IOF-i suuremate ja väiksemate liikmesriikide arvamused lahknivad oluliselt, mistõttu pole otstarbekas 2010. aastal kokku lepitud muudatuste tegemisega edasi minna ja sellega liikmesriikide vahel pingeid tekitada. Seetõttu on otsustatud jätkata senise programmiga.". Leho Haldna kommenteeris IOF-i Nõukogule antud ülesannet kui huvitavat, aga samas ka lahendamatu, kuna keegi ei olnud valmis

huvitavat, aga samas ka lahendamatu, kuna keegi ei olnud valmis tegema kompromisse. Leho Haldna: "Igal projektil on oma sisendid ja lõpptulemuse saavutamisel tuleb neid arvesse võtta. Kongressi otsused ja suunised olid töörühmale kõige olulisem sisend. Lõpptulemusena selgus, et liikmed ei ole rahul oma varasemate otsustega ja varem otsustatud muudatuste läbiviimine ei osutunud praktikas võimalikuks.". Seega toimuvad lähituleviku maailma-meistrivõistlused 2001. aastast kasutusel

olnud programmi järgi, kuna IOF-i Nõukogu sõnul on 80% liikmes-riikidest sellega rahul.

Eesti Orienteerumislidu poolt IOF-i Nõukogule saadetud vastuses oli arvestatud nii koondislaste, koondise treeneri Tarvo Avaste kui juhatuse liikmete arvamustega. Kui naiskoondislased pooldasid isiklikest eelistustest lähtuvalt muutusi, st sprindi osakaalu tõstmist, siis koondise meespool nagu ka EOL-i juhatuse, oli konservatiivsem ega soovinud kiireid muudatusi.

IOF-ile antud viimases tagasisidevoorus mainisid paljud riigid ühe võimaliku alternatiivina Põhjamaade o-liitude poolt väljapakutud võimalust minna üle täiesti uuele programmile ja korraldada vaheldumisi nn metsa- ja sprindi-MM-e, mis annaks võimaluse uutele korraldajatele, lühendaks programmi ning oleks teoreetiliselt ka soodsam nii korraldajatele kui osalejatele. Küsimusele, miks IOF-i Nõukogu antud ettepanekut ei arvestanud, vastas Leho Haldna Orienteeruja küsimusele järgnevalt: "WIF-projekti ülesanne ei ole kommenteerida üksikute liikmete arvamusi sellest projektist. Ja eriti arvamusi, mis selgelt väljuvad selle projekti raamidest. Aga liikmetel on õigus teha kõikvõimalikke ettepanekuid suvel toimuvale IOF-i Kongressile!".

Viimaste uudiste kohaselt ongi Põhjamaade orienteerumisföderatsioonid esitanud IOF-i kongressile sellekohalise ettepaneku. Põhjamaade arvates võiks uus programm käivituda alates 2016. aastast nn metsa-MM-iga, mis suure tõenäosusega toimub Rootsis, millele 2017. aastal järgneks sprindi-MM, mille üheks võimalikuks toimumiskohaks oleks Hiina.

Päev	Blokk	Distants	Alternatiiv
1	SPRINT	Ind. sprint (kval+finaal)	Sprinditeade (segavõistkond)
2	SPRINT	Sprinditeade (segavõistkond)	Ind. sprint (kval+finaal)
3	PUHKEPÄEV		
4	LÜHIRADA	Ind. lühirada	
5	LÜHIRADA	Proloog+viitstardist lühirada	
6	PUHKEPÄEV		
7	TRADITSIOONILINE	Ind. tavarada	Teatevõistlus
8	TRADITSIOONILINE	Teatevõistlus	Ind. tavarada

Jaanuaris 2011 välja käidud programm

Liikmesriikide tagasidete tuginedes viis WIF-i töörühm 2011. aasta augustikuus sisse muudatused, jättes alles neli või viis medaliala. Eelmise variandiga võrreldes eemaldati traditsiooniline lühirada, sest tagasidete liikmetelt oli selgelt kuue medaliala vastu. Millestki tuli loobuda. Kuna Nõukogul ja töörühmal tuli täita Kongressi otsust viia sisse ühisstart, otsustati töörühmas seda natuke vabamalt tõlgendada ning kasutada "esimesena lõpetanu on võitja" kontekstis.

Variant, mis esitati liikmesriikide presidentidele 2011. aasta augustis toimunud MM-i ajal oli järgmine:

	4 finaali	5 finaali
Sprindi kvalifikatsioon + sprindi finaali	●	●
Sprinditeade (segavõistkonnad 2+2)	●	●
Lühiraja proloog + viitstart	●	●
Tavaraja finaali, individuaalne intervallstart	●	●
Traditsiooniline teatevõistlus		●

Antud ettepanek leidis jooksjate seas veelgi enam vastuseisu ning Tšehhi koondislase Eva Jurenikova eestvedamisel hakati maailma tippjooksjate hulgas koguma vastu-allkirju ning mõned sportlased ähvardasid lausa uut programmi boikoteerida. Norras jõudis meedia huviorbiiti ühe vastalisena 2010. aasta lühiraja maailmameister Carl Waaler Kaas, kelle jaoks oli vastasseis perisene küsimus. Nimelt esindab tema ema Astrid Waaler IOF-i Nõukogu.

EOL-i ning ülejäänud 18 tagasisidet andnud liikmesriigi kommentaarid viimasele ettepanekule leiab:

<http://orienteering.org/woc-in-the-future-january/>

Teemat on arutatud ka EOL-i foorumis:

<http://www.orienteerumine.ee> ning lehe <http://news.worldofdo.com/>

“Teeme Ära” ja EOL kutsuvad orienteerujaid prügi kaardistama!

Eesti Orienteerumislidu nimel Sixten Sild

2012. aastal toimub Eesti "Teeme Ära" prügikoristustalgutest välja kasvanud ülemaailmne koristusaktsioon, millega on praeguseks ühinenud juba sadakond riiki. Kuigi "Teeme Ära" talgupäev on Eestis juba ammu midagi enam kui pelgalt koristamine, soovime maailmakoristuse aastal ka Eesti prügistamisele taaskord tähelepanu tõmmata. Olukord on küll peale 2008. aasta talgud märkimisväärselt paranenud, kuid kahjuks leidub ikka veel inimesi, kes oma prügi rahuliku südamega metsa alla sokutavad. Seetõttu kutsub "Teeme Ära" maailmakoristuse meeskond sel aastal toimuva maailmakoristuse raames prügistamise probleemile tähelepanu pööramiseks ka Eestis prügi kaardistama. Esimeseks ettevõtmiseks on aprillis alanud ja üle terve Eesti toimuvad prügikaardistamise talgud.

2008. aastal tegime üheskoos Eestimaa puhtaks. Nüüd, neli aastat hiljem, on aeg välja uurida, kui palju prügi on tagasi tulnud. Ja ikka selleks, et me saaksime ise, kogukonnapõhiselt otsida lahendusi prügistamise probleemile. Üheks tagajärgedega tegelemise võimaluseks on aga 5. mai talgupäev, kus muude talguliikide kõrval on oodatud ka kaardistatud punktide põhised algatused prügi koristamiseks.

Kõigepealt vajab "Teeme Ära" aga kaardistajate abi, et välja selgitada probleemi ulatus.

Veebilehel

<http://teemeara.ee/maailmakoristus/kaardista-prugi> on kirjas aprillikuusse planeeritud kaardistamiste toimumisajad.

Käesoleva ajakirjanumbri ilmumise järel on ees veel järgmised kaardistamistalgud:

21.04, 22.04 Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa, Jõgevamaa Kogunemine Jõhvi, Narva ja Rakvere Põhjakeskuse Rimi ning Kohtla-Järve ja Jõgeva Säätumarket parklates kell **10:00**

28.04, 29.04 Pärnumaa, Valgamaa, Viljandimaa Kogunemine Pärnu, Viljandi ja Valga Rimi parklates kell **10:00**

Esimeste kaardistamistalgute kogemus näitas, et üleskutse tulla talgutööna kaardistama ei andnud alati eeldatud tulemust. Kutsele reageerinuid oli kohati napilt ja paljudel potentsiaalsetel huvilistel puudub täpseks ja operatiivseks kaardistamiseks vajalik nutitelefon, GPS-seade või GPS-seadmega fotoaparaat.

Kuna kaardistamistalgute korraldamisega olid seotud ka mitmed orienteerujad, siis pakkusime Eesti Orienteerumislidu ja -klubide poolt abi prügi kaardistamisel. Orienteerujate kogukond koosneb tuhandetest aktiivsetest looduses liikujatest, kes regulaarselt kõigis Eestimaa nurkades metsajooksu, rattasõitu, orienteerumist jms harrastavad. Prügi leidmine looduses on meile "igapäevaleib" ja me kõik oleme puhta looduse nimel hea meelega valmis neid prügihunnikuid kaardistama. Tänu "Teeme Ära" liikumisele on nüüd olemas vastav infokogumissüsteem. Kaardistamist on kõige lihtsam teha eespoolmainitud sedamete abil, kuid toimib ka vana hea käsitsi kaardile kandmine, milleks on "Teeme Ära" kodulehel vastav kasutajaliides. Paljud orienteerujad oskavad isegi maastikule minemata kaardile kanda prügihunnikute asukohad, millest nad regulaarselt mööda jooksevad. Kaardistamisel on soovitatav asukohale lisaks sisestada ka prügi leiukoha foto ja lühikirjeldus. Kõige selle kohta on täpsem info ülaltoodud lingil.

Prügi kaardistamine pakub nii mõnelegi spordiharrastajatele omamoodi harjutamisstiimulit – on ju tänu sellele rohkem põhjust treeningtuuri ette võtta ning erinevaid marsruute valida, et läbi uurida uued piirkonnad. Meile, orienteerujatele, on üldiselt loomuomane, et me ei tiiruta kogu aeg ühel ringil, vaid meie jooksutiirud varieeruvad tugevasti. Paradoksaalsel kombel on prügihunnikutel kõnealuse kampaania käigus võime inimestele isegi rõõmu valmistada (sic!) – näed, ma ei tulnud siia ilmaasjata, leidsingi prügi! Järgmisel korral rõõmustab see prügi inimesi siis, kui nad rahuloluga nende poolt prügist puhastatud kohta silmitsevad.

“Teeme Ära” maailmakoristuse meeskond ja Eesti Orienteerumislit kutsuvad käesolevaga orienteerujaid üles andma oma panust prügi kaardistamisse!

Vajalikud juhtnöörid leiab eespool nimetatud lingi alt.

Lähem info:

Maailemakoristuse Eesti kaardistamise koordinaator:

Anne Ruusmann

anne@letsdoitworld.org

Tehnilise abi kontakt:

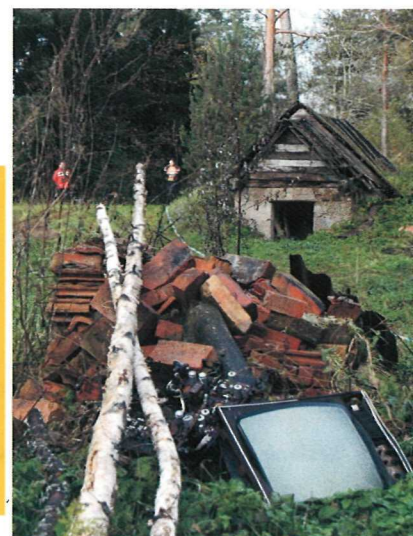
Martin Üle

matuyle@gmail.com

EOL kontaktisik:

Tiit Tähnas

tiit@twister.ee, tel: 521 5672

Orienteerumisaasta 2011 arvudes

Andmed Tarmo Klaar, tekst Mihkel Järveoja

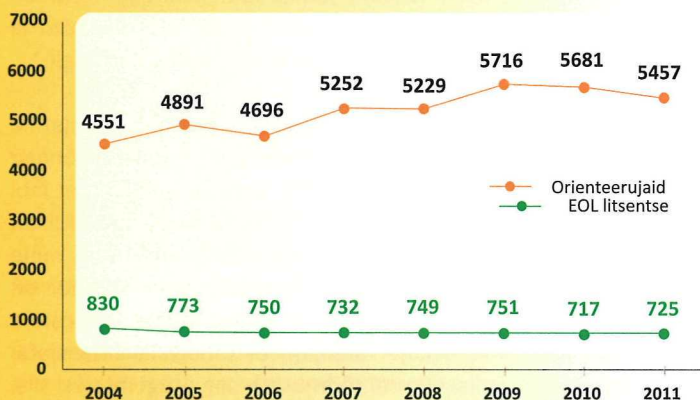
Enne uue suvehooaja algust on paslik vaadata eelmise aasta protokollidesse ja SI-jaamade mälusse, et lugeda kokku orienteerujad ja nende elektroonilised jäljed metsas.

Juba mitu aastat kasutatakse küsimusele "kui palju meid on?" vastamiseks arvu, mis võtab kokku kõik vähemalt ühe korra aasta jooksul metsas käinud inimesed, olgu nad siis Eesti Orienteerumislidu (EOL) koodi omanikud või mitte. 2011. aastal sattus metsa 5457 inimest, kellest koodiomanikke oli 5057. Uusi EOL-i koodi anti eelmisel aastal kokku välja 1315, mis viis koodide üldarvu 16488-ni. Orienteerumislidu litsentsi, mis annab õiguse osaleda ka riigi meistrivõistlustel, omas 725 orienteerujat (468 meest + 257 naist).

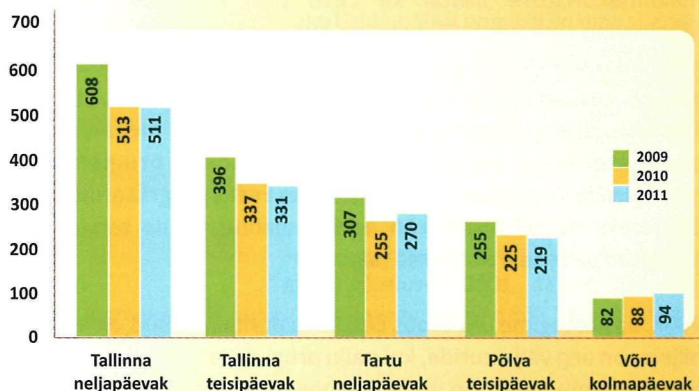
2011. aasta osalejaterohkeim võistlus oli XII TA OK rogain Karepal 894 inimesega (kellest EOL-i koodiomanikke oli 597). Klassikalistes orienteerumisevõistlustest meelitas kõige enam inimesi metsa XXIII Suunto Games Sõmerpalus (618 in), Eesti MV tavarada Põlulas (457 in) ja Eesti MV lühirada Piigandis (445 in). Need olid ka ainukesed võistlused, kus oli rohkem kui 400 osalejat. Üle Eesti korraldati kokku 43 EOL-i edetabelisse kuuluvat võistlust.

Orienteerumispäevakuid toimus 17 erinevas sarjas 259 ning stardikordi oli üle Eesti 38 263. Keskmise osalejate arv Eesti orienteerumispäevakul oli 148. Päevakute tipus troonisid endiselt Tallinna neljapäevakud (keskmiselt 511 osalejat päevakul) ja Tallinna teisipäevakud (331), millele järgnesid Lõuna-Eestis toimuvad Tartu neljapäevakud (270) ja Põlva teisipäevakud (219). Kõikidel teistel Eesti päevakutel jäi keskmine osalejate arv juba alla 100 inimese. Päevakulisi ehk inimesi, kes osalevad ainult päevakutel ja üleriigilistele võistlustele ei jõua, oli 3637. Nii üllatav kui see ka pole, on olemas ka vastupidiselt käituvaid orienteerujaid - 117 inimest käisid päris võistlustel, aga ei jõudnud kordagi päevakule.

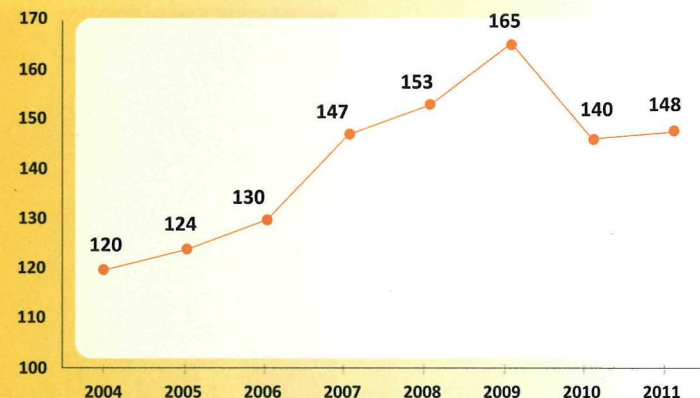
Kokkuvõtlikult saab öelda, et kui riigi meistrivõistlused ja suuremad päevakud säilitasid üle-eelmise aastaga võrreldes oma osalejate arvu, siis paljude klubivõistluste ja väiksemate päevakute osalejate arv kahanes.

Vähemalt ühel päevakul, rogainil või orienteerumisevõistlusel startinud inimeste arv (oranž) ning Eesti Orienteerumislidu litsentsi omavate inimeste hulk (roheline) viimasel 8 aastal.

Muutused keskmises osavõtjate arvus Eesti viiel populaarseimal päevakul.

Keskmine osalejate hulk Eesti päevakutel viimase 8 aasta jooksul.

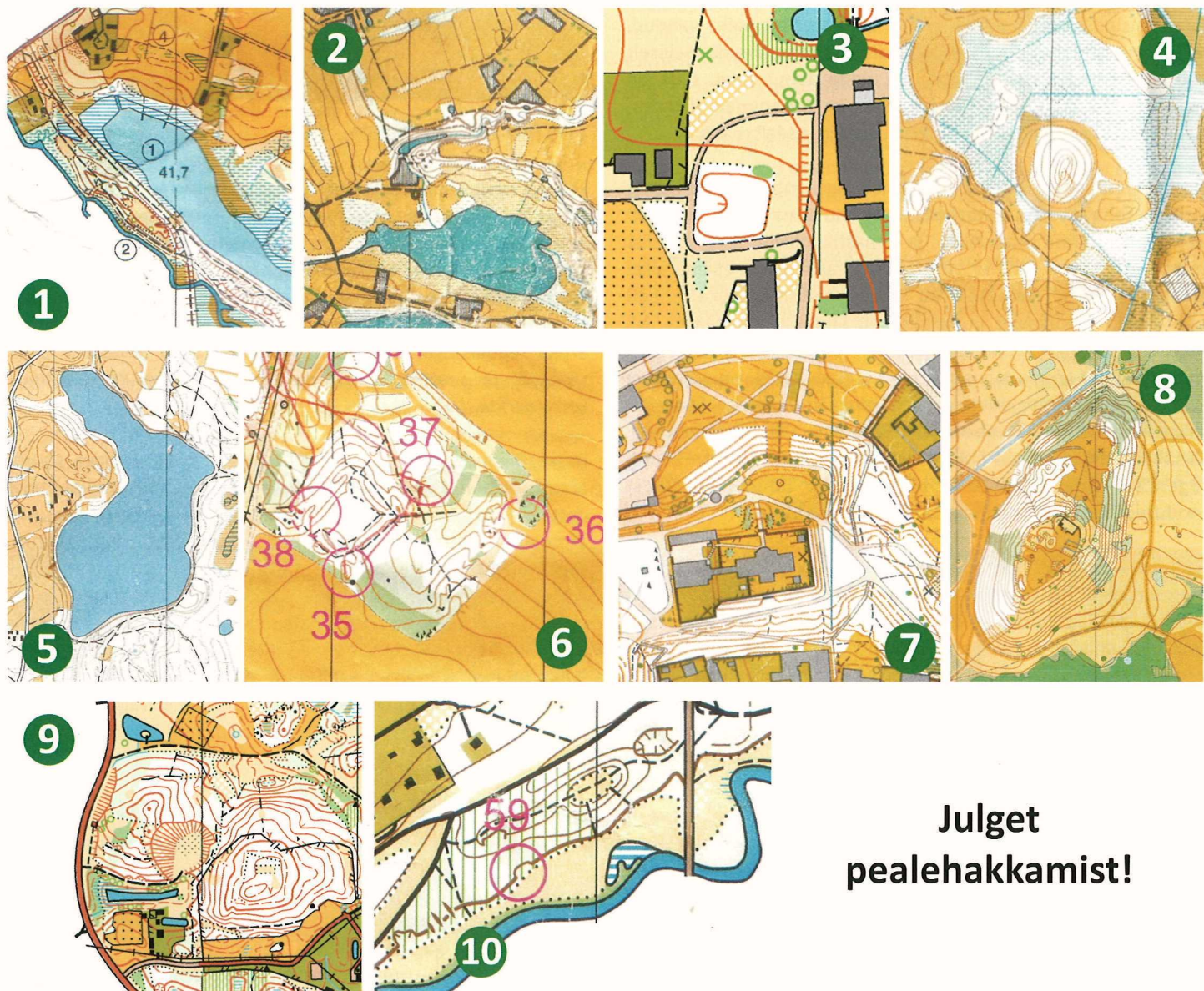
Foto: Külli Leola

Linnamäed orienteerumiskaartidel. Mõistatamisülesanne.

Timo Sild

Detsembris 2010 ilmus Orienteerujas Tõnu Raidi artikkel "Ajalugu ja arheoloogia orienteerujate jalge all", kus ta mainib, et orienteerumiskaartidel on aegade jooksul fikseeritud ligi 30 linnamäge. Kaheksa linnamäge on nüüdseks Orienteeruja veergudel kindlaks määratud. Käesolev mõistatamisülesanne on eelmise jätkuks, sel korral tuleb kindlaks määrata 10 linnamäge – ära tuleb märkida linnamäe nimi/nimevariandid, asukoht (kihelkond!), o-kaardi nimi ja number. Kui eelmisel korral tuli linnamäe asukoha puhul ära märkida vald ja maakond, siis seekord tahan teada saada kihelkonda. Arheoloogiateaduses kasutatakse kihelkondadepõhist jaotust, kuna kihelkonnad on lõplikult välja kujunenud ja enam ei muutu. Kihelkond oli eestlaste halduslik-territoriaalne üksus 13. sajandini ning kujutas endast ühte hõimu kuuluvate elanike ning ühiste majandus- ja kaitsehuvidega külade liitu. 13. sajandi algul oli Eesti aladel umbes 45 kihelkonda. Vanade kihelkondade alusel rajati pärast eestlaste ristiusustamist kirikukihelkonnad, mille elanikud kuulusid ühte kogudusse. Koos rahvaarvu suurenemisega moodustati järk-järgult uusi kihelkondi ja 20. sajandi alguseks oli neid 107. Iga kihelkond oli oma eripäraga tervik ning ühe keelemurraku ala, kihelkondadevahelised piirid olid suuresti looduse poolt tingitud ja need piirid on mõnikord praegugi maastikul tajutavad.

Loodan, et nende 10 linnamäe äraarvamine on teile põnevaks ja harivaks meelelahutuseks, kindlasti (taas)avastate Eesti orienteerumismaastikke ning -kaarte. **Lugejale, kes saab ülesande lahendamise eest kõige rohkem punkte, kingime AS Regio Eesti kihelkondade kaardi.** Vihjeks ütlen, et kõik linnamäed pole muinasaegsed ja üks on linnamägi väikese viguriga. Vastused saata e-maili aadressile timosild@gmail.com, teemaks kirjutage "Linnamäed_eesnimi_perekonnanimi"

**Julget
pealehakkamist!**

Põhjapooluselt tagasi tsivilisatsiooni

Mihkel Järveoja

Selle aasta aprillikuu lõpus viib helikopter kaks meest – eestlase Timo Palo ja norralase Audun Tholfseni – põhjapoolusele, kust nad alustavad kaks kuud kestvat polaarrännakut tagasi tsivilisatsiooni. Umbes 1400 km pikkuse suuskadel ja kajakkidel läbitava Arctic Return Adventure Touri (ARAT) lõpp-punktiks on Norrale kuuluva Teravmägede saarestiku suurim linn Longyearbyen. Retke eeskujuks on Norra polaarseikleja Fridtjof Nanseni ja tema kaaslane 1895. aasta polaarrännak, mis küll põhjapoolusele ei jõudnud, kuid mille plaanitud tagasipöördumismarsruuti Palo ja Tholfsen nüüd püüavad läbida. Nanseni jälgedes on mehed ka varem käinud, kui osalesid 2006. aastal prantsuse kuunaril Tara transpolaarsel jäätriivil ning ületasid 2008. aastal suuskadel Gröönimaa.

Arktistel polaarmaastikel, kus tihti napib kindlaid pidepunkte ja kus nähtavus ning ilm võivad olla väga halvad, on õige tee leidmine ja planeeritud marsruudi hoidmine äärmiselt nõudlikud ning elutähtsad üleanded. Seepärast uurisimegi Timo Palo käest, kuidas ta oma ekspeditsioonidel orienteerub?

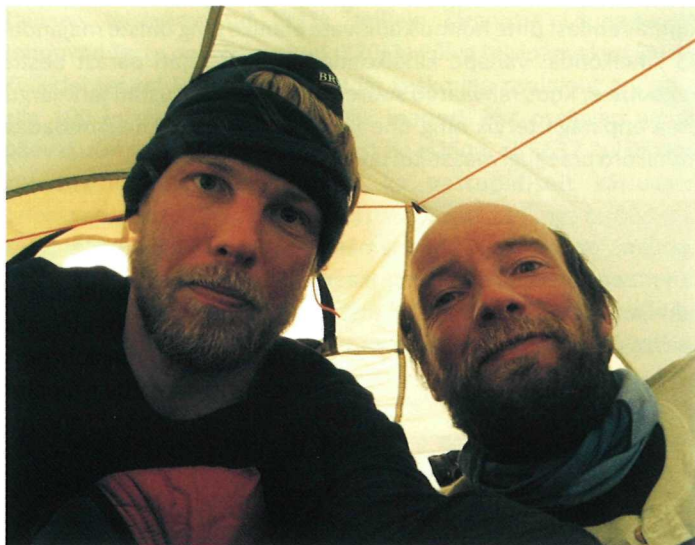
Kevadisel ekspeditsioonil läbite kahte väga erinevat maastikutüüpi: lage, tasane ja pidepunktita Põhja-Jäämeri ning mägi reljeefiga Teravmäed. Kuidas mõjutab erinev maastik sobilike navigeerimisvahendite ja -võtete valikut ning kui täpselt ja põhjalikult polaarekspeditsioonidel üldine marsruut üldse paika pannakse?

Enamasti on ekspeditsioonidel marsruut kindlalt paika pandud, GPS-i on sisestatud punktid, mida siis püütakse järgida. Sellisel töötab meetod ulatuslike lagedate alade puhul, nagu seda on mandriliustikud. Nii toimisime näiteks ka Gröönimaal liikudes. Keerukam osa oli vaid tee leidmine liustikule ja sealt maha.

Raskema mägi reljeefiga aladel tuleb aga rohkem kaartidega eeltööd teha ja valida otstarbekas ning ohutu marsruut. Siin peab eelnevalt uurima maastikku ja ilmastikuolusid. Sirgjoonelist marsruuti järgida päris ei saa. Häda on aga selles, et enamikel juhtudel kipuvad olemasolevad kaardid sellise keeruka reljeefi puhul oma mõõtkavalt ja detailsuselt liiga üldiseks jääma. Nii näiteks Hardangervidda mägiplatood (üks Euroopa suurimaid mägiplateosid Lõuna-Norras – toim) ületades olid mul kasutada kaardid, kus kõrgusjoonte vahed olid 20 meetrit. Seda on mägedes ohutuks liikumiseks natukene palju. Nii kohtasin sageli järsakuid, mida kaardil lihtsalt ei eksisteerinud. Siin on kaardi lugemisel vaja nii-öelda kõhutunnet ja tähelepanelikkust looduses liikumisel, et ennetada neid ohtlikke löike.

Seepärast paljudel juhtudel kasutavadki ekspeditsioonid neis piirkondades, kus maastik keerulisem ja detailseid kaarte pole saada, satelliidifotosid. Need on tänapäeval juba väga hea resolutsiooniga ja suur eelis on ka selle materjali värskus võrreldes vananevate kaartidega. Loodus ju muutub pidevalt. Ainus miinus on fotode hind. Neid on üsna kulukas soetada. Teravmägede saarestiku kohta on meil kasutada kaardid mõõtkavas 1:100 000 ja kõrgusjoonte vahega 25 ning 50 meetrit. Kuna me aga teame seda piirkonda suhteliselt hästi eelnevatest kogemustest, siis saame selliste kaartidega hakkama.

Hoopis iseäralikum on lugu aga Põhja-Jäämerega. Siin pole kindlal marsruudil erilist mõtet, sest kogu meie jalgealune ju liigub – ja teeb seda vahel päris kiiresti. Meil on teada algus- ja lõpp-punkt ning lihtsustatult öeldes tõmbame nende vahele sirgjoone ehk

Timo Palo ja Audun Tholfsen

kõige otsema tee. Ideaalis peaksimegi seda järgima. Kuid looduses liikumisel on siiski mõningaid olulisi nüansse, mida tuleb arvestada. Number üks neist on kahtlemata jäätriiv. Transpolaarse jäätriivi suund on üldjoontes teada, sest seda mõjutavad valdavad tuule suunad. Oma eelnevatest kogemustest ja teadmistest me teeme teatud eeldusi ja arvestusi. Siinjuures konsulteerime ka eriala teadlastega. Detailideni seda aga välja arvestada pole võimalik ja seetõttu tuleb marsruuti pidevalt retke käigus korrigeerida.

Raskesti ennustatav on triivi kiirus. Kuid isegi valdava suuna arvestuse puhul võib meil ette tulla päevi, kus triivime sootuks vastupidises suunas, ehk siis tagasi. Triiv sõltub paljuski atmosfääri tsirkulatsioonist, mis aga on muutuv nähtus. Transpolaarne jäätriiv kannab meid läände ja edelasse Põhja-Atlandi suunas. Nii tuleb meil juba alguses targu hoida oma suunda ida poole ja seda päris palju. Parem on algul hoida rohkem ida suunas, kui et lõpuosas enne saarestikku võidelda triivi vastu. Põhja-Atlandi veeväljale kaldumine on üks suuremaid ohtusid meie jaoks. Seepärast ei olegi midagi imestada, kui algselt võtame kursi pooluselt mitte Teravmägede suunas, vaid hoopis tunduvalt ida poole.

Kaardidel Põhja-Jäämere kohta pole meie jaoks tähtsust. Nii nagu tühjade mandriliustike puhulgi, pole ka Arktika keskosas midagi kaardistada, vähemasti antud retke silmas pidades. Sarnaselt Gröönimaa retkele, kasutame graafiliselt kujutatud koordinaatteljestikku, kuhu on märgitud pikkus- ja laiuskraadid. Sinna kanname igapäevaselt oma teekonna punktid.

Peale jäätriivi on veel üks oluline nähtus, mida tuleb silmas pidada. Selleks on magnetiline deklinatsioon. Kompassi kasutades ei tohi seda kunagi ära unustada iseäranis neis paigus, kus viibid niivõrd lähedal magnetilisele poolusele. Deklinatsioon Põhja-Jäämerel varieerub väga suuresti. Vastavad näidud on ka meil olemas oma marsruudi lõigul.

Millised siis on teie peamised navigatsioonivahendid ARAT ekspeditsiooni ajal?

Meie peamiseks navigatsioonivahendiks on kompass ja GPS. Lisaks kasutame lihtsamaks jälgimiseks ka tuulelippe suusakeppidel (kerged nailonribad). Alati on lihtsam jälgida midagi, mida sa ei pea pidevalt taskust välja võtma. Samuti võib edukalt kasutada päikest ja kellaaja arvestust (15 kraadi ühe tunniga), kuid Arktikas on pideva pilvisuse tõttu päikest suvisel ajal vähe näha. GPS-i kasutame enamasti vaid hommikul ja õhtul.

Kui mõelda teie retke eeskujule Fridtjof Nansenile ja tema polaarrännakutele 19. saj lõpus, siis mille järgi tol ajal oma asukohta määrati ja orienteeruti?

Toonased rändurid kasutasid oma asukohta määramiseks peamiselt sekstanti. Lihtsaim on keskpäevane päikese kõrguse mõõtmine, kuid vajadusel kasutati näiteks ka taevatähti. Olulise tähtsusega seejuures olid aga nende jaoks täpsed kellad ehk kronomeetrid. Ainult oma täpset aega teades oli võimalik arvutada ka täpne asukoht. Nansenil ja Johansenil juhtus kord

äpardus, kus nad unustasid oma kronomeetrid üles keerata. Võttis hulk aega enne kui Nansen suutis eelnevat marsruuti arvestades matemaatiliselt tabelleid kasutades välja arvutada nende ligikaudse asukoha ja aja. Päris täpselt aga ei teadnud nad seda kuni lõpuni.

Kui tihti on sul oma eelmiste polaarmatkade ajal, kas siis Gröönimaa ületusel või Teravmägedel, tekkinud olukordi, kus sa oma asukohas eriti kindel ei ole või oled planeeritud marsruudist kõrvale kaldunud? Millest taolised olukorrad peamiselt on tekkinud?

Eks neid hetki on ikka ette tulnud. Samas on need tõesti hetked, sest kahtluse korral võimaldab tänapäeva GPS kohe asjast aimu saada. Olen ekselnud pimedas nii Hardangerviddas kui ka *white out* (eesti keeles valge pimedus) oludes Gröönimaal. Ilm ongi siin kõige määravam tegur. *White out* olud on polaarialadel üsna sagedased. Sel juhul on tõesti taevast ja maa kõik üks. Ei erista horisonti, rääkimata mingitest tähistest, mille järgi suunda hoida. Veelgi enam – selline lame valgus kaotab ka igasuguse kontrasti jalge eest. Ei suuda eristada aluspinna reljeefi, sest pole õrnamatki varju. Kolmemõõtmelises kaob ja selliselt muutud väga abituks ning komistad pidevalt nagu kõndima õppiv laps.

Gröönimaal kogesime, kui lihtsalt kaob inimese suunataju, kui pole ühtki elementi, mida järgida. Pealegi pole me teatud sümmeetriliselt ja igal inimesel on oma suund, kuhu ta kalduma hakkab. Harvad polnud juhud, kus vaid mõne minutiga pöördus eesliikuja 180 kraadi. Tagumisel on lihtsam, tema jaoks on ju esimese näol olemas silmadele mingigi pidepunkt. Taolised tingimused kurnavad silmi väga ja harvad pole hallutsinatsioonid. Silmad lihtsalt üritavad meeleheitlikult midagi tabada. Neis oludes on suuna hoidmisel just suur abi suusakeppide kinnitatud tuulelintidest. Eks orienteerujad ole taolist suuna taju kaotamist kogunud ka metsas liikudes, kus kõik tundub ühtemoodi olevat.

Fridtjof Nansen (1861–1930) – Norra polaarseikleja ja teadlane. 27-aastasena ületas koos viie kaaslasega suuskadel Gröönimaa, mis oli tähenduslik retk nii polaaruuringutes kui ka suusaspordis. 1893. aastal juhtis Nansen Norra ekspeditsiooni põhjapoolusele, kuhu inimese jalg polnud veel astunud. Uus-Siberi saarte juures lasi Nansen oma spetsiaalselt ehitatud laeval Fram jäässe külmuda ning triivida koos jääga põhjapooluse poole. Taibates, et laev ei triivi otse üle pooluse, üritas ta poolusele jõuda koos ühe kaaslase ja koerterakendiga. 7. aprillil 1895 pidid nad aga tunnistama, et pooluse vallutamine on võimatu ja pöördusid tagasi. Selleks hetkeks olid nad jõudnud 86°4' kaugusele põhja – kaugemale kui keegi teine varem.

Suusaorienteerujad tiitlivõistlustel Ukrainas

Daisy Kudre

Tänavu toimusid suusaorienteerujate hooaja tähtsaimad võistlused 20.-27. veebruaril Ukrainas. Hoolimata kesistest lumeoludest hooaja alguses, mille tõttu nii mõnigi võistlus ära jäi, olid kõik koondislased treenitud ja valmis häid tulemusi saavutama. Eesti koondisesse kuulus 13 sportlast: täiskasvanute EM-il võistlesid Even ja Tiit Toomas, Priit Randman ja Tarvo Klaasimäe, juunioride MM-il esindasid Eestit naisjuuniorid Daisy Kudre, Piret Pärnik ja Evely Kaasiku ning meesjuuniorid Asso Kesaväli, Kristjan Linnus ja Taaniel Tooming; noorte EM-il Andres Saal, Karl-Martin Alnek ja Vootele Jagomägi. Koondise treenerina oli kaasas Raul Kudre.

Sõitu alustasime 19. veebruaril, reisisime kahe väikebussiga läbi Venemaa. Sõit kulges hästi ning võistluste toimumispaika, Sumõ linna, jõudsimme probleemideta. Järgmisel päeval toimus treening, kus sai maastikuga tutvust teha. Lund oli üsna vähe ning radadevõrk hõre, sügavad uhteorud aga füüsiliselt nõudlikud.

Esimese distantsina oli täiskasvanute EM-il esmakordselt kavas sprinditeade. Eestit esindasid kolm võistkonda, mis kõik koosnesid naisjuuniorist ja ühest mehest. Igaüks pidi sõitma kolm 7-8-minutilist ringi, võistlust alustas mees. Rajad olid tehniliselt lihtsad ja eelkõige lugesid õiged teevalikud ja suusatamiskiirus. Stardijoonel oli kokku 55 võistkonda.

Paarissprint andis hea võimaluse maastikuga tutvumiseks, sest nagu selgus, toimusid kõik võistluspäevad samal kaardil ning iga päev oli sama vaatepunkt ja finiš. Kõigile oli see suureks pettumuseks, et maastiku potentsiaali ei olnud ära kasutatud, teedevõrk oli hõre ja oodatud tehnilisi radu ei suudetud pakkuda.

Järgmisel päeval, kui kavas oli sprint, said jala stardijoonel panna kõik koondislased. Nagu sprindis alati, tuli hoiduda vigadest, mis hoolimata hõredast võrgust olid kerged tulema. Võitjate ajad olid igas klassis oodatust väiksemad, nii et tegu oli kiire ja üsna lihtsa sõiduga. Väga hästi võistlesid tüdrukud, kes saavutasid 52 juuniori konkurentsikohad 14 parema seas.

Piret Pärnik, kes saavutas sprindis 7. koha, arvas oma sõidust järgmist:

"Sprint toimus enamjaolt laiadel suusaradadel. Võrk oli hõre ning pidi jõudma sõita, et kõrges konkurentsipüsida. Viga ei tohtinud teha. Ei teinudki, aga tuli kaks kehva teevalikut, mis maksid kõrget hinda. Tasuks 7. koht, kaotust kolmandale 9 sekundit, aga võitjale lausa 1.03. Suutsin teha hea sõidu ning ületada oma eelmise aasta parimat kohta (16.). Mina olen igal juhul rahul, ükskõik, et tegu oli pigem suusavõistlusega."

Lõplikke tulemusi muudeti mitu korda ja suures ulatuses, kuna korraldajate ajavõtusüsteem jooksis võistluste ajal kokku ja lõpuks kontrolliti kõik ajad käsitsi üle. Ametlikud tulemused saabusid alles järgmise päeva õhtul.

Lühirada oli huvitavam kui eelmised distantsid, kuna rada viis võistlejad ka sügavatesse uhteorgudesse. Need olid füüsiliselt rasked ja pakkusid sportlastele erinevate teevalikute võimalusi. Tihti oldi valiku ees, kas sõita uhteorgudest ringiga ümber või võtta suusad jalast ja joosta otse läbi. Jooksu kasuks otsustades

pidi arvestama ka ajakuluga, mis saabaste alla kinni jäänud sulalume eemaldamine nõudis. Kokkuvõttes võitis see, kes vigadest hoidus ja kellel pärast ränkade tõusude võtmist jagus jõudu ka ülejäänud rajale. Lisaks pidi olema laskumistel ettevaatlik, sest väga paljude sõit lõppes pärast õnnetut kukkumist, kus varustust lõhuti. Eestlastest saavutasid parimad tulemused taas naisjuuniorid: Daisy oli 7. ning Piret 13. Hea sõidu tegi ka Andres, kes saavutas 14. koha.

Asso Kesaväli sprindist ja lühirajast:

"Minu suurimad lootused MM-il olid seotud sprindi ja lühirajaga. Esimese päeva sprint õnnestus üsna hästi, tasuks 19. koht. Seega sai lühiraja starti minna rahulikuma närviga ning enesekindlamana."

Võis oodata võistlust, kus tõusu oluliselt rohkem kui sprindis, samas tehnilise poole pealt mitte raskemat rada. Suusad saime küllaltki keerulistes oludes hästi libisema ja olid olemas kõik eeldused sprindi kohta parandada ja vahepeal käesolnud koht viieteist parema seas ära võtta."

Kui olin 30 sekundit enne starti kaardi kätte saanud, jõudsin vaadata valiku esimesse punkti, mis oli lihtne, kuid algul keerulisena tundunud teise punkti jäi valik tegemata. Suutsin rajal siiski õige teevaliku teha, tagantjärele vaadates seal rohkem variante ei olnudki. Kolmas ja neljas KP ei olnud keerulised ja sinnani oli läinud vigadeta, ka esimene suur tõus neljast oli võetud. Sõidu ajal olin otsustanud, et neljandast viiendasse lähen punktist kohe lõikesse - 40 m otse alla. Kui nägin, kui palju sealt lõigatud oli, ei tekkinud kahtlust, et see vale oleks. Praegu ei mäleta, et seal palju puid oleks olnud, kuid üks neist suutis mu suure hoo pealt siiski tasakaalust välja viia. Ka paaniliselt väiksematest puudest haarates hoo pidurdamine ei aidanud ja pikali ma olingi. Ei tea kuidas see juhtus, aga tõsiasi oli see, et suusk oli murdunud. Samuti ei tulnud kasuks see, et olin tol hetkel varustuse punktist kõige

Andres Saal võistlustest:

"Sõidud olid normaalsed. Rahule võin jääda lühiraja sõiduga, kuigi seal oleks saanud veel teevaliku vigu tegemata mõned kohad eespool olla. Pikal rajal olin valmis tegema oma parimat sõitu, aga ilm ei soosinud seda ning suusad ei tahtnud ka libiseda."

Pärast kolme võistluspäeva said sportlased võimaluse puhata ning linnaga tutvuda. Hommikul aknast välja vaadates võis näha veelompe ja halli taevast. Terve päeva vältel lumi ainult sulas ning see muutis ilmastikuolud järgmisteks võistluspäevadeks väga raskeks.

Laupäeval toimus teatevõistlus. Juba soojenduse ajal võis tunda, et sõit tuleb raske, kuna sulalume tõttu ei libisenud suusad eriti hästi. Kõik eestlased läksid starti eesmärgiga esikuukusse sõita.

Meesjuunioride sõit algas kehvasti Taanieli murtud suusa tõttu, kuid õnneks sai ta peatselt Eesti teise võistkonna käest uue suusa. See olukord sundis Andrest vaatepunkti stiilselt ühel suusal sõitma. Eelmise õhtu koosolekul ju räägiti, et mitte mingil juhul ei tohi katkestada ja

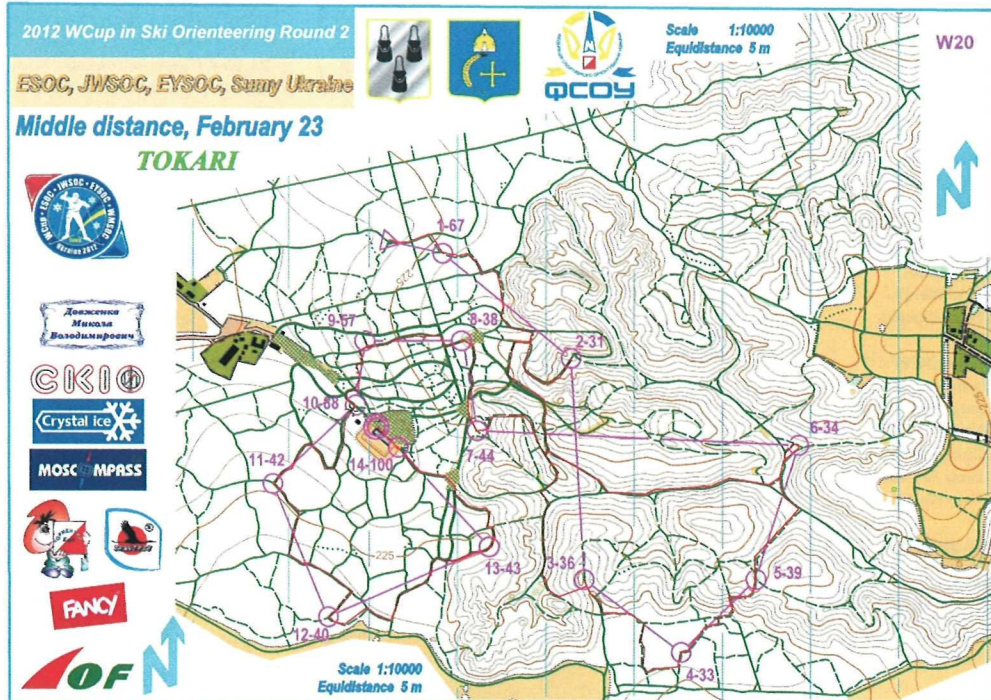
tuleb kas või ühel suusal finišeerida. Lõppkokkuvõttes said poisid M20 klassis riikidest 8. koha.

Mehed sõitsid pidevalt esikuuku konkrentsis, kuid finišisse jõuti seitsmendana. Õhtul oli siiski põhjust autasustamistseremooniale minna, sest naisjuuniorid saavutasid teist aastat järjest riikidest viienda koha. Üllatuslikult kaotati küll Tšehhile, kuid edestati venelasi. Auhinnaks saadi diplom ning kilekotitais maiustusi, mille hulka kuulus 750 grammi šokolaadi. Seega need, kes iga päev poodiumile astusid, lahkusid võistlustelt pea 4 kg šokolaadiga.

Viimaseks katsumuseks oli ühisstardist tavarada, mis pidi näitama, kellel on veel pärast kurnavaid distantse jõudu, et füüsiliselt ja ilmastikuolude tõttu raskel rajal hästi võistelda. Eestlaste tulemused olid keskpärased, kaotus tuli nii vigade kui suusakiiruse tõttu. Meestest tegi parima sõidu Priit, kes 55 mehe konkrentsis saavutas 27. koha.

Priit Randman tavarajast:

"Ootused ei olnud väga kõrged, sest ilmastikutingimused olid rasked ja tavarada pole ma üldiselt lõpuni kestnud. Plaan oli sellegipoolest pingutada nii kaua, kui jõuan. Stardist sain hästi minema ja sõitsin grupis. Esimese ringi lõpus tundsin, et füüsis on hea ja teadmine, et vahetult minu ees sõidavad sellised suurnimed nagu Kvale ja Rost, andis veel lisamotivatsiooni. Esimese ringi lõpetasingi kohe Rosti seljataga. Jõin, võtsin geeli ja läksin teisele ringile. Joogipausiga lasin väikese vahe sisse ja järele kiirustades keerasin kaardi 90 kraadi valesi ette. KP-st paremale keeramise asemel läksin hoopis vasakule. Kuna kõik teised läksid paremale, kontrollisin kohe, kas kaart on õigesti ees, ja mõistagi avastasin, et pidin samuti paremale minema. Selle apsu, ning teise ringi esimesse punkti tehtud vale valiku tõttu, millega kaotasin veel kuskil 1.30 min, ma teisi enam ei näinud ja ülejäänud raja sõitsin üksinda. Tavapärast haamrit seekord ei saanud ning pingutasin lõpuni. Tulemuseks 27. koht, mis on senini minu parim, kuid siiski jäi kripeldama, sest potentsiaali oli enamaks."

Naisjuunioride lühirada koos Daisy Kudre liikumisteega (kaart on vähendatud kujul)

Ilmselt paljudele jääb Ukrainas toimunud tiitlivõistlusi meenutama peale raskete ilmastikuolude, suurte tõusude ja tehniliselt lihtsate radade ka kehv võistluskorraldus, mis väljendus suutmatuses tulemusi ja stardiprotokolle õigeaegselt väljastada. Lühirajal saime stardiajad teada vahetult enne võistlust ning keegi ei oska öelda, kas sprindi lõplikud tulemused on täiesti õiged. Ebatäpsusi esines ka kaardil. Näiteks teates tegid paljud suure vea just seetõttu, et kaardil kujutatud rada paiknes tegelikkuses üle 50 meetri teises kohas.

Aga nagu alati, olid tingimused kõigil ühesugused. On huvitav, et võistluste käigus saab selliseid riike külastada, mis ei ole puhkusreisile minekul esimeseks valikuks, ning oli meeldiv näha, et ka Ukrainas suusaorienteerumisega aktiivselt tegeletakse.

Järgmisel aastal toimuvad samad võistlused Lätis Madonas, kus eestlastel on maastiku tundmise tõttu kindlasti paremad võimalused kõrges konkrentsis kaasa lüüa. Kuid nagu näha, tuleb selle jaoks ka väga heas füüsilises vormis olla.

Jõudu treenimisel!

Tulemused

Täielikud protokollid leiab
<http://orienteering.org>

Lühirada (M17)

1. Vladislav Kiselev	RUS	30:13
2. Sergey Gorlanov	RUS	30:20
3. Jonas Madslin Bakken NOR		32:14
14. Andres Saal	EST	36:48
29. Vootele Jagomägi	EST	46:27
33. Karl Martin Alnek	EST	52:53

Noorte EM

Sprint (M17)

1. Dmitry Volkov	RUS	10:49
2. Sergey Gorlanov	RUS	10:59
3. Vladislav Kiselev	RUS	11:06
23. Andres Saal	EST	13:22
24. Karl-Martin Alnek	EST	14:02
35. Vootele Jagomägi	EST	16:15

Tavarada (M17)

1. Vladislav Kiselev	RUS	50:30
2. Sergey Gorlanov	RUS	51:10
3. Martin Ericsson	SWE	52:04
22. Karl Martin Alnek	EST	1.04:25
24. Andres Saal	EST	1.04:33
29. Vootele Jagomägi	EST	1.07:36

Juuniorid ja täiskasvanud järgmisel leheküljel ▶

Juuioride MM

Sprint (N20)

1. Tove Alexandersson	SWE	09:54
2. Anna Ulvensoen	NOR	10:07
3. Salla Koskela	FIN	10:48
7. Piret Pärnik	EST	10:57
10. Daisy Kudre	EST	11:13
14. Evely Kaasiku	EST	11:23

Lühirada (N20)

1. Tove Alexandersson	SWE	31:18
2. Anna Närhi	FIN	32:40
3. Marjut Turunen	FIN	42:46
34. Taaniel Tooming	EST	46:28
7. Daisy Kudre	EST	36:00
13. Piret Pärnik	EST	38:23
34. Evely Kaasiku	EST	48:00

Tavarada (N20)

1. Tove Alexandersson	SWE	48:56
2. Linda Lindkvist	SWE	50:03
3. Marjut Turunen	FIN	50:09
23. Daisy Kudre	EST	57:32
29. Evely Kaasiku	EST	59:45
30. Piret Pärnik	EST	1.01.21

Teade (N20)

1. Rootsi	1:25:37
2. Norra	1:26:19
3. Soome	1:29:48
5. Eesti	1:35:48

Sprint (M20)

1. Andreas Holmberg	SWE	11:50
2. Misa Tuomala	FIN	12:14
3. Linus Rapp	SWE	12:15
19. Asso Kesaväli	EST	13:13
29. Kristjan Linnus	EST	15:02
50. Taaniel Tooming	EST	21:33

Lühirada (M20)

1. Andreas Holmberg	SWE	35:44
2. Aleksey Popov	RUS	37:11
3. Ulrik Nordberg	SWE	37:22
37. Kristjan Linnus	EST	54:32
DSQ Asso Kesaväli	EST	

Tavarada (M20)

1. Andreas Holmberg	SWE	1.06:15
2. Aleksey Popov	RUS	1.06:30
3. Santeri Aikio	FIN	1.06:49
34. Asso Kesaväli	EST	1.24:09
36. Taaniel Tooming	EST	1.27:13
44. Kristjan Linnus	EST	1.41:40

Teade (M20)

1. Rootsi	1:30:36
2. Soome	1:31:31
3. Venemaa	1:32:32
8. Eesti	1:45:28

Täiskasvanute EM

Sprinditeade

1. Polina Malchikova, Andrey Grigorye	RUS	46:26
2. Tove Alexandersson, Peter Arnesson	SWE	46:28
3. Josefina Engström, Erik Rost	SWE	46:51
23. Piret Pärnik, Tiit Toomas	EST	49:51 (riikidest 8. koht)
29. Daisy Kudre, Priit Randman	EST	50:46
34. Evely Kaasiku, Tarvo Klaasimäe	EST	51:37

Sprint (M21)

1. Staffan Tunis	FIN	12:20
2. Stanimir Belomazhev	BUL	12:23
3. Eduard Khrennikov	RUS	12:27
25. Even Toomas	EST	13:38
32. Priit Randman	EST	13:52
DSQ Tiit Toomas	EST	

Tavarada (M21)

1. Staffan Tunis	FIN	1.37:08
2. Andrey Lamov	RUS	1.38:11
3. Hans Jörgen Kvale	NOR	1.38.17
34. Even Toomas	EST	1.48:44
36. Tarvo Klaasimäe	EST	1.50:46
DSQ Tiit Toomas	EST	

Lühirada (M21)

1. Eduard Khrennikov	RUS	43:14
2. Olli-Markus Taivainen	FIN	43:32
3. Hans-Jörgen Kvale	NOR	43:36
29. Tiit Toomas	EST	47:50
30. Even Toomas	EST	48:20
33. Tarvo Klaasimäe	EST	48:48
DSQ Priit Randman	EST	

Teade (M21)

1. Soome	1:51:24
2. Norra	1:52:29
3. Rootsi	1:53:20
7. Eesti	2:06:57

Koondist toetavad:

TALLINNA SADAM
Heade sõnumite sadam

Suusaorienteerumise hooajast

Raul Kudre, koondise treener

Nii nagu teistegi talvealadel, algas meil hooaja ettevalmistus suve alguses ja treeningud vormiti tulemusteks veebruari lõpus tiitlivõistlustel Ukrainas. Koondise esimeseks kokkusaamiseks oli suvine laager Otepääl koos soomlastega. Seal nägime, et maailma ühe juhtiva suusaorienteerumisiirgi koondislased on kõik tavalised inimesed, kes müttavad kõvasti trenni teha ja oma eesmärkides on pilgud pööranud ainult tippu.

Viimane ettevalmistuslaager hooajaks toimus Põhja-Soomes Saariselkal, koos hooaja esimeste WRE (maailma edetabeli võistlus - toim) võistlustega. Tagantjärele võib tõdeda, et laagri logistika ja asukoha valik õnnestusid väga hästi, sest Saariselka oli möödunud aasta detsembris arvatavasti üks väheseid kohti Euroopas, kus looduslikul lumel sai suusaorienteerumisevõistlusi korraldada. Laagris treeniti tõsiselt ja head meelt tegi see, et võistlustel ei olnud me statisti rollis, vaid pääsesime täitsa pildile. Kohati sõitsime hästi naiste ja meeste sprinditeates, noored tegid paar head sõitu individuaalselt ja naisjuuniorid olid tublid. Laagri õnnestumiseks on vaja mitmeid abimehi, kuid täiesti asendamatu on meie kokk Elle Toomas, kes hoolitses koondislaste mitmekülgse menüü eest. Aitäh talle!

Viimastel aastatel on meie meeste tase olnud lõunanaabrite lätlaste ja leedulastega enam-vähem sarnane. Selleks aga, et maailmatasemele silma paista, peab oma regioonist teistest peajagu üle olema. Meie noorte tulemusi iseloomustab endiselt ebastabiilsus ja heitlikkus, mida kompenseerivad mõned head sooritused. Samas on ka mitmeid positiivseid märke: Tartus treenivate poiste punkt on hea suusaettevalmistusega ning noored tüdrukud näitasid läbi hooaja häid tulemusi. Arenguhüpet ootan ka Andres Saalilt, kellel hea orienteerumisvaistu juurde tuleb lisaks treenida suusavõimsust. Loodan edaspidiseks klubide suuremat toetust enda tublide noorte toetamisel ja kõrgete eesmärkide seadmisel. Eesti koondis ootab teid!

Ukraina - Juunioride MM, täiskasvanute EM ja noorte EM

Minu sisimas seatud ootused täitusid ainult osaliselt. Rahule tuleb loomulikult jääda naisjuunioride esitusega, kes suutsid kolm korda esikümnesse sõita. Tüdrukud võitlesid kõvasti, kuid viimasteks distantsideks neil enam jaksu ei jätkunud. Võistlusprogramm oli pikk ning nende osalemine sprinditeates oli teadlik valik, mille arvelt olime valmis

viimastele distantsidele lõivu maksmat. Maailma absoluutsete tipptegijatega koos võistlemine andis neile palju uusi kogemusi.

Noored poisid (M17) olid kõik esmakordselt tiitlivõistlustel ja said häid kogemusi. Andres Saali lühiraja 14. koht on ju tegelikult väga hea. Vootele Jaagomägi ja Karl Martin Alneki sõidud näitasid, et poistel on sisu, kuid sisse tulevad orienteerumiseksimused. Tuleb märkida, et nii noorte kui ka juunioride klassi võistlejate arv ja tase on viimaste aastatega kõvasti tõusnud. Meesjuunioride liidri Asso Kesaväli vorm oli selline, millega oleks ta võinud konkureerida kindlasti esikümne kohtade pärast. Lõunanaabrist konkurent, kellega Asso kodus võrdsest sõitis, suutis viimaselt distantsilt välja võluda 6. koha. Asso parimaks kohaks jäi aga 19. sprindis. Riikide arvestuses saavutasime juunioride MM-il 6. koha Põhjamaade, Venemaa ja Šveitsi järel. Samas edestasime tugevaid tšehhe.

Meeste koondis on viimaste aastatega põlvkonnvahetuse läbi teinud ja oodata on ainult tulemuste paranemist. Hetkel on koondises nii tugevalt treenijaid kui ka töö kõrvalt harjutajaid. Oma eesmärgid me kindlasti ei saavutanud. Minu kui treeneri jaoks on väga tähtis, et sportlane suudaks oma parimat tulemust näidata just teatevõistlusel. Pärast head algust olime viimases vahetuses siiski sunnitud riikide arvestuses 7. kohaga leppima. Eesmärk, 6. koht, ei jäänud kaugele.

Järgmisel aastal on kahed tiitlivõistlused: Euroopa MV Lätis koos juunioride MM-i ja noorte EM-iga ning täiskasvanute MM Kasahstanis. Eesmärgiks on Lätis välja panna vähemalt 3-liikmeline võistkond kõikides vanuseklassides (naisteklass on siiski ebareaalne). Kasahstanis võiks olla esindatud vähemalt meeste teatevõistkond ja võimalusel ka keegi naistest.

Heade või väga heade tulemuste saavutamiseks ei piisa ainult sportlase tugevatest treeningutest, vaid ka taustajõudude tegevusest. Üheks probleemseimaks kohaks on meil eelkõige määrdemeistri ja ideaalis ka massööri puudumine. Suure koondise juures jääb üks esindaja hätta ka näiteks jootmisega ühisstardist võistlusel. Järgmisel aastal tahame vähemalt Läti võistlustel need kaks lisainimest oma taustajõudude hulka kaasata. See on küll muidugi lisakoormus koondise eelarvele, ent kui väga tahta, on kõik võimalik. Meie eesmärk on siiski medal tiitlivõistlustelt!

Winter Xdreami võitjate muljed

Lauri Sild, My Super Sweet Sild Experience

Kulissidetagune

Ühel sobusel detsembripäeval laekus Timo ja Lauri Silla e-posti kiri Peeter Pihlilt (edaspidi Pets), kus ta ülistas noormeeste ülemvõimu X KoKu jooksul. Tegu oli väljakutsega Nike Winter XDreamile. Pakkumine oli intrigeeriv ning Petsi kutsele sai alla kirjutatud neljal tingimusel:

- 1) võistkonna nimeks "My Super Sweet Sild Experience" (inspireeritud MTV saatet "My Super Sweet 16")
- 2) ei kuulu avalikustamisele;
- 3) Pets peab 0,1 € rohkem stardimaksu maksma
- 4) ei kauple tingimustega.

Kahjuks viimasel nädalal enne võistlust sattus Timo osavõtt suure küsimärgi alla. Terviseprobleemiga mehel oli mõistlik pikk katsumus vahele jätta ning vaba koht võistkonnas täitus kiiresti seni võistkonnata olnud Kristo Heinmanniga. Liikumismeetoditest juttu polnud? teadagi, et jooksumehed.

Fotod: 4 x Stem-Eric Ujbo / www.xdream.ee

Võistlus

Oli lahe ja lahe päev! Mehed olid kõvad, tempo oli kõva ja tulemus oli samuti kõva. Üritus vääris oma nime, sest oli tõeline katsumus tulla rajalt ilma kadudeta või lihtsalt roppväsinult. Lumekiht oli juba päevi kerkinud ja sood polnud jõudnud pealt ära külmuda. Sellest tingituna ei saanud külmaks kastetud jalgu hetkekski seisma jätta ning tuli ainult tempot juurde kruvida. Pets rõhutas enne võistlust, et ei tohi alluda korraldajate provokatsioonidele tulla ennustatud võitja ajaga 3:45 või hoopis 4:00. Meie pidime lähtuma mõne päeva tagusest pakutud ajast 3:15!

Stardis tegime vastavalt oludele hea plaani, kasutades alguses maastiku lõunaosas olevaid suusaradu ja metsateid. Hiljem teedevaesemas põhjaosas sai juba joosta mööda konkurentide sissetallatud radu. Kuigi peenorienteerumine ei kukkunud esimeste punktidega hästi välja, häälestus siiski tiim olukorraga ja saime oma taktis liikuma hakata. Korduvalt pidid kaaslased korjama Petsi kaotatud väikseid joogipudeleid, mis tal kehva vöö küljes olid. Probleemi lahendamiseks tuli need lihtsalt tühjaks juua. Esimesel kolmandikul tundus, et hea suusarajavõrguga on trumbid suusaorienteerujate käes, kuid mida edasi võistlus läks, seda enam tõusid meie suunurgad ülespoole. Kitsastel radadel ei mahtunud kõrvuti jooksmagi, sellepärast vahetus meil vedur aegajalt ja tihti tuli tagantpoolt kas-ma-tajun-tempo-langust tüüpi kommentaare. Petsi teooria kohaselt pidigi selle jaoks vähemalt üks Sild võistkonnas olema. Kui keegi mõtles kas või korra väsimumest, laoti lagedale üks anekdoot. Pärast naerupahvakat järgnes meeldetuletus, et oleme võistlustel ja puhkus oli läbi. Veidi üle kahe tunni möödudes tundus, et Kristole ei ole enam anekdoodid naljakad. Tal tekkis väike vahe juhtgrupiga ja Lauri aastatagune kogemus ütles, et nüüd hakkab tempo langema. Peeter ja Lauri ei tea, mida Kristo seal tagapool tegi, aga üllatusena oli mees poole tunni pärast taas ravis ja allahindlust liikumiskiiruses enam ei tehtud. Ju ta siis paki marmelaadi või kolmese annuse geeli ära sõi. Rabas sai kaardi osas paar korda näppu lõigatud, aga suuri eksimusi ei tulnud ja liikusime kindlalt lõpu poole. Saime kätte potentsiaalsed konkurendid, kel olid veel maastiku keskosas olnud maasikapunktid võtmata. Veenva eduga olime jõudnud finišisse, aga mehed ei tundunud esialgu kuigi väsinud. See lõi alles pärast välja, kui siniste varvastega Peeter sauna jõudis!

EST-LAT liiga tänavuse hooaja esimesed võitjad selgitati suusaorienteerumises

Markus Puusepp

EST-LAT liiga on Eesti Orienteerumisliidu ja Läti Orienteerumisföderatsiooni ühine orienteerumisvõistluste sari selgitamaks parimaid orienteerumise erinevatel aladel ja osavõtuklassides Eesti ja Läti piirialadel toimuvatel orienteerumisvõistlustel.

Liiga tänavusteks esimesteks etappideks olnud OK Arona korraldatavad Madona karikavõistlused lükati lumepuudusest tingituna küll nädala jagu edasi, kuid seda enam ajas see suusaorienteerujate hambad verele ja nii oli 21. ja 22. jaanuaril Madona külje all Kusas stardijoonel üle 300 suusaorienteeruja kolmest Balti riigist. Rohkelt esindatud Eesti noored olid teise päeva kokkuvõttes poodiumil pea kõikides klassides ning said esikoha viies klassis kümnest. Meeste põhiklassi võitis Even Toomas (OK Peko) Andris Kivlenieksi (OK Ogre) ees ning naiste põhiklassis oli Daisy Kudre (OK Peko) Ramune Arlauskiene (Būdakalnis IOSK) järel teine.

Liiga kolmas ja neljas etapp peeti Põlvamaal Kadajal koos OK Põlva Kobrase poolt korraldatavate Eesti meistrivõistlustega sprindis ja tavarajal. Erinevalt soojast jaanuarikuust oli veebruar oluliselt külmem ning alla -20°C temperatuur võistluskeskuses oleks võinud tähendada ka startide edasilükkamist või üldse ärajäämist, kui lähtuda kehtivatest reeglitest. Esmakordselt Eesti suusaorienteerumis-võistluste ajaloos oli võimalik parimate reaajas liikumist jälgida GPS-ülekanne internetist - mõlemal võistluspäeval olid rajalt otsepildis jälgitavad 15 meest ning 10

naist, pakkudes võimaluse oma lemmikutele kaasaelamiseks ja -tundmiseks. GPS-ülekanne jälgis kokku 550 unikaalset kasutajat enam kui 1800 korral.

EST-LAT liiga üldvõitjad selgitati nelja etapi tulemustest arvatud edetabelipunktide summana. Parimaid autasustati Eesti meistrivõistluste teisel päeval Kadajal EST-LAT liiga medalitega.

2012. aasta suusaorienteerumishooaja parimad:

N12	Elīna Skopāne, Smiltenes BJSS-Azimuths OK
N14	Kristel Kõivo, OK Peko
N16	Doris Kudre, OK Peko
N18	Līga Valdmāne, ZVOC-Valmieras BSS
N20	Evely Kaasiku, OK JOKA
N21	Daisy Kudre, OK Peko
N35	Ingrit Kala, OK Peko
N45	Airi Alnek, OK Võru
N55	Marje Tobreluts, OK Kobras
M12	Ragnar Rooba, Rakvere OK
M14	Märten Henrik Pais, OK West
M16	Karl-Martin Alnek, OK Ilves / Tartu SUKL
M18	Jānis Baunis, Madonas BJSS/OK Arona
M20	Asso Kesaväli, Rakvere OK
M21	Andris Kivlenieks, OK Ogre
M35	Raul Kudre, OK Peko
M45	Raivo Rõõm, OK Ilves
M55	Riho Männi, OK Lehola
M65	Mihhail Taivere, OK Kape

Eesti-Läti orienteerumisliiga on osa Eesti ja Läti orienteerumislitide projektist "Est-O-Lat League", mille peaeesmärgiks on uuendada orienteerumisspordi traditsioone ja tagada spordiala jätkusuutlikkus Eesti-Läti piirialadel. Projekti kestus on 24 kuud, selle tegevused jätkuvad mõlemas riigis 2012. aasta suveni. Projekti kaasfinantseerib 85% ulatuses Euroopa Regionaalarengu Fond. Projekti summaarne eelarve on 166 304,00 EUR

Raivo Rõõmu kommentaar:

Eelmisel aastal ei läinud liiga väga hästi käima ei võistlejate ega korraldajate poole pealt, kuid sel aastal oli suusaorienteerumise näitel olukord juba parem - kokkuvõtte auhindu ei pidanud enam mitu kuud ootama.

EST-LAT liiga idee on iseenesest hea - muidu eestlasi nii palju Läti võistlustele küll ei satuks ning eestlased ei saaks tihedas ja tugevas konkurentsivõisteldas, mis on just noortele väga tähtis, sest ainult Eestis oleks raske areneda. Kuna 2013. aastal toimuvad Madonas ka Euroopa täiskasvanute ja juunioride maailmameistrivõistlused, siis on liigast kindlasti kasu.

Omaette küsimus on lätlaste võistluste korraldamise tase, kuna tihtipeale eksitakse seal elementaarsete (suusa)orienteerumismääruste vastu. Tänavustel võistlustel oli näiteks olulisi probleeme kaartide vormistamise ning kontrollpunktide numbritega, mis on pärast Eesti-Läti projekti raames toimunud suusaorienteerumisseminaril räägitut eriti kahetsusväärne.

Üldiselt võiks EST-LAT liigas mõelda aktiivsuse karika väljaandmisele, et premeerida kõigist kolmest alast (SO, OJ ja RO) edukalt osa võtnuid.

Linking Estonia and Latvia
Part-financed by the European Regional Development Fund

European Union

EST-LAT orienteerumisi liiga võistluskalender 2012

Etapp	Toimumisaeg	Võistluse nimi	Toimumiskoht	Korraldaja	Distantsid
1-2	28.-29. aprill	Ilves-3	Tüandre-Lilli, Viljandi- ja Valgamaa	OK Ilves	tavarada ja tavarada
3-4	5.-6. mai	Arona Karikas	Läti, Jaunpiebalga Jaunpiebalga suurvald	Madonas BJSS/ OK Arona	tavarada ja tavarada
5-6	1.-2. juuni	EOL Open ja Eesti MV lühirajal	Valga linn, Valgamaa ja Rutu mäed, Viljandimaa	OK Võru, EOL, OK West	sprint ja lühirada
7-8	30. juuni - 1. juuli	Kapa 3-päevajooks	Läti, Vietalva, Pļaviņase suurvald	OK Kāpa	tavarada ja tavarada
9-10	11.-12. august	XXIV Koprakarikas	Lajavangu, Põlvamaa	OK Põlva Kobras	tavarada ja tavarada
11-12	18.-19. august	Maliena Karikas	Läti, Mārkalne, Aluksne suurvald	OK Alūksne	lühirada ja tavarada (viitstardist)
13-14	25.-26. august	EMV sprindis ja Peraküla 2012	Haapsalu ja Dirhami Läänemaa	SK 100, OK Okas, OK Kape Peraküla kompass	sprint ja tavarada
15-16	22.-23. september	Võnnu Sügis (Cēsu rudens)	Läti, Cēsise suurvald	OK Meridiāns	tavarada ja sprint

Rattaorienteerumise etapid

Etapp	Toimumisaeg	Võistluse nimi	Toimumiskoht	Korraldaja	Distantsid
1-2	12.-13. mai	Kevad-MTBO	Võru-Kubija, Võrumaa	ROK Metsaratturid	sprint ja tavarada
3-4	21.-22. juuli	Jõulumäe MTBO	Jõulumäe, Pärnumaa	OK West	lühirada ja tavarada
5-6	4.-5. august	Läti meistrivõistlused rattaorienteerumises	Läti, Priekulji, Priekulji suurvald	OK Purva Bridējs	lühirada ja sprint

Liiga edetabel ja autastamine

- Liiga edetabeli tulemused arvutatakse kõigile osalejatele (v.a avatud radadel), kes omavad etapi registreerimise tähtjaks EOL-i või LOF-i andmebaasi koodi. Osaleja tulemus edetabelis arvutatakse klassi- ja koodipõhiselt. NB! Ühe ala siseselt võib hooaja jooksul kasutada vaid üht koodi!
- Liiga edetabelisse mineva tulemuse saamiseks liidetakse edetabelipunktid, mis arvutatakse iga etapi kohta järgneva valemi alusel: $100 \times \text{klassi võitja aeg} / \text{osaleja aeg}$.
- Liiga võitjate selgitamiseks summeeritakse rattaorienteerumises 4 ja orienteerumisjooksus 12 iga võistleja parimat edetabelipunkti.
- Liiga etappide kokkuvõttes autastatakse orienteerumisjooksus MN21E klassides kuut ning teistes klassides ja rattaorienteerumise kõikides klassides kolme parimat.

Orienteerumise propageerimine

Korraldajad pakuvad tund enne võistluste starti kõigile soovijatele orienteerumiskoolitust ning võimalust harjutada õpperajal.

Lihtsustamaks etappidest osavõttu, organiseerivad EOL ja LOF koostöös võistlust läbiviiva klubiga ühise bussi võistlustele sõitmiseks. Täpsem info etappide koduleheküljelt, EOL-i foorumist ja or.teated listist.

Lisainfo:

www.orienteerumine.ee/estlat

Foto: Liene Veispale

Igal liiga võistlusel on algajatele õpperada

GPS-jälgimine nüüd ka Eesti orienteerumisvõistlustel

Küsis Mihkel Järveoja

Tänavustel talvistel suusaorienteerumisvõistlustel kasutati esmakordselt Eestis GPS-jälgimist. Seda uut lahendust orienteerumisvõistluste "metsast välja toomiseks" pakub kodumaine ettevõtte Sportrec OÜ, mille asutajaks ja ninameheks on tuntud orienteeruja Tõnis Erm. Uurisime Tõnise käest veidike selle ettevõtmise tausta, sisu ja tulevikuplaane.

Miks ja millal Sportrec loodi?

Olin Xdreami võistlustele juba kolm aastat püüdnud GPS jälgimist saada. Suhtlesin mitu korda Soome GPS-seuranta'ga (Soome ettevõtte, üks juhtivaid GPS-jälgimise teostajaid orienteerumismaailmas – toim.) – nende esimene hinnapakku-mine oli väga kallis, aga oma viimases vastuses ütlesid nad, et ei suuda oma muude võistluste tõttu garanteerida, et jälgimise saab teostada Ace Xdream sarja kõigil võistlustel. Selline ebakindel vastus aga tähendas meile, et nendega koostööd pole mõtet alustada. Uurisin veel võimalusi Eesti lahenduste seas ning lõpuks otsustasin ise oma aega ja raha panustada sellesse, et jälgimine saaks olema. Tean Eestis veel paari ettevõtet, kes teostavad spordivõistluste jälgimist üldisemalt, ent kitsam nišš GPS-jälgimise alal oli ju vaba.

Otseste ettevalmistustega alustasin juba 2010. aasta novembris. 2011. aasta talvel pidasin läbirääkimisi süsteemi arendajatega ja küsisin nõu ka Palmtekist, kes on GPS valdkonna eksperdid. Maikus nägi ilmavalgust Sportrec OÜ, suvel õnnestus saada ettevõttele abiks EAS-i starditoetus ja aasta lõpus sain kätte Hiinast tellitud 50 jälgimisseadet ning 2012. aasta alguses sai tehtud esimene võistluse jälgimine.

Ettevõtte käivitamine pole olnud lihtne protsess: mitmed asjad on ajaliselt veninud ning ega ka veel praegu pole eriti lihtsamaks läinud. Nüüd, kui jälgimissüsteemi arendus hakkab lõpule jõudma, kerkivad üles juba uued küsimused ja probleemid.

Keda nägid oma mõtetes ja äriplaanis GPS-jälgimise peamiste kasutajatena? Kas ainult seiklussporti ja orienteerumist?

Olen püüdnud läheneda sellele teemale laiemalt ja põhimõtteliselt võiks GPS jälgimine huvi pakkuda kõigile spordialadele, kus tegevus toimub võistluskeskuse/pealtvaatajate silme alt väljas. Kindlasti sobib jälgimine enamikule vastupidavusaladele ja näiteks olen teostanud juba ka kaks autospordi jälgimist: regulaarsusralli ja autoorienteerumisvõistluse.

Samas on seiklusspordil ja orienteerumisel GPS-jälgimisest ilmselt kõige rohkem kasu. Neid alasid ei saa reaajas publiku ette tuua sisuliselt muud moodi, kui GPS jälgimise kaudu. Teevaliku tegemise võimalus, mis on omane pea kõigile orienteerumisaladele, lisab jälgimisele veelgi põnevust ning muudab ka raja hilisema analüüsimise huvitavamaks.

Foto: Mihkel Järveoja

Jälgimisseade kinnitatakse võistleja õlavarrele.

Orienteerumismaailmas on GPS-jälgimise turuliider juba eelnevalt mainitud soomlaste firma GPS-seuranta, kes viis läbi näiteks ka selle aasta Tartu maratoni jälgimist. Kui palju Sportreci süsteem erineb soomlaste omast?

Kuna oma olemuselt on mõlemad jälgimissüsteemid mõeldud täitma sama ülesannet, siis on nende tööpõhimõtte sarnane. Samas tarkvara, millel kumbki süsteem põhineb, on täiesti erinev. Sportreci puhul sai valitud laiemale kasutajaskonnale sobivam lahendus, mis tähendas, et süsteemi arendus muutus kordades keerukamaks ja paindlikkus vähenes. Oma süsteemi väljamõtlemisel püüdsin ühtlasi mitmeid GPS-seuranta kitsaskohti vältida.

Olete metsas oma süsteemi katsetanud sel talvel Nike Winter Xdreamil, Eesti meistrivõistlustel ja Põlva meistrivõistlustel. Millised on olnud seni ette tulnud suurimad probleemid? Näiteks Eesti MV-il võistluse jälgimine mingil hetkel katkes.

Tung SO EMV-i internetti vaatama oli nii suur, et server ei pidanud kasutajate soovidele vastu ning jooksis kokku. See suur tung tähendas küll ainult 80 vaatajat üheaegselt, aga kuna süsteem oli veel arengujärgus, siis polnud süsteemi koormustestideni jõutud. SO EMV-ile eelnevad võistlused olid toimunud probleemideta, seetõttu ei hinnanud me seda riski võistluseelselt väga kõrgeks. Alles tagantjärele selgus, et varem polnud vaatajate arv ühes ajaühikus nii kõrgele tõusnud. Pärast SO EMV-i sai serveri tööd optimeeritud ja hetkel saab korraga publikuks olla rohkem kui 1000 inimest.

Suusaorienteerumise Eesti meistrivõistlused pakkusid põnevaid uuendusi

Sixten Sild, Mihkel Järveoja

Tänavused Eesti meistrid suusaorienteerumise sprindis ja tavarajal selgitati välja Põlvamaal Kadajal (11.–12. veebruar) ning märketeates Võrumaal Suure-Munamäe jalamil (10. märts). Mõlemal võistlusel oli korraldajatel muuhulgas välja pakkuda midagi ennenägematut.

Sprint ja tavarada

Põlvamaal OK Kobrase korraldusel toimunud võistlus oli teist aastat järjest Eesti-Läti liiga osavõistluseks, mille tõttu osales seal ka arvukalt lätlasi. Üksikuid võistlejaid oli ka mujalt ja neist nimekamad kindlasti neljakordne suusaorienteerumise maailmameister Victor Kortchagin Venemaalt, kes küll hetkel, 44-aastasena, pole kindlasti enam tippvormis, ning kunagine juunioride MM-i hõbemedalist Juri Jazõkov Valgevenest. Sprindija tavarajavõistluse tegi varasemast märksa põnevamaks GPS-jälgimissüsteemi kasutamine meeste ja naiste põhiklassides, mis toimus orienteerumise EMV-il esmakordselt. Kuigi kõik ei toiminud veel kaugeltki ideaalselt, on Sportreci poolt pakutud lahendus kahtlemata väga lootustandev ning pakkus palju põnevust praeguseski vormis. Kõige parem oli GPS-jälgimist vaadata Interneti vahendusel kodus, võistluspaigas oli takistuseks nigelavõitu internetiühendus. Kuna kasutatud süsteem salvestab liikumisteed, siis on võistlus õnneks ka tagantjärele vaadav.

Ilmad olid enne võistlusi ja ka võistluste ajal üsna krõbedate külmakraadidega, kuid stardi hetkeks oli õnneks selgelt vähem kui külmapiiriiks seatud -20 kraadi. Rajameister Kalle Ojasoo pakkus vahelduva tihedusega suusaradade võrku ja huvitavat rajaplaneeringut ning maastik kohati suhteliselt suuri kõrguste vahesid. Et teada, mis telgi taga toimub, lasime korraldajatel kokku lüüa ettevalmistavateks töödeks kulunud aja ja vahendid. Umbes 55 kilomeetri suusaradade saamiseks kihutati mootorsaanidega ringi ühtekokku 65 tundi ja venetüüpi buraanidesse valati kokku 410 liitrit kütust. Sellele eelnes veel 70 tundi rajavõrgu puhastamis- ja raiumistõid. Korraldajate sõnul on need arvud eelmiste kordadega võrreldes isegi väiksed, sest ilm püsis võistluseelsetel nädalatel püsivalt külm ja olulist lumelisa ei tulnud.

Sprindivõistlus pakkus kohe ka ühe üllatuse, kui viimaste aastate meestekoondise esinumber ja suurfavoriit Even Toomas võttis stardis vale võistluskaardi ja tema tulemus tühistati. Hoolimata lihtsale eksimusele viimase kontrollpunktiga (vt liikumisteid lk 22) võitis EMV-i kulla üpris veenva eduga Priit Randman (Rakvere OK), kes üldarvestuses pidi siiski alla vanduma Läti meistrile Andris Kivlenieksile. Hõbe- ja pronkmedalid said kaela Tõnis Erm (TAOK) ja Tarvo Klaasimäe (Rakvere OK). Naiste põhiklassis olulisi üllatusi ei juhtunud ning Daisy Kudre (Värskas OK Peko) võitis Piibe Tammemäe (OK Orvand) ja Maret Vaheri (OK Põlva Kobras) ees.

Sprindis täielikult ebaõnnestunud valgevenelane Juri Jazõkov ja samuti Even Toomas (Värskas OK Peko) tõestasid järgmisel päeval oma südikust. Kuigi Even pidi tunnistama nii Jazõkovi kui ka lätlase

M21 tavaraja parimad poodiumil

Kivlenieksi paremust, piisas üldarvestuse kolmandast kohast Eesti meistritiitliks, jättes napilt selja taha oma venna Tiit Toomase (Värskas OK Peko) ja Tarvo Klaasimäe. Naiste põhiklassis tõusis poodiumi kõrgeimale astmele juba 68. korda Maret Vaher, edestades oma lemmiksdistsantsil eelmise päeva konkurente Daisy Kudret ja Piibe Tammemäed.

Märketeade

Märketeatesuusatamise Eesti meistrivõistlused ja Näpsi auhinnavõistlus sprinditeates toimusid küll kõigile teada-tuntud Haanjas, kuid täiesti uuel võistlusareenil – Suure Muna kohviku juures Suure Munamäe jalamil. Merepinnast üle 260 meetri kõrgusel asuv kohvik on globaalses võrdluses Eestimaa Himaalaja. Võistluse eel valitsenud päikesepaiste asemel tabas osalejaid võistluspäevadel täielik pilvisus, vihm ja udu. Need olud koos kohviku juurest avanenud vaatega lagedatele lumeväljadele ja tekitasid paljudes assotsiatsiooni talviste alpiaasadega.

Haanja võistluse rajameister Lauri Sild tegi seda suusaorienteerumises esmakordselt. Kogemustepagasis olid mitmed õnnestunud rajaplaneeringud suvistel võistlustel ja isiklik mitmekordne märketeates osalemine. Mullu Jõulumäel saadud viis trahviringi kripeldasid ilmselt ka hingel ja inspireerisid ennast selles vallas täiendama. Pika nuputamise tulemusena valmis muuhulgas üks kontseptsiooniline uuendus, mis ei olnud varem pähe tulnud ka EOL-i volinik Leho Haldnale, kes juba neljandat korda järjest märketeate korraldamist inspekteeris.

Märkesuusatamise rada kulges suures osas Haanja suusamaratoni rajalõikudel Tuuljärve ja Tuhkrijärve piirkonnas, kusjuures pikematel radadel eristusid selgelt kaks erinevat maastikutüüpi: lage kuppelmaastik, kus oli kohati väga tihe suusaradade võrk ja väikeste kõrguste vahega ning radade võrguta, kuid paljude väiksemate reljeefivormidega Tuhkrijärve mets.

Laseme siinkohal rajameistril endal oma kontseptsiooni kommenteerida.

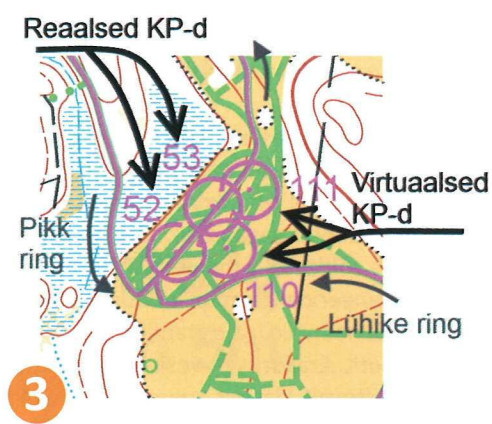
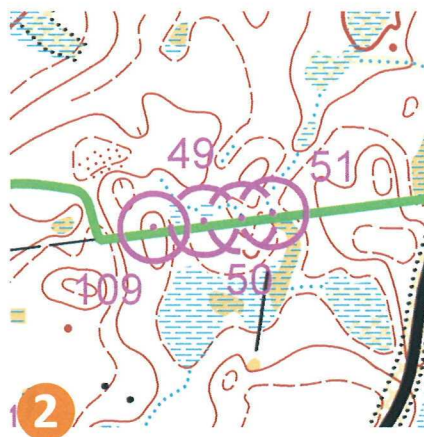
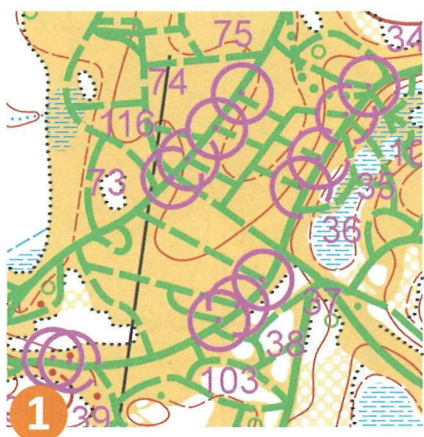
Lauri Sild:

"Kui olin võtnud enda peale märketeate rajameistri-kohustused, hakkasid kohe huvitavad ideed peas ringlema. Varasematest aastatest oli mul jäänud mälestus märketeatest justkui suusavõistlusest, kus vahepeal olid lisaülesanded. Punktide piirkonnas oli küll kohati seismajäämist nõudev keeruline ülesanne leida õiged punktid, aga nendevahelistel lõikudel oli praktiliselt ainult suusatamise vaev. Minu isiklik kogemus näitas, et tegelikult on lihtne tulla rajalt puhaste paberitega. Tegijate trahvid kippusid olema muudel põhjustel kui o-tehnilised eksimused. Tundsin, et on puudu see õige märkeorienteerumise element: järjepidev kaardilugemine või tagantjärele järjeajamine. Ma ei saa küll vanade kalade moodi öelda, et "olen omal ajal seda õiget märget sõitnud", aga olen tuttav selle kontseptsiooniga ja proovinud seda suvel teha. Märke-o tagasitulekuga on tahetud seda nüanssi moodsal ajastul võimalikult täpselt tabada, kuid hetkel on arenguruumi veel kõvasti.

Esmalt lugesin hoolikalt läbi reeglid ja sobitasin need oma kurjade plaanidega võistlejatel pea soojaks ajada. Keeruline trass võiks ju kulgeda kitsal suusarajal keerulises rajalabüündis, aga ühisstandardis sellest head nahka ei saa. Maastiku valik lubas vähemalt pikematele radadele pakkuda erinevat o-tehnikat nõudvaid rajaosi. Lagedal alal oli mõtte panna võistleja kaarti lugema tiheda ja keerulise suusaradade võrgu abil (vt kaart 1). Metsalõigul sai aga kõrvaliste suusaradade arv tõmmatud praktiliselt nulli, kaardil tuli jälgida muid objekte ja kasutada suvise orienteerumise tehnikat. Üheks maiuspalaks oli kindlasti lainetaval

metsasihilõigul olevad punktid, mis panid nii mõnegi tegija vastassuunas suusatama (vt kaart 2). Need olid seni üsna tavalised rajameistrivõtted; üks trump oli mul veel siiski varuks, mida tahtsin kas või eksperimendi mõttes proovida. Mõtte seisnes selles, et panna võistleja kaarti lugema, nagu vanadel headel aegadel. Selleks lõin maastikul paralleelsituatsiooni, piirkonna, kuhu sisenedes pidi hoolikalt kaardil jälgima, missuguse raja peal ollakse. Selleks sai kaardile paralleelselt põhirajaga kulgevale suusarajale paigutatud virtuaalsed KP-d (nendes kohtades maastikul realselt KP tähis puudus), mida võistleja tegelikkuses ei läbinudki. Sellega asi ei piirdunud - selleks, et anda eksimisvõimalus, panin tähistatud trassile sarnastes kohtadesse päris KP-d (mis mõnel olidki õiged punktid). Nii tegigi lausa 85% võistlejatest märke punktides, mis polnud nende kaardil. Täpsemat selgitust saab näha kõikide KP-dega kaardi väljalõikes, kus on ka reaalne tähistatud trass peale märgitud. Teadsin, et selline vigur toob lohakalt kaarti lugenutele nii mõnegi trahviringi, kuid ma ei oodanud nii suurt eksimisprotsenti. Kindlasti mängis siin suurt rolli sellise olukorra ootamatus.

Arvan, et see oli ala tulevikku silmas pidades hea samm. Et proovitud uut mudelit edasi arendada, tuleks nii mõnigi reegel muuta. Minu meelest võiks virtuaalseid punkte paigutada kaardile kohe hulgi, nii trassile kui ka väljapoole seda. Reaalselt ei peaks „õigeid“ punkte rohkem olema, aga see paneks suusataja hoolikalt kaarti lugema. Praegu takistas seda tegemast reegel, mis nõuab 50–100% võistleja kaardile kantud punktide õigsust. Loodan, et saime jälle vanale heale märkele sammukese lähemale!"

EMV sprint Kadaja, Põlvamaa

M21 3,2km 14KP

1. Andris Kivlenieks (LAT) 16.26
2. (1.) Priit Randman 17.25
3. Edgars Briconoks (LAT) 17.26
4. (2.) Tõnis Erm 18.07
5. (3.) Tarvo Klaasimäe 18.10
6. Toms Veits (LAT) 18.21

N21 2,5 km 11 KP

1. Daisy Kudre 16.24
2. Piibe Tammemäe 16.53
3. Maret Vaher 17.51
4. Dina Zobena (LAT) 18.43
5. Kristine Veita (LAT) 18.59
6. Darya Yazykova (BLR) 20.06

EMV tavarada Kadaja, Põlvamaa

M21 15,1 km 24 KP

1. Jury Jazžkov (BLR) 1:16.23
2. Andris Kivlenieks (LAT) 1:17.49
3. (1.) Even Toomas 1:18.31
4. (2.) Tiit Toomas 1:18.51
5. (3.) Tarvo Klaasimäe 1:20.11
6. (4.) Priit Randman 1:21.39

N21 9,8km 20KP

1. Maret Vaher 1:06.01
2. Ksenia Chernykh (RUS) 1:06.21
3. (2.) Daisy Kudre 1:07.01
4. (3.) Piibe Tammemäe 1:10.29
5. Kristine Veita (LAT) 1:12.34
6. (4.) Heleri Kivil 1:17.29

EMV märketeate Haanja, Võrumaa

M21 8,8 km+5,5 km+8,8 km

1. Rakvere OK 1:25:58
Tarvo Klaasimäe
Joonas Oja
Priit Randman
2. Värskä OK Peko 1:29:06
Tiit Toomas
Sander Linnus
Even Toomas
3. OK Põlva Kobras 1:42:37
Mihkel Järveoja
Alar Assor
Silver Eensaar

N21 5,5km+5,5 km+5,5 km

1. Värskä OK Peko 1:16:45
Piret Pärnik
Kaisa Raudkepp
Daisy Kudre
2. OK Võru 1:25:59
Tuuli Erm
Karmen Alnek
Kerstin Uiboupin
3. OK Orvand 1:27:10
Šarka Svobodna
Triinu Rooni
Piibe Tammemäe

Tulemused

Täpsuse huvides peab märkima, et näidiskaardil nr 3 esitatud suusaradade võrk ei olnud rajameistri poolt planeeritud nii tihe ja segane nagu ta lõpuks välja kukkus. Tegemist oli n-ö tööõnnetusega, kus osalt võõrad lumesaanid ja osalt veidi ekslikult jälgi sisse ajanud korraldajate oma saanimedid olid tekitanud paraja radade segapudru. Rajameistril tuli täpse kaardipildi garanteerimiseks käia piirkonda üle vaatamas veel võistluseelsetel keskööl otsmiku-lambi valgel. Alles pärast seda võis rahuliku südamega kaarte printima hakata.

Eesti meistriteks meestest tulid enam kui kolmeminutilise ülekaaluga Rakvere mehed Tarvo Klaasimäe, Joonas Oja ja Priit Randman, kes teenisid vastavalt 2, 1 ja 1 trahviringi. Teiseks tulnud Peko meeskond Tiit Toomas, Sander Linnus ja Even Toomas teenisid täpselt samapalju trahviringe ja kolmandaks tulnud Põlva Kobrase meeskond Mihkel Järveoja, Alar Assor ja Silver Eensaar vastavalt 1, 1 ja 0 trahviringi.

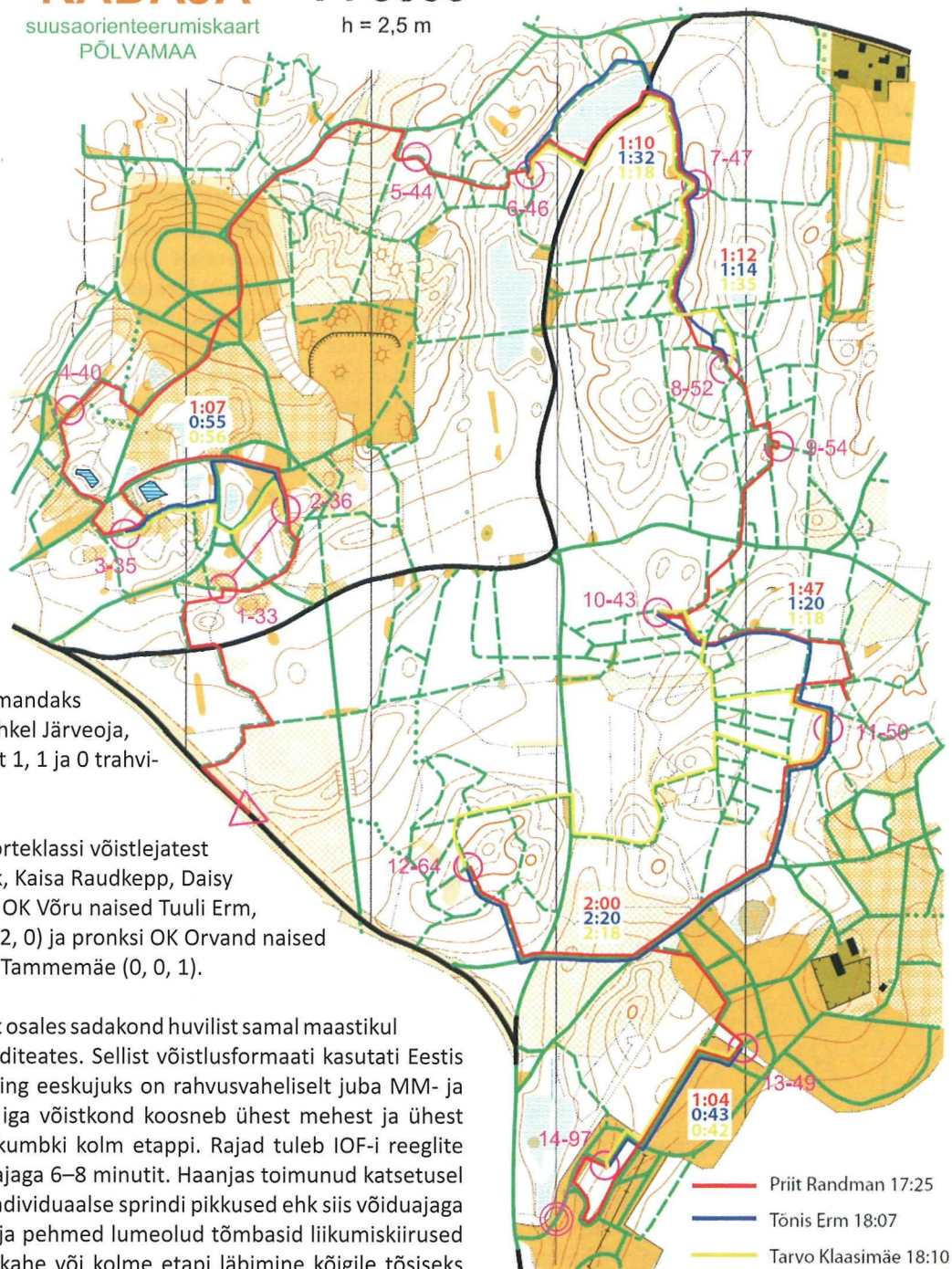
Naistest tuli Eesti meistriks vaid noorteklassi võistlejatest koosnev Peko võistkond Piret Pärnik, Kaisa Raudkepp, Daisy Kudre (trahvid 3, 0, 0). Hõbeda said OK Võru naised Tuuli Erm, Karmen Alnek, Kerstin Uiboupin (2, 2, 0) ja pronksi OK Orvand naised Šarka Svobodna, Triinu Rooni, Piibe Tammemäe (0, 0, 1).

Järgmisel päeval pärast märketeadet osales sadakond huvilist samal maastikul Näpsi auhinnavõistlusel paarissprinditeates. Sellist võistlusformaati kasutati Eestis ametlikul võistlusel esmakordselt ning eeskujuks on rahvusvaheliselt juba MM- ja MK-kavva jõudnud segateade, kus iga võistkond koosneb ühest mehest ja ühest naisest, kes sõidavad vaheldumisi kumbki kolm etappi. Rajad tuleb IOF-i reeglite kohaselt planeerida iga etapi võiduajaga 6–8 minutit. Haanjas toimunud katsetusel olid rajad planeeritud igale etapile individuaalse sprindi pikkused ehk siis võiduajaga 12–15 minutit. Erakordselt vesised ja pehmed lumeolud tõmbasid liikumiskiirused alla ning sõltuvalt klassist kujunes kahe või kolme etapi läbimine kõigile tõsiseks vastupidavusprooviks. Üleplatsimeheks oli aga sellele vaatamata ilma paarimeheta osalenud Tiit Toomas, kes läbis treeningu mõttes üksi kõik kuus etappi ja oli esimesena finišis. Seda küll väljaspool arvestust, aga siiski... Määrustepäraselt osalenutest olid ülekaalukalt võidukad rakverelased Asso Kessaväli ja Joonas Oja meestest ning pekokad Piret Pärnik ja Daisy Kudre naistest.

EOL-i suusaorienteerumise toimkonnal on nüüd uut mõtlemisainet kuidas talvise orienteerumisega edasi minna. Kas jätkata markeorienteerumise kaasaegsete versioonide arendamist või võtta EMV-i programmi hoopis mingi sprinditeade? Või teha mõlemat? Üks asi on allakirjutanu meelest igatahes kindel – "vana hea marke" põnevale orienteerumistechnilisele tasemele ei küüni ükski seniproovitud elektroonilise märkesüsteemiga versioon. Kahtlemata annab reeglites muudatusi tehes praegust versiooni märksa tehnilisemaks muuta, nagu pakkus veidi eespool välja tänavune rajameister.

KADAJA 1 : 5000

suusaorienteerumiskaart
PÖLVAMAA h = 2,5 m

EMV M21 sprindirada koos parimate liikumisteedega. Kaart on vähendatud kujul.

Kerstin Uiboupin finišeerimas kõige udusemal hetkel.

Pisut targutamist märkeorienteerumise teemal

Sixten Sild

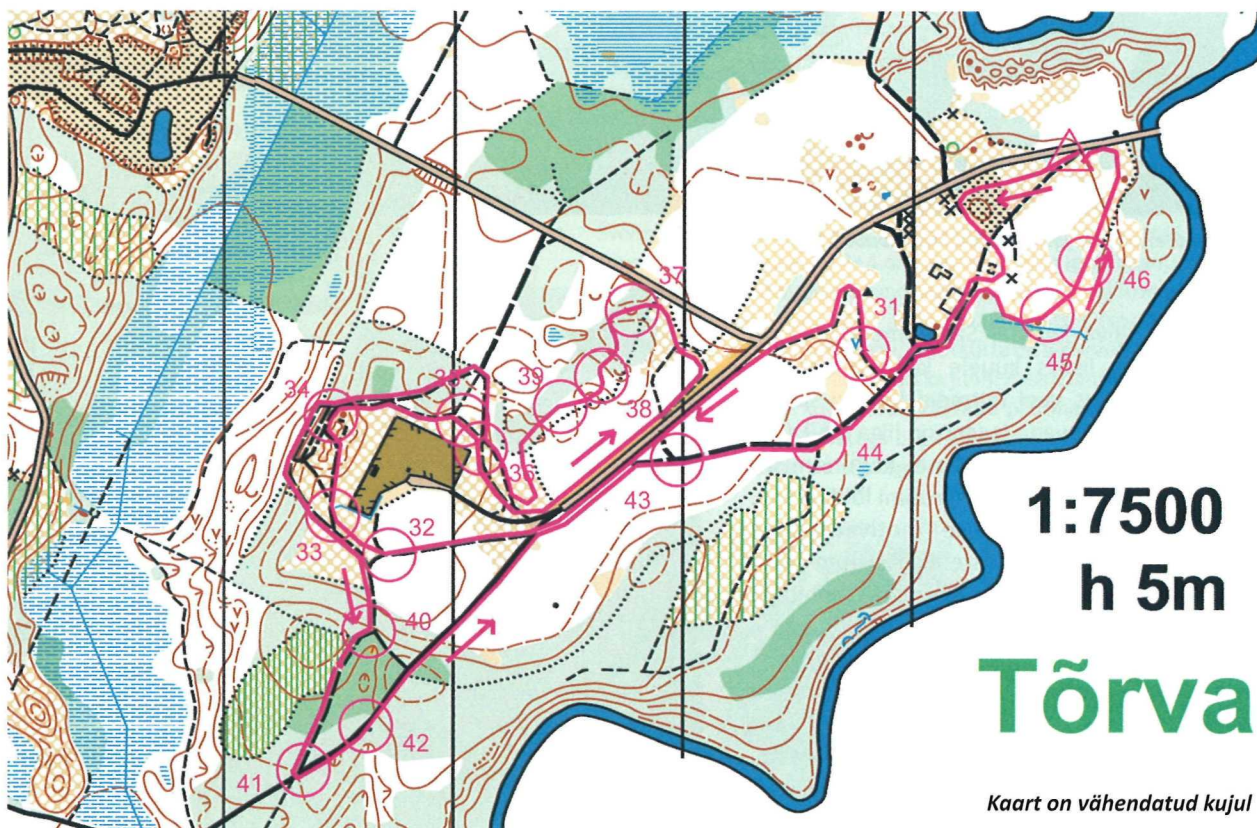
Märkeorienteerumise võistlusi toimub Eestis viimastel aastatel väga harva. Tänavu talvel korraldati lisaks Eesti meistrivõistlustele veel kaks väiksemat võistlust: Tallinna MV Pirital ja Valgamaa MV Tõrvas, kus osalejaid vastavalt 65 ja 20. Tõrvas toimunud võistluse korraldaja Voldemar Tasa on ligi 40-aastase kogemustepagasiga orienteeruja ning jagab allpool lugejatega oma mõtteid märkeorienteerumise teemal.

Voldemar Tasa: Alustaks tagantjärele kiibitsemisega (tagantjärele tarkus pidi täppisteadus olema): ehk oli omaaegne otsus korraldada võistlusi ainult suundsuusatamises panuse panek liialt ühele kaardile. Kas sõita sisse kogu teede-radadevõrku ühel kaardil/maastikul või valmistada ette üks trass mingite täiendavate aasadega - majanduslikult (kütus!) ja tööhulgalt on nende võrdlus selgelt märke kasuks. Vaese aja ja vaese riigi seisukohalt peaks ehk hoopis rohkem märget tegema?

1970. aastatel tõestas Arne Kivistik oma kandidaaditöös - talvehooaja ignoreerimine Eesti tingimustes on viga! Kuna alati ei saa/saanud suunda teha, on Eesti orienteerumise talvekalender väga kokku kuivanud. Söandan arvata, et talvehooaja tõsiselt võtmine (ettevalmistus selleks, võistluskogemuste ja närvikarastuse saamine) on venelaste edu üks nurgakive. Omaaegne orienteerujate seltskond sai pea 25-30% startidest talvel. Praegu?

Kuigi ma ei ole talve võistlusi mujal vaatamas käinud, targutan 2009. ja 2012. aasta Valgamaa märkeorienteerumise MV-i korraldamise kogemuste põhjal.

Madsa 2009: 4-kilomeetrine ring, looduses 20 KP-d, täisjõus mehed ja 40-aastased veteranid läbisid kaks ringi, märkida tuli 10 KP-s ühel ringil (mõned kontrollpunktid olid teisel ringil kattuvad esimesel ringil võetutega). Kaardil (1:7500, suvine variant, tööpind ligikaudu 190 mm x 190 mm) oli stardikolmnurk, 10 KP-rõngast (koos läbimise järjekorranumbriga).

Härma 2012: 4,45-kilomeetrine ring, looduses 16 KP-d, täisjõus mehed kokku 8,9 km ja 16 KP-d, teised üks ring ja 8 KP-d. Kaardil

(1:7500, suvine variant, tööpind ligikaudu 190 mm x 190 mm) oli stardikolmnurk, 10 KP-rõngast (koos läbimise järjekorranumbriga).

KP-rõngaste juures läbimise järjekorranumbrite kasutamine teeb võistleja elu mõnevõrra kergemaks. Ei kasutanud nn virtuaalseid KP-sid. Kui kaardil oli rõngas, siis oli seal looduses ka tähis ja SI jaam. Arvan, et minu tehtu oli võistlejasõbralikum! Aga kas ka parem?

Midagi järele ei jää ehk orienteerumiskoondisega söögilauas

Mihkel Järveoja, Markus Puusepp

Orienteerumiskoondise talvine ettevalmistus on praeguseks juba lõpukorral ning suusad jooksujalanõude vastu vahetatud. Orienteeruja ajakirja saavutusspordi ja gurmee meeskond käis aga südatalvel koondise treeningkogunemisel ja pani kirja, mida sportlased pärast trenni söövad.

Saare hotell, mis on orienteerujatele juba tuntud laagribaasiks

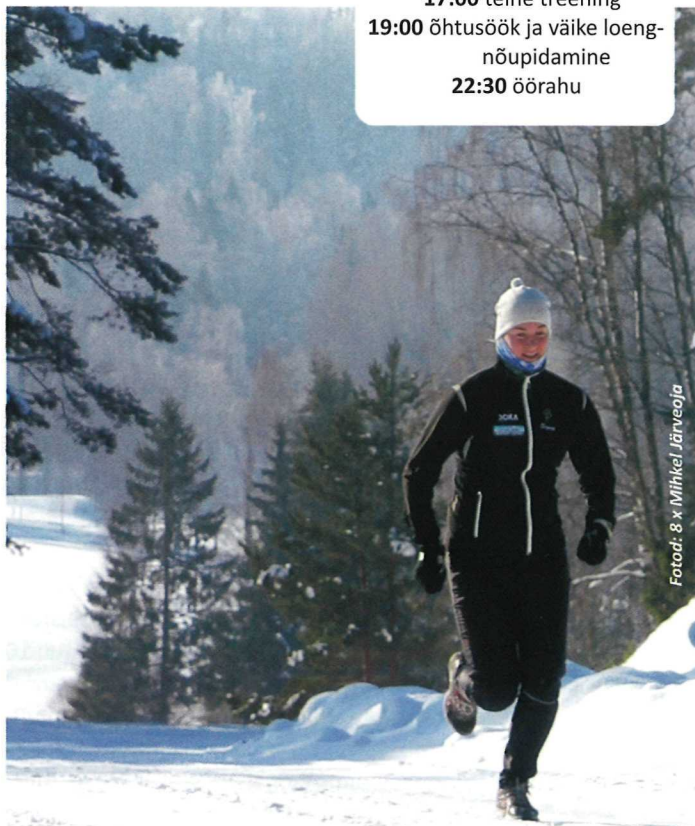
10.–12. veebruaril toimus Sihva lähedal Saare hotellis teine ametlik koondise laager, kus lisaks kuuele koondislasele ja peatreener Tarvo Avastele osales veel mitmeid külalisi siit- ja sealtpoolt riigipiiri. Kuna kolmepäevane laager on liiga lühike, et tõsiseid mahutreeninguid teha, on taoliste kogunemiste peamiseks eesmärgiks talvise pimedate treeningrutiini lõhkumine, kaaskoondislastega kohtumine ja üksteise motiveerimine. Peatreeneri poolt on ette antud hommikuste treeningute kava, mida koondislased saavad siis oma treeningplaanidega sobitada või hoopis omal käel trennida.

Selleks nädalavahetuseks pakkus Tarvo Avaste välja järgmised treeningud: reedel pikad tõusulõigud, laupäeval 30–40-minutiline tempotreening ja pühapäeval pikk aeroobne treening. Neid plaane tuli hiljem siiski veidi muuta, sest laupäeva-hommikune käre pakane ei soosinud kiiret jooksmist.

Trennid trennideks, aga seekord võtame riulist välja hoopis kokaraamatud ja teeme sinna märkmeid elust enesest. Laagrilistele valmistab toitu Saare hotelli perenaine Kersti, kes pole küll õppinud kokk, ent on sportlastele varemgi süüa teinud. "Eks nad söövad kaks korda rohkem kui tavalised inimesed ja enamasti midagi järele ei jää," võtab perenaine kokku köögiipoole labase aritmeetika. Toiduainete valimisel tuleb aga tihti lähtuda lihtsatest reeglitest: mida kohalikus Otepää poes saada on ja kui palju söögikordade eest ollakse nõus maksma.

Laagri päevakava

- 8:00 hommikusöök
- 10:30 esimene treening
- 13:00 lõunasöök
- 14:00 vaikus (kuni kl 16:00)
- ~17:00 teine treening
- 19:00 õhtusöök ja väike loeng-nõupidamine
- 22:30 öörahu

Sigrid Ruul Varikmäel pikki tõusulõike jooksmas

Fotod: 8 x Mihkel Järveoja

Ühe laagripäeva menüü kümnele inimesele oli selline.

Hommikusöök:

neljaviljapuder (u 10 liitrit)
moos (1 kg)
leib, sai
või, sink, juust
piim, tee, kohv

Lõunasöök:

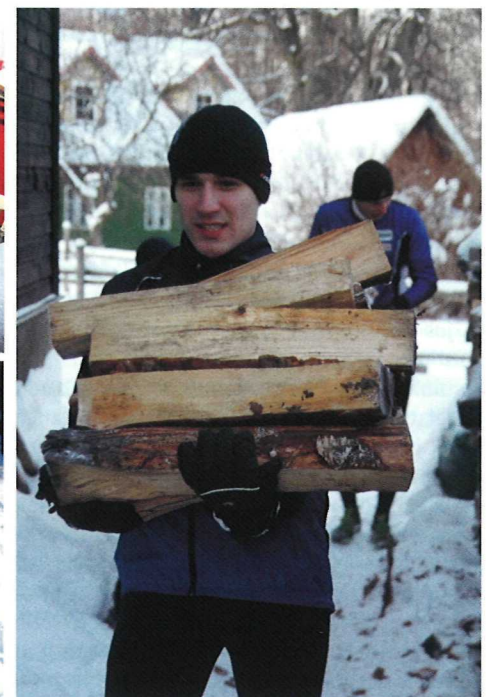
supp (u 10 liitrit), mille koostisosadeks kartul, kapsas, juurviljad, mais, porgand, riis, hakkliha leib, või, vastlakukkel
õunamahl, tee

Õhtusöök:

keedukartul (u 10 kg, koondislaste endi kooritud)
grillvorstikaste (u 1,5 kg vorsti)
salat, leib, või, õun
tort (Lauri Silla kingitus sõpradele)
õunamahl, tee

Tehke järele ja sööge ära!

Eesti orienteerumiskoondis 2012

A-koondis

1. Kristo Heinmann (OK Ilves)
2. Olle Kärner (EKJ SK)
3. Peeter Pihl (SK Saue Tammed)
4. Lauri Sild (OK Võru)
5. Timo Sild (OK Võru)
6. Sander Vaher (EKJ SK)
7. Anu Annus (Väraska OK Peko)
8. Grete Gutmann (Rae ROK)
9. Liis Johanson (OK Põlva Kobras)
10. Kirti Rebane (SK Saue Tammed)
11. Annika Rihma (OK Põlva Kobras)
12. Merike Vanjuk (OK Kape)

B-koondis

1. Kenny Kivikas (OK Ilves)
2. Raido Mitt (OK Põlva Kobras)
3. Lauri Tammemäe (OK Orvand)
4. Timmo Tammemäe (OK Orvand)
5. Tauno Tiirats (OK Ilves)
6. Adele Puusalu (OK Põlva Kobras)
7. Sigrid Ruul (OK JOKA)
8. Piibe Tammemäe (OK Orvand)
9. Katrin Vinkel (OK West)

Nimekirjad on kinnitatud 22.12.2011
EOL-i juhatause otsusega nr 837.

Kes ja kuidas pääseb tiitlivõistlustele?

Ettevalmistuskoondis ja tiitlivõistluste koondis on kaks eri asja. Kuulumine ühte ei garanteeri kohta teises. Seetõttu on võimalik, et MM-ile võib pääseda ka tundmatu mees metsast, kui ta on täitnud kõik vajalikud nõuded. Aga millised?

Sel aastal toimub kolm peamist tiitlivõistlust, kuhu Eesti täiskasvanutekoondis suuremate või väiksemate jõududega välja läheb.

Esimene neist on Euroopa meistrivõistlused Rootsisis Falunis (12.–20. mai) ning maksimaalne koondise suurus on seal kuus meest ja kuus naist. Katsevõistlusteks on valitud Peko Kevade tavarada Tudernas ning Rīga Cupi lühirada.

26.–27. mail toimuvad Lätis Siguldas Balti meistrivõistlused, kuhu pääseb 10+10 inimest. Eraldi katsevõistlusi ei korraldata ning Läti pääsevad Euroopa MV-il osalenud ning treenerite nõukogu poolt määratud sportlased.

Aasta olulisem võistlus ehk Orienteerumisjooksu maailmameistrivõistlused joostakse Šveitsis Lausanne's (14.–21. juuli). Orienteerumislüüdi toel sinna saadetava koondise suurus on maksimaalselt 4+4 orienteerijat ning igal distantsil saab eestlasi startida 3+3. Maailmameistrivõistluste koondisesse pääsemise eelduseks on hea esinemine Euroopa meistrivõistlustel. Igalt EM-i individuaalidistantsilt (sprint, lühirada, tavarada) pääseb MM-i koondisse parim eestlane, juhul kui ta on üldarvetuses 30 parema hulgas. Lisaks EM-ile on ametlikuks katsevõistluseks ka juuni kuus toimuvad MK etapid Šveitsis St. Gallenis, kus tuleb nii lühirajal kui sprindis jõuda 25 parema sekka. Nii et teoreetiliselt on võimalik olukord, kus katsevõistlustega ei pääse koondisesse ühtegi sportlast ning terve koondis tuleb määrata treenerite nõukogul, arvestades antud aasta eelnevaid tulemusi.

Kasahstani edulugu jätkub

Sixten Sild

Kasahstan korraldas tänavu talvel teist korda oma ajaloos MK-etappe suusaorienteerumises. Esimene kord oli 2008. aastal ja tookord valisid MK-sarjas osalenud sportlased Kasahstani etapid korralduse poolest hooaja parimateks. Vähesed kogemused korraldajate jaoks oli see suurepärane tagasiside, mis julgustas neid sama arenguteed edasi tallama. 2011. aasta talvel said kasahhid hakkama suusaorienteerumisvõistluste korraldamisega Aasia talimängude raames Alma-Atös. See oli esimene kord, kui orienteerumine oli lülitatud OM-süsteemi kuuluvate ja ROK-i egiidi all toimuvate regionaalsete mängude programmi. Rahvusvahelise Orienteerumisföderatsiooni jaoks oli meie spordiala Aasia mängude programmi lülitamine tähelepanuväärseks edusammuks arenguteel olümpiamängudele pääsemise suunas. Mõlemat eelpoolmainitud võistlust on allkirjutanu sule läbi kajastanud ka ajakiri Orienteeruja.

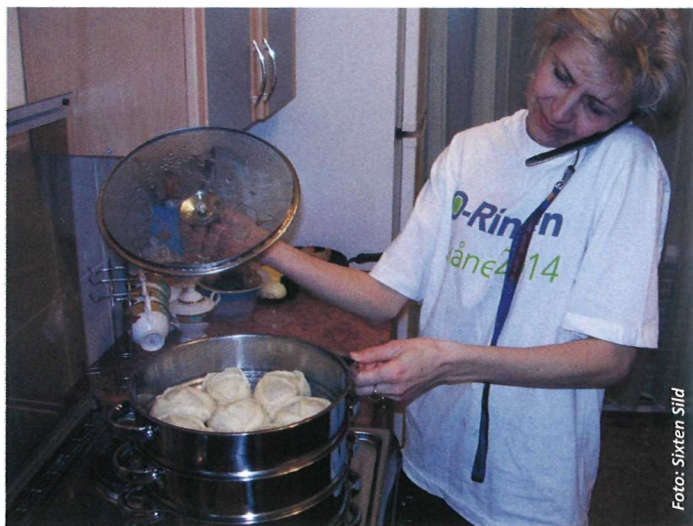
Heal korralduslikul tasemel läbi viidud võistluste eest sai Kasahstan IOF-ilt õiguse 2013. aasta suusaorienteerumise MM-i korraldamiseks ning tavapäraselt saab MM-i korraldaja aasta enne suurvõistlust organiseerida ka MK-etapid. Neid MK-etappe nimetatakse tihti ka eel-MM-iks, kuna seal osalevatele koondistele on see tihtipeale oluline etapp MM-iks valmistumisel. Edukaks esinemiseks MM-il tuleb ju tundma õppida korraldajamaa loodust, maastiku ja ilmastiku iseärasusi, kaardistamis- ja rajaplaneerimisstiili, korralduse iseärasusi jne.

Käesoleva aasta veebruari lõpus/märtsi alguses toimuski taoline eel-MM Põhja-Kasahstanis, Štšutšinski ja Borovoje linnade vahel asuvas ligikaudu 150 km² suuruses Borovoje (Burabai) rahvusparkis. 1986. aastal võistles Eesti orienteerumiskoondis Kasahstanis NSVL-i meistrivõistlustel, mis toimusid fantastiliselt kaunis Karkaralinski (Karkaralõ) rahvusparkis keset ääretuid steppe. Borovoje rahvuspark on veidi teistsuguse ilmega, kuid sarnaselt Karkaralinskiga meenutab rahvuspark imekaunist oasi keset lagedat ja monotoonset steppi.

Kui 2008. aastal ei olnud kellelgi Eesti koondislastest finantsressurssi kaugeks reisiks, siis sel korral oli Eesti koondis esindatud Even Toomase näol. Käesoleva loo autor on olnud IOF-i volinikuna ametis kõigil nimetatud suusaorienteerumisvõistlustel ja siinkohal jagan oma eredamaid muljeid seekordsest reisist põnevasse riiki, mille praeguses elus on segunenud nõukogude korra, varase röövkapitalismi ja iidse sugukondliku korra elemendid.

MK-ettevalmistused

Borovoje rahvusparkis on talviti lume keskmiseks sügavuseks 0,5-1 m. Nagu kiuste oli MK-hooaeg üle paljude aastate üks lumevaesemaid ja lund vaid 0,1-0,3 m. Neljaks distantsiks oli planeeritud kasutada kahte erinevat maastikku. Üks maastikest asus mugavalt MK-keskuseks olnud Zeljonõi Bori sanatooriumi kõrval ja see läks plaanipäraselt ka käiku sprindi ja tavaraja võistlusel. Paraku nappis lund suurel osal lühiraja ja sprinditeate maastikust. Kivisel ja kaljuderohkel maastikul, kus on palju järske nõlvu, on lume alt väljasulanud või paarisentimeetrise lume all varjus olevad kivid kohati lausa eluohutlikud. Vaid neli päeva enne võistluste algust tuli vastu võtta otsus lühiraja üleviimise kohta varumaastikule. MK-peakorteri lähedal asunud varumaastik oli küll kaks nädalat varem olnud neljapäevaste Kasahstani meistrivõistluste platsiks ja nii mõnigi kasahhide koondise liige harjutas seal jätkuvalt õndsas teadmatuses, kuid paremaid valikuid enam ei olnud. Kasahhide maastikutundmise kompenseerimiseks said kõik MK-võistlejad treeningpäeval samuti kätte kogu lühiraja kaardi koos kasahhide võistluse rajavõrguga. MK-lühirajaks tegi rajabrigaad sellesse võrku veel olulisi täiendusi ja pisut etteruttavalt võib öelda, et osalejatele endile pakkus ühisstardist lühirajavõistlus vaat et kõige rohkem naudingut - maastik oli kiire, hajutus hästi planeeritud ning põnevas ja dünaamilises heitluses oli võistlus osalejatele endile igati nauditav.

Kasahstani Orienteerumisliidu president, MK-etappide peakorraldaja Irina Štšeglova tööhoos - õhtusöök sõpradele valmib samal ajal kui kohtunikele juhtnööre antakse. Õhtusöögiks valmivad aurutis "mantõ" - rusikasuurused pelmeenid, mida süüakse hapukoort või majoneesi lisades ja kätega.

Radade eest vastutas pearajameistrina Aleksandr Novikov, Kasahstani päritolu Uraalide mees, kes 1986. aastal jahmatas NSVL-i orienteerumissüldsust 2. kohaga NSVL-i orienteerumissuursõjaku MV-i finaalis. Täna on tema tütar Olga Novikova Kasahstani kodakondsena MK-etappidel stabiilselt esikümnes ning võitis sealsamas Borovojes sprindidistantsi. Pearajameistrile allusid viis meest viie lumesaaniga, milleks loomulikult vene Buranid. Kuna nendest kuuhest mehest neli olid professionaalsed orienteerumisspetsialistid, siis inspektorina ma erilist muret radade pärast tundma ei pidanud. Teadmisi ja oskusi suusaorienteerumise radade ettevalmistamise kohta jätkuks neil jagamiseks kuhjaga ka Eesti amatööridele.

Tseremooniad

Kindlasti on paljud sportlased kogenud, et meist ida poole jäävates riikides pööratakse suurt tähelepanu suurejoonelistele ava- ja lõputseremooniatele ning need on reeglina palju meeleolukamad ja meeledejäävamad kui õhtumaade kultuuriruumis. Nii ka Kasahstanis. Umbes 80 inimesest koosneva osalejate kolonni 300-meetrilist marssimist oli kesklinna vaatama kogunenud paarituhandeline kaasaalajate hulk. Parema efekti saavutamiseks lasti osalejatel marssida ühekaupa kolonnis. Avamiskontserdil esinesid linna parimad rahvakunstimeistrid, kelle vokaal-, instrumentaal- ja tantsuetteasted olid tõeliselt nauditavad. Pikkadelt laudadelt pakuti rahvuslikke suupisteid, maiustusi ja kuulsat märapiimast kääritatud rahvusjooki - kumõssi.

Võistkondade esindajad olid avapidustuste järel kustunud linnapea vastuvõtule, kus sai näha päris lookas laudu ja kust ei puudunud ka kõikvõimalikud vägijoojid. Kõhu saanuks seal kerge vaevaga täis, kuid kuna pokaali taldriku külge kinnitada võimaldavat abivahendit ei ole Štšutšinski veel leiutatud ning pidevalt oli vaja kellegagi kokku lüüa ja kedagi tervitada, siis tuli selle eesmärgi täitmiseks kätest puudu.

Nii juhatatakse auväärset külalist avakontserdile

Kõige olulisem tseremoonia spordis on autasustamine. Ka siin olid kasahhid kõrgliiga tegijad - medalipaelad, diplomid ja rahvariides lilleneiud esindasid kõik Eestis seninägematut taset. Taustabänneri mõõdud olid aukartustäratavad. Pjestaali enda väljanägemine langes küll kohati ansamblist välja, kuid seda vaid õhtumaalase noriva pilgu jaoks. Hümnid kõlasid nagu peab ja kui üks autasustamine tuli kiirelt improviseerida sanatooriumi aulas, siis lahendati lipuvarraste probleem sujuvalt lipupoiste näol. Huumorika vahepalana jäi mällu viimane autasustamine armee spordiklubi suusastaadionil, kus lipud heisati trosse liigutava vända abil. Vânt liikus kenasti ja kõik toimus, ainult et väntamise poolt tekitatud kriiksumine kippus samal ajal mängitavat Venemaa hümnit lüüa. Aga kes seda ette oskas näha - lippude kinnitamiseks varraste allakerimisel ei kriikusund ju!

Avatseremooniat kaunistasid oma etteastetega Štšutšinski parimad kunstimeistrid

Võistlused

MK-etappide kavases oli neli distantsi, mis sõideti järjestuses: sprint, tavarada, ühisstardist lühirada, sprindi segateade. Esimesed kaks viidi läbi ühel ja samal maastikul, finišipaigaga umbes 1 km kaugusel sanatooriumist. Maastikuliselt oli tegemist kahtlemata kõige kaunimaga kolmest pakutust. Kuna see asus asustatud punktidest eemal ning seal

kehtis karm rahvusparki režiim, siis oli maastik kõrvalistest mõjutustest puutumata ning tihe suusaradade võrk puutumata lumel imelistel kiviformatsioonidega tipnevate mäeküngaste vahel pakkus emotsionaalset naudingut. Kõige iseäralikumaks rajaks neil võistlustel võib kahtlemata lugeda tavarada, mille ühe ringi näidis meeste esikolmiku liikumisteedega ka siinkohal avaldatud. Kuna maastikul puudus laiade püsisuusaradade võrk ja Buranidega on ebatasasel maastikul pea võimatu ette valmistada mitme meetri laiust ja ühtlaselt tasaseid radu, siis koosnes praktiliselt kogu võrk kitsastest radadest ja oli tavaraja kohta harjumatu tihe. Sõitjatele võis rada ilmselt tunduda hästi pika sprindina. Ka maailma parimate hulka kuuluv Erik Rost tunnistas, et oli pikkadel etappidel kohati kaardilugemisega kimpus ja pidi mitmel korral hoogu maha võtma, et suuta ristmike rägastikus järge pidada. Üldine hinnang rajale oli heakskiitev, seda olevat olnud põnev sõita.

Sprinditeate ühisstart

Sprint sõideti tavaraja maastiku tihedaima radadevõrguga osal ja siinkohal on lisatud naiste esikolmiku liikumisteed. Peab ütlemata, et sprindis jäid teevalikud ühekülgsemateks kui rajameistrid lootsid.

Lühirajavõistlus sõideti ühisstardist ja nagu eespool mainitud, kiideti rajaplaneeringut, mis tagas pideva positsioonidevahetuse ja konkurentide omavahelise risti-rästi liiklemise.

Viimase alana oli kavases sprindi segateade, mis on MK-etappide kavases alles teist aastat ja kus debüteerisid ka rajameistrid ja inspektor. Ühest mehest ja ühest naisest koosnevate võistkondade kuueetapilise teatesõidu rajad peavad reeglite järgi olema planeeritud võitja ajaga 6-8 minutit etapi kohta. Sel korral sai planeeritud kolm erinevat hajutusega rada, mida mees ja naine siis vaheldumisi läbisid. Kuna mehed ja naised läbisid sellise planeeringu juures täpselt ühesugused rajad, siis oli naiste sooritus iga võistkonna tulemusel ca 15% suurema osakaaluga kui meeste oma. Võitis samas distsipliinis mullu maailmameistrileks tulnud venelaste paar Andrei Grigorjev-Polina Maltšikova ning Grigorjevi kommentaar kõlas: "Naised olid täna otsustavaks pooleks. Mehed sõitsid tihedas konkurentsis, kuid naiste etappidel kärisesid vahed minutitesse, mida meestel õnnestus parimal juhul vaid hoida, kuid mitte enam tasa teha."

Rajameistriga sai igatahes pärast otsustatud, et järgmise aasta MM-iks planeerime naistele eraldi rajad, mis on ca 15-20% lühemad kui meestel.

Eesti ainuke võistleja Even Toomas oli hooaja varasemate ja hilisemate sooritustega võrreldes nähtavasti mitte kõige paremas vormis. Neljakümne mehe konkurentsis jäid seekord laeks 23. koht tavarajal ja 24. koht sprindis. Lühirajal tuli leppida 31. positsiooniga. Kohad kohtadeks, muret tegi eelkõige kaotus võitjale, mis oli 13% sprindis, 21% tavarajal ja 24% lühirajal. Loodetavasti on saadud kogemusest MM-iks valmistumisel tublisti kasu ning järgmisel aastal õnnestub õigesti ajastatud vormiga parimatele mitu sammu lähemale astuda.

Vendetta Kasahhi moodi

Kohe MK-sprindi järel avanes kohalikel orienteerujatel lahtiste võistluste näol võimalus võistelda samadel radadel. Stardis oli loomulikult sama varustus nagu MK stardi ajal. SI-jaamadel seega kirjad CLEAR ja CHECK. Üks praeguse Kasahstani orienteerumislüüdi juhiga alalises opositsioonis olev treener kukkunud korraldajaid sarjama: "Miks mina pean kodumaal mingitest võõrkeelsetest sõnadest aru saama! Siin on kaks ühesugust sõna ja mina ei pea aru saama, mida need tähendavad, see on korralgedus!"

Loo ironia on sealjuures selles, et kui mullu Aasia mängude raames toimus IOF-i inspektorite ingliskeelne koolitus, siis seesama tatarlane aina naeratas ja noogutas: "Yes, yes, ja ponimaju!" (eesti keeles jaa-jaa, ma saan aru). Kasahstanis on aga riigikeeleks kasahhi keel vaatamata sellele, et vaid vene keel on see, mida kõik kodanikud oskavad. Vene keel on lihtsalt rahvastevahelise suhtlemise keel, asjaajamises peavad kõik dokumendid olema ka kasahhi keeles. Nõnda on ka võistluste juhenditega, need on veebis mõlemas keeles ja riik püüab igati kasahhi keele õppimist edendada. Selles olukorras oli alaliidu presidendi vastukäik mõnitavale vingujale kiire kõne liidu veebilehe haldajale ning palve kõik venekeelsed versioonid juhenditest maha võtta. Ja õige kah, kuidas muidu ennasttäis tatarlane kasahhi keelt õppima panna? Ikka häda sunnil!

Kasahhi külalislahkuse hulka kuulub masside helde kastitamine maiustustega

Sprinditeate võitjate intervjeerimine ajavõtutiimi tööruumiks olnud PAZ-bussi taustal

MM 2013

Järgmise aasta suusaorienteerumise MM toimub samas paigas, kus 2008. aasta MK-etpidki - Ridderi linnakeses 100 km Ust-Kamenogorskist idas, Altai eelmäestiku jalamil. Maastikud erinevad tänavustest, kuid midagi üleloomulikku ees ootamas ei ole. Esmane info MM-i kohta on avaldatud korraldajate ja IOF-i kodulehtedel. Loodetavasti näitab Eesti noor ja arenev koondis seal ennast uues kvaliteedis. Selleks soovin neile head harjutamist!

Ühisstardist lühirajal defileeris võidukalt finišisse hilisem MK-sarja üldvõitja Josefine Engström Rootsist

MK-sarja üldvõitja, soomlase Staffan Tunise stiilinäide lühirajalt

Sprinditeate võitjad, lilleneiud ja rahulolevad korraldajamaa esindajad

Korraldajate rõõmupuhang - Ära tegime!

Sudupilvine Peking ja jooksja valikud

Maret Vaher

Annika Rihma (OK Põlva Kobras) võttis eelmise aasta novembris vastu tuttavate taanlaste 8-kuulise tööpakkumise, mis kätkes endas Taani konsulaar-ametnike abistamist kodustes töodes.

Huvitavaks tegi tööpakkumise see, et töökoht asub Pekingis. Vähe sellest, alates jaanuarist on Annikal veel teinegi tööots, millel kõlavamgi nimetus: Eesti konsulaar-sekretär Hiinas.

Kuid seekord ei uurinud me Annika tööinimese elu, vaid tundsimise huvi trennitemgemise ja orienteerumisvõimaluste vastu Pekingis.

Nüüd on aga sõna Annikal endal.

Annika osutamas Chao Yangi kaardil paigale, kus nende igapäevaelu treening aset leiab.

Ootamatu tööpakkumine

Igal välismaalasel, kes on Hiinasse pikemaks ajaks töö või pere tõttu sattunud, on rääkida oma huvitav lugu. Minu lugu aga algas sellest, et igapäevane elu Eestis kippus liiga mugavaks (loe: igavaks) minema. Tundsin, et elu vajab ümberkorraldamist ja taanlaste pakkumine langes seega minu jaoks õigesse aega. Kas seda elumuutust oli vaja teha just nii drastiliselt nagu mul välja kukkus, selgub suvel, kui ma jälle o-kaardiga metsa saan.

Kindel on aga see, et kui ma oleks enne Pekingisse kolimist kas või ühe lause Hiina kohta lugenud, siis arvatavasti poleks ma sellise entusiasmi siia tulnud või veel parem, ma poleks üldse oma kergest ja kodusest elust Eestis vabatahtlikult loobunud.

Õine lumesadu on Pekingi õhu selgeks löönud

Sunniviisiliselt ilmaennustajaks

Minu hommikud siin Idamaal ei alga *tai chi* ega joogaga nagu siinsetel inimestel tavaks, vaid hoopis sellega, et vaatan 25. korruse toa aknast välja ja panen proovile oma ilmaennustaja võimed hindamaks õhusaaste taset avaneva vaatepildi abil. Nimelt sõltub õhusaaste suurus, kuhu ma trenni lähen, kas ma valin halva või halvima variandi.

"Halb variant" on see, et pean trenni tegema siseruumis, jõusaali lindil joostes. Seda saab võrrelda ookeanist püütud kala pistmisega väikesesse akvaariumisse. Äрге ainult arvake, et kalakese elu akvaariumis on lust ja lillepidu! See on hoopis äärmiselt ängistav.

Mina, kes ma Eestis ei suutnud isegi staadionil trenne teha, sest tundsin ennast liiga piiratuna, jooksen nüüd mikro-mõõtmetes keskkonnas, kus minu isiklik panus edasiliikumisele on minimaalne.

Aga jõusaali jooksulindil on ka plusse: sudu pole, õhuniiskust tootev masin hoiab õhu kontrolli all, telekaekraan on küll vastu nina, aga peletab igavuse või veel parem, saan jooksu ajal Orienteerujat mitu korda kaanest kaaneni läbi lugeda. Lisaks loob "pehme" lint tunde, nagu jookseks murul. Selleks viimaseks tuleb kasutada ikka head kujutlusvõimet.

"Halvim variant" on see, et eiran kõiki hoiatusi mitte välja minna ning jooksen tänavatel. See tähendab küll jalgade trampimist asfaldil ja võitlust inimmasside ja sõidukitega, kuid sealjuures saan teha hoopis normaalsemat jooksuliigutust.

Treening sudus

Välistreeningud

Kui hommikul on aknast näha selget päikesepaistet ja ka taamal olevad väiksemat sorti pilvelõhkujad ei mattu sudupilve, on mõistlik kasutada päeva väljas jooksmiseks. Väljas treenin ka igal laupäeval, tehes ühistrenni eurooplastest koosneva jooksugrupiga. Seda olenemata ilmast, mida enamasti saab kirjeldada väljendiga "läbi sudupilve päikeseline".

Chao Yang Park

Laupäevane trenn toimub Pekingi ühes suuremas linnapargis, mille nimeks Chao Yang Park. Sinna jõudmiseks läbin 3,5 km mööda rahulikuma liiklusega kanaliäärt, mida katkestavad kuus ristmikku. Siinsed ristmikud on Euroopa inimesele harjumatud, kokkuvõtvalt võib olukorda kirjeldada nii: liikluseeskirjade asemel kehtib tugevama eesõigus ning suunatud ei näidata.

Pargis seevastu valitseb meeldiv õhkkond, mõnikord tuleb kõlaritest Hiina traditsioonilist muusikat, mis lisab oma vürtsi. Kui jätta kõrvale, et hiinlased vaatavad valgeid jooksjaid kui segaseid ja meie omakorda plaksutavaid ja laulvaid hiinlasi lihtsalt imelikult, siis on pargis liikujad kui üks suur pere. Nagu ikka Hiinas, on ka pargis kord majas. Park on ümbritsetud kõrge aiaga ja igas ilmakaares on vähemalt üks sissepääs, kus tuleb tasuda kas viis jüääni (0.60 €) või näidata aasta- või kuukaarti, mille targemad on endale muretsenud. Aastakaarti saab osta vaid jaanuari esimesel kolmel nädalal ja kuukaarti kuu igal kolmel esimesel päeval. Muul ajal pole aasta- ega kuukaarti võimalik saada. Kord on kord ja sellest peavad hiinlased kinni.

Minule, kes ma olen harjunud looduses ja parkides vabalt ilma maksuta liikuma, on selline süsteem vägagi vastuvõetamatu ja tülikas. Park ise on hästi hoolitsetud ja korras, hooldamine käib aga Hiina moodi: näiteks muru ei riisuta rehaga, vaid pühitakse luuaga, pargi puid ja põõsaid kastetakse regulaarselt hoolimata sellest, et õues võivad olla miinuskraadid. Kõik pargis olev on inimese poolt loodud, isegi pargi keskel asuvad järved ja künkad on tehislükud, et luua lamedale Pekingi maastikule ilmet. Kahjuks pole see park väga jooksusõbralik, sest rajad on kõik kas asfalteeritud või kaetud kiviplatidega ja murul käia ei tohi. Viimast keeldu eiran ma aga julmalt, lootes siiski, et see ei lõppe ühel päeval minu pargist välja viskamisega. Olen kuulnud, et ka seda on inimestega juhtunud.

Eurooplastest jooksugrupp Pekingis

Meie eurooplastest jooksugrupi eestvedajaks on üks rootslasest jooksufanaatik, kes saadab igal esmaspäeval välja kolmapäevase ja laupäevase ühistreeningu kava. Laupäevane trenn, kust mina ka osa võtan, koosneb tavaliselt 30-minutilise soojendusjooksust, jooksutehnikaharjutustest, erinevatest kiirendustest, lõikudest, tempo- ja lõdvestusjooksust ning trenni lõppu kroonib hiline hommikusöök mõne jooksugrupi liikme juures. Laupäev on seetõttu mõnus sotsiaalne päev ja ma olen alati hea meelega kell 8 hommikul koos teistega pargis jooksmas. Kolmapäevase ühistrennisessiooni nimega *early & speedy bird session* (eesti keeles *varajaste linnukeste kiirustreening*) jätan ma aga vahele, sest see algab kell 6:30 ja see on üle mõistuse varajane isegi minu jaoks.

Pühapäev metsas betoonradadel

Pühapäeva naelaks on tõsiste trennihuntidega mägedes jooksmine. 30 minuti taksosõidu kaugusel äärelinnas, kus saab näha tõeliste hiinlaste elu ja olu, asub 400–600 m kõrgusel merepinnast esimene mäeosa, mis on militaaraala. Üksikuid jooksjaid ja väikesi gruppe ei panda maastikul pahaks, aga rootslasest treeneril oli huvitav üleelamine, kui suure bussitäie keskealiste Rootsi daamide trenn lõppes relvastatud Hiina sõjaväelaste eest ärajooksmise, ümberpiiramise ning bussidesse tagasi toimetamisega.

Huvitav on veel see, et siin ei saa metsas vabalt liikuda: kas on nõlvad liiga järsud või on lihtsalt keelatud rajalt kõrvale astuda. Looduses liikumiseks on metsa all laiad betoneeritud teerajad. Vaevalt et keegi Eestis kujutab ette, et metsas peaks liikuma mööda betoonradu, aga siin on see nii. Kui te nüüd küsiks, et kas ma siin orienteerumisega ka tegelen, siis ma lihtsalt naeran teid välja. Pärast eelkirjeldatud looduskogemust te seda vast enam ei küsiks.

Jõusaal ja jooksumasinad, mis tihti tühjalt ei seisa.

Orienteerumine Hiinas

Hiinlased ja jooksmine ei käi kokku, veel vähem orienteerumine ja Peking. Jah, siin on olnud Park World Tour ja mul õnnestus ühelt Vene kaardistajalt välja kaubelda isegi kaks Pekingi suurima looduspargi kaarti, aga lähemalt ma nendega veel tutvunud ei ole. Loodan seda teha kevade poole. Maastikud asuvad minust umbes tunniajase metroosõidu kaugusel ja selline ettevõtmine kulutaks mul tervelt pool päeva. Targemad targutajad ütleks selle peale, et njaah, prioriteetid, tüdruk, prioriteetid!

Hiina orienteerumismekaks on kas Hongkong lõunas või Vene piiri ääres asuvad alad põhjas. Olin juba peaaegu loobunud kontakti otsimisest mõne o-klubiga, sest kirjutasin neile internetist leitud aadressidele siia saabudes tosinkond kirja, aga ühtegi vastust ei tulnud.

Alles nüüd hiljuti, kaks ja pool kuud hiljem, sain lühikese vastuse, et muidugi siin orienteerutakse ja hooaeg käib juba viimased 3 nädalat. Tulgu ma aga kohale!

Seda ma ka ühel nädalavahetusel tegin. Interneti abiga tõlkisin ära võistluste hiinakeelse veebilehe, kust sain teada, et tuleval nädalavahetusel on kavas kaks üritust: hommikul 100 meetri pikkune sprindidistants ja pärastlõunal lühirada. Võistluse toimumise kellaajaks oli märgitud 9.30–13.30 ja see asus minu kodust umbes tunniajase metroosõidu kaugusel. Kuna ma aga ennast eelnevalt registreerinud ei olnud ja jalavigastus ei lubanud korralikult joosta, otsustasin minna pealtvaatajaks ja olla kohal täpselt 9.30.

Hoolimata linnakaardist, mille eelmisel päeval välja olin printinud, polnud ma stardikoha asupaigas siiski päris kindel. Metroos naeratas mulle aga õnn, sest märkasin enda vastas seismas ingliskeelset orienteerumisõpikut lugevat naisterahvast, kellele otsustasin läheneda ja juttu teha. Selgus, et tõepoolest ka tema läheb orienteeruma ning rongi pealt väljumise ajaks oli meiega liitunud peale selle naise veel neli noort orienteerumishuvilist.

Kuna hiinlaste ja eriti vanemate inimeste inglise keel on kehva ning võõramaalastega ollakse tagasihoidlikud, siis ega alguses pikka juttu ei olnud. Esmastele viisakustele ja päritoluküsimustele järgnes vaikus. Hiljem selgus, et minu teejuht oli geograafiaõpetaja, keda ootas võistluspaigas juba 20-liikmeline 10. ja 11. klassi õpilastest moodustatud orienteerumishuviliste kamp. Koolis, kust see õpetaja ja noorukid pärit olid, on orienteerumine kaasatud isegi õppekavva ja o-huvilistest geograafiaõpetaja oli just selle pärast otsustanud sinna tööle minna.

100-meetrisele sprindidistantsile Tsinghua ülikooli linnakusse oli kogunenud umbes 200–300 Hiina noort, algklassiõpilastest kuni abiturientideni.

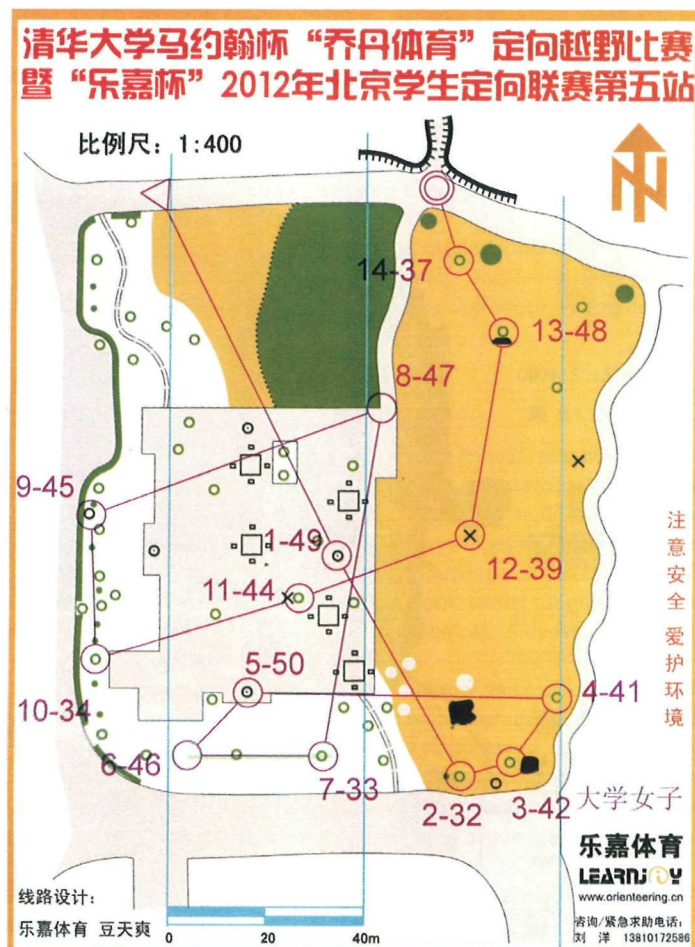
Kell oli juba saanud 9.30, kuid stardiärevusest, mida mina oma kogemuste põhjal eeldasin, polnud märkigi. Millise märguande peale hiinlased starti suundusid, jäi minule arusaamatuks, aga ühel hetkel, veidi pärast kella kümnet, kadus kogu mass künka taha. Ajakava oli paindlik.

Ka stardiprotsess pakkus üllatusi. Lapsed reastusid stardijoonel radade pikkuse ja raskusastme järgi kaheksasse kolonni. Kasutati isemoodi elektroonilist kiipi – mitte selline piklik nagu meil, vaid lame. Iga poole minuti tagant kükitas igast kolonnist üks laps stardijaama juurde, libistas oma kiibi sealt üle ja pani ajama.

Valitses pingevaba meeleolu nii stardis kui finišis, sest tulemusi kohapeal ei avaldatud. Iga õpetaja täitis mingi tabeli, mida hiljem kasutati koolidevaheliseks võrdluseks. Parimad said siiski õpetajate käest väikse meene.

Pärast sprinti läksin koos juba mulle tuttava õpetaja ja tema lastega lõunat sööma. Lõpuks said nooredki oma argusest üle ja hakkasid ümber minu tiirutama. Lisaks orienteerumisteemaliste küsimustele tundsid kohalikud tüdrukud kõige rohkem huvi minu heledate juuste ja siniste silmade vastu. Teistmoodi värk ikkagi. Geograafiaõpetaja palus, et ma noortele orienteerumisalaseid nippe õpetaks. Nimelt oli ta oma raamatust lugenud, et joostes saab samme lugeda ja on võimalik ka reljeefi järgi orienteeruda. Lisaks oli ta dilemma ees, et kuidas üldse talvel on võimalik orienteeruda, kui kõik valge on? See oli minu jaoks ehk kõige kummalisem küsimus.

Pärastlõunasel lühirajal osalesid lisaks õpilastele ka üliõpilased ja isegi Hiina orienteerumiskoondis. Seni kuni ma pargis jalutasin, oli geograafiaõpetaja jõudnud juba kõigile rääkida, et kust ma tulen, kes ma olen ja mida ma siin teen. Jalutamast tagasi jõudes juhutati mind kohe Hiina koondise telki, mis oli ka platsi ainuke telk, ja tutvustati mulle ametlikult koondise liikmeid, kaardi autorit ja rajameistrit. Viimane neist näitas mulle hiljem internetist allalaetud Eesti orienteerumiskaarte, mida ta kasutab erinevates orienteerumisõppe harjutustes. Ka võistluste peakorraldaja, kellele oli üks lapsevanem kiiresti tõlgiks kõrvale pandud, astus ligi ja surus kätt. Pika jutu lõpuks pani ta mulle südamele, et ma ikka uuesti nende võistlustele tuleksin ja mis veel tähtsam, et ma aitaksin neil muretseda orienteerumisalaseid raamatuid ja muid õppematerjale. Võtsin ülemuste kontaktid ja lubasin vaadata, mis teha annab.

Hommikune võistlus ehk 100 m pikkune sprint (kaart on vähendatud kujul)

Päeva lõpus mõistsin, et minust on tehtud kohalik heledajuukseline kangelanna, kelles hiinlased näevad endale teenäitajat orienteerumismaailma. Lisaks sain juba mitmeid pakkumisi treeneritööks. Tegelikult on aga olukord vastupidine. Nähes kui hea ülevaade ja arusaam nendel õpetajatel orienteerumisest ja selle edasi andmisest lastele on, tundsin, et ehk on hoopis minul nendelt midagi õppida.

Staadionid

Ma pole siiani aru saanud, kus peidab Hiina oma sportlasi, eriti kergejõustiklasi, sest suurt peavalu on mulle valmistanud staadionide leidmine. Staadione pidavat olema ülikoolide juures ja tavainimesed saavat õhtuti ja nädalavahetustel neid kasutada. Paraku asuvad ülikoolid minu elupaiga suhtes pärapõrgus – elan klantsitud kesklinnas, ümbritsetuna hotellidest ja kaubanduskeskustest ning lähim staadioniga kool asub umbes 7 km eemal. See tundub siiski ebamugavalt kaugel.

Alternatiivtreeningud

Kuna elu sportlasena Pekingis ei ole kergemate killast, siis olen sunnitud tegelema alternatiivtreeningutega. Ehk teisisõnu: püüan leida füüsilist koormust, mis asendaks normaalset metsajooksu säilitamaks keha sitkust ja nõtkust.

Annika peaks praeguste plaanide kohaselt Eestisse tagasi tulema jaanipäevaks. Saabuva 2012. a suvehooaja osas on ta enda kinnitusel juba praegu põnevil ning ootust-loomust täis.

Distlustel kasutatud meie jaoks
võlvapäratu elektrooniline kiip.

Annika koos Hiina koolinoorte ja nende geograafiaõpetajaga

Õhtune lühiraja distants linnapargis (kaart on vähendatud kujul)

清华大学马约翰杯“乔丹体育”定向越野比赛 暨“乐嘉杯”2012年北京学生定向联赛第五站

比例尺: 1:4000

等高距: 2 米

圆明园
九州景区

注意安全 爱护环境
版权所有 严禁盗绘

乐嘉体育
LEARNJOY
www.orienteering.cn

咨询/紧急求助电话:
刘洋 13810172586

地图制作: 乐嘉体育 杨明洪
线路设计: 乐嘉体育 豆天爽
绘制时间: 2011年05月
制图标准: ISSOM 2007

精英男子		3.0 km	40 m
▷			
1	32	△	♀
2	44	▷	
3	35	∩	
4	38	•	
5	39	↗	♀
6	41	○	
7	40) (
8	42	△	○
9	46	△	○
10	34	◁	
11	50	→ ○	
12	49	△	♀
13	53	∩	
14	48	▲	♀
15	52	▲	♀
16	33	↖	♀
17	54	▷	
18	47	↑ △	♀
19	38	○	♀
20	37	△	♀

精英男子

TREENING

Annika nädal

Esmaspäev

Ärkan selle peale, et Taani pere hakkab ülemisel korrusel kolistama, kell on 6:05 aga ma ei mõtlegi end veel voodist välja ajada. 6:40 heliseb mu äratuskell, mille peale end voodist välja rullin, teen kiiruga voodi ja suundun vannituppa, kus ühe käega pesen hambaid, teisega sikutan trenniriideid selga. Otsustan joosta jõusaalis jooksulindil, sest sain postiga Jooksja ja see vajab lugemist. Aeg on kallis. 7:09 olen jõusaalis, metsal, hea jooksurada on hõivatud ja pean 14 km taastavas režiimis jooksma miile arvestaval jooksulindil. Lõpetuseks 10 minutit jõuharjutusi ja venitusi, kiire pesu ja koju, et jõuda kella kümneks Eesti Suursaatkonda tööle.

Jään mõned minutid tööle hiljaks, sest ristmikul rahvamassi rüseluses jäi ühe tüdruku kott minu ratta külge kinni ja liiklus oli kehv, 15 min rattasõidu asemel kulutasin 20 min.

Hommikusöögi söön töö juures, müsli ja jogurt. Õnneks pole täna palju viisaavaldusi, nii et saan vabalt netis surfata.

Kell 15:30 lahkun töölt, et jõuda Taani pere lastele koolibussile vastu. Järgmised 2 tundi veedan lapsi kamandades ja inglise keelt õpetades. Kell 18 sööme hiinlasest koduabilise tehtud pekingipärast pekiliha kanakoibade ja riisiga. Kui õhtusöök läbi, jääb minu koristada laud ja pesta nõud. Ülejäänud õhtu veedan oma toas meilidele vastates ja kell 23 lähen magama.

Teisipäev

Sama protseduur, mis igal hommikul, 6:40 voodist välja, natuke peale seitset olen jõusaalis. Täna on kavas "mägine kross", seda saan teha tõesti ainult jooksulindil. Enne kella kümnet olen töö, kiire hommikusöök ja edasi taotlusi sisestama ja täna saan isegi paar viisat passidesse kleepida, olen selles juba päris osav. Pärastlõuna veedan vanu taotlusi korrastades ja arhiveerides. 15:50 olen lastel bussi peal vastas. Kuna ilm on täna ilus, lähme välja jalgpalli mängima. Enne õhtusööki on veel kerge inglise keele tund. Täna on söögiks kala magushapus kastmes, riis ja brokoli-munaga. Pärast nõudepesu otsustan filmi vaadata, pere ostis "500 Oscari võidufilmi läbi aegade" ja ma olen jõudnud alles viiekümnenda filmi. Südaööl sunnin end magama minema, sest kolmapäev on raske trenni päev.

Kolmapäev

Kuna kolmapäev on lastel lühike koolipäev ja nad on kodus juba kell 13, siis olen selle päeva saatkonnatööst vabaks jätnud. Täna on ilm õnneks ilus ja lühikesed lõigud saan teha koduläheduses väikeses pargis. Olen lastelt pihta pannud ühe kriidi, millega märgin pargi kivisillutisele maha 300-meetrised lõigud. Täna on tõesti soe, jooksin ainult T-särgi ja ühe pusaga, õhus on tunda kevade lõhna. Pärast trenni suundun jõusaali, et leotada kangeks jäänud lihaseid kuumas mullivannis. Kell 11 söön hilise hommikusöögi, vaatan kiirelt üle meilid ja suundun lastele bussi peale vastu.

Täna on plaan minna lastega välja ratastega sõitma, mis tähendab minu jaoks veel üht treeningut, sest pere poolt on antud karm käsk, et 5-aastased kaksikud peavad olema minust vaid käeulatuse kaugusel ja see tähendab, et ma jooksin nende kõrval.

Õhtusöögi lükkan edasi ja lähen hoopis jõusaali rassima, tegelt peamine põhjus on, et kell kaheksa on saun avatud ja kuna järgmine päev on trennivaba, et saan vabalt kolmapäeviti lubada kaks trennikorda. Jõuan koju kell pool kümme, söön järelejäänud õhtusöögi ja poen põhku, oli kuidagi väsitav päev.

Neljapäev

Trennivaba päev, mis tähendab seda, 6:40 üles ja kell 7 ujulasse. Kerge pooletunnine ujumine ja vees jooksmine ja töö olen tund aega varem, kui peaks olema, aga juba ülemus toob lauale uusi taotlusi, õnneks neid on vaid kolm ja ülejäänud päeva arhiveerin taotlusi. 15:50 olen jälle lastel bussi vastas. Kuna tänane ilm on üks kehvemaid, sudu on päris korralik, siis piirdume vaid kodus mängimisega ja inglise keele õppimisega. Kell 18 õhtusöök, milleks tuntud *gong bao ji ding* ehk kana maapähklitega ja jälle riis. Ülejäänud õhtu veedan Oscari filme vaadates

Reede

Kell 7 jõusaalis, õnneks oli ilm ka kehv, et 8-kilomeetrine tempojooks moodub jooksulindil telekat vaadates. Ülejäänud päev samas rütmis mis eilegi.

Laupäev

Täna saan kauem magada, ärkan 7:35, et 8:05 saada maja ees kokku paari jooksugrupi liikmega, et siis koos ChaoYang parki joosta. 8:30 peaks algama pargis trenn, aga tavaliselt oodatakse umbes 7 minutit hilinejaid. Kuna grupp koosneb enam-vähem 12 erineva tasemega jooksjast, siis kiiremad peavad tegema tagasijookse, et grupp jälle kokku ajada – teen päris mitu tagasijooksu. Tänapäev tempolõigu trenn saab raske olema, sest tuul on vali ja nõuab pingutust vastutuules. Trenn lõppeb ühe prantslase juures hilise hommikusöögiga, loomulikult šokolaadi *croissant*'idega, arutades Hiina korruptsiooni ja selle üle, miks hiinlased ei jookse.

Pärastlõunal suundun jõusaali, seekord kerge jooks jooksulindil, pikem seeria jõuharjutusi ja ujumine.

Õhtuks on üks jooksugrupi liige kutsunud mõned jooksjad välja Pekingi parti sööma. Heast kõhutüüest ei ütle minagi ära. Enne südaööd olen kodus, sest leppisin paari jooksjaga õhtusöögi ajal kokku, et homme trenn toimub mägedes.

Pühapäev

Äratus kell 7, 7:30 oleme juba taksos, et sõita linnaäärsele militaaralale. Jalg on natuke raske, aga õnneks on grupis üks aeglasem jooksja ja seega liigub kogu grupp aeglasemalt kui tavaliselt, mulle sobib. Minu treeningplaan näeb ette 24 km, aga mäetrenni lõpetan 2 h pärast 19 km-ga. See aga jääb hingele kripeldama ja koju jõudes pakin uuesti trennikoti, et need viimased 5 km ka ikka ära joosta. Jooksulindil tundub jalg kerge, teen 5 km tempotrenni, jõuharjutusi ja natuke lõdvestavat ujumist. Pärast trenni ootab kuum mullivann ja saun.

Söön väga hilise hommikusöögi ja suundun väikesele shoppingule lähedalolevasse poodi. Pärastlõuna veedan inimestega Skype'is suheldes ja kell 18 sööme *pasta Bologneset*, sest hiinlasest koduabilisel on nädalavahetustel puhkepäev, seega peab pere ise söögi tegema. Seekord ootab meid pärast sööki ka magustoit, sest Hiinas toidu juurde pole tavaks magustoitu süüa. Sööme tuuletaskuid kreemiga, seda saab siit ühest Saksa pagaripoest.

Kell 21 vajub mul silm kinni, päevane trenniväsimus annab tunda. Kell 22 otsustan lõplikult magama minna.

Ace Xdreami uue hooaja ettevalmistustööd

Tõnis Erm

Peatselt algava seiklusspordisarja Ace Xdream hooaeg saab olema allkirjutanu nägu, seda just radade planeeringu tähenduses. Rajameistritööd said aasta alguses jagatud nii, et Urmo Liblik planeerib Nike Winter Xdreami ja Vaude Bike Xdreami rajad ning mina vastutan Ace Xdream sarja eest. Teise osavõistluse radade Läti poolset osa aitab kavandada ka mees, kes kümnekond aastat tagasi oli Baltimaade parim noororienteeruja ning on võitnud muuhulgas koolinoorte MM-kulla – Karlis Osis.

Maastike valimine

2012. aasta hooaja planeerimine algas võistlusmaastike valikust. Otsustasime taaskord korraldada esimese osavõistluse Tallinnas, kuna eelmine aasta näitas, et võistluskeskus linna südames tõi kaasa kõrgendatud meediahuvi. Start ja finiš on ka sel aastal Vabaduse väljakul, aga rada võtab eelmise aastaga võrreldes hoopis uue suuna. Kaalusin seitset võimalikku varianti raja planeerimiseks alguspunktiga kesklinnast - usun, et lõpplahendus on äge ja isegi tallinlased saavad rajal näha kohti, kus nad oma elus varem käinud ei ole.

Teise hooaja lähtekohana otsustasime korraldada ühe ühise võistluse koos lätlastega - see tähendab, et 2. juuni võistlus kuulub üheaegselt nii Ace Xdreami kui Läti xRace sarja arvestusse. Ühise võistluse maastiku valikul olid arutlusel Ikla/Ainaži, Paganamaa/Drusku pilskalns ja Ruusmäe/Aluksne, kuid lõplikuks toimumispaigaks jäi siiski kahte riiki ulatuv linn Valga/Valka. Öise võistluse rajad ulatuvad ka inimtühjale kõnnumaale ning seiklus käib siin- ja sealpool piiri. Ühisstardist suunduvad korraga rajale umbes 1100 seiklussportlast - oleme ette valmistamas taotlust, et üritus dokumenteeritaks Guinness World Recordsi poolt seiklusspordi võistlusel osalejate arvu maailmarekordina. Et aga rahvamass võistlusest seikluslikkust ei rööviks, siis raja planeerimise märksõnadeks on hajutus, võistkonna liikmete eraldi liikumine, valikorienteerumine ja liikumisvahendite kombineerimine.

Kahe ülejäänud võistluse asukoha valikul otsustasime laiendada Xdreami geograafiat ja külastada võistlusega Eestimaa paiku, kuhu ei seiklejad ega orienteerujad tihti ei satu. Kolmas osavõistlus toimub 29. juulil Raplamaal, võistluskeskusega Kaereperes. Võistluse kavandamisel ütles keegi kohalikest, et Raplammaa on Eestis kõige turismivaesem maakond. Samas on seal maastikke, mis kindlasti seda "tiitlit" ei vääri, ja kui ilm soosib võistlust, siis ootab ees mitmes rajalõigis omanäoline ja väljakutsuv seiklus.

Kiviõlisse radu planeerida olen soovinud juba 2008. aastast saadik, kui ma üle pika aja seda linna külastasin. Võistlus saab seal lõpuks teoks 2. septembril, kui seiklussportlased sööstavad motokeskusest mägedele, mille kõrval Lõuna-Eesti tipud kahvatavad. See Ida-Virumaa ots pakub inimese loodud industriaalmaastikke, natukene õudu, aga ka ootamatult palju looduse ilu.

Eelmiste aastate võistluspaigad (oranž) ja selle aasta etapid (punane)

Radade planeerimine

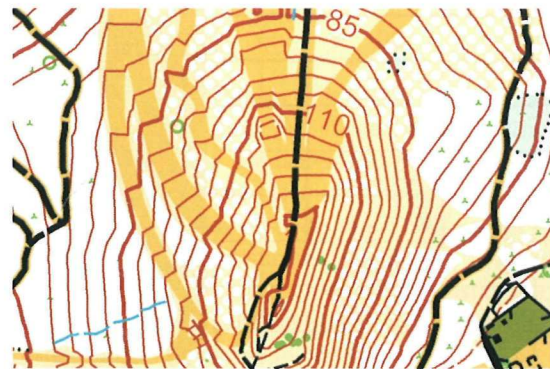
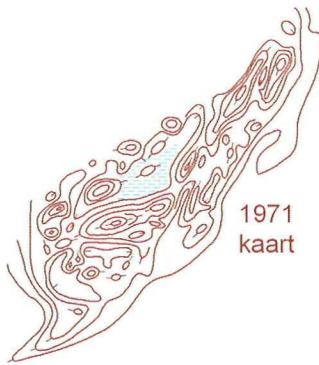
Korraga kogu sarja radade planeerimine on võimaldanud läheneda hooaja kavandamisele terviklikumalt ning jagada orienteerumisülesandeid, erilisi spordialasid ja lisaülesandeid optimaalsemalt eri võistluste vahel. Samas kohati on tunne, et variante on tohutult ja muutujaid nii palju, et pea läheb planeerimisel paksuks.

Jooksuetappidel on plaanis pakkuda maiuspaladeks erilisi orienteerumiskaarte - hetkel on järgmise hooaja radadesse hõlmatud viis kaarti, mida ei ole EOL-i kaartide andmebaasis. Neist kaks on vanad kaardid, kus võistleja saab usaldada reljeefi, nii nagu autorid seda umbes 40 aastat tagasi nägid. Teised kaks kaarti on kaasaegsed OCAD joonised paikadest, kus kunagi varem pole orienteerumiskaarti olnud. Viienda kaardi kasutamine on siiski küsimärgi all, kuna seal ei asu eriti midagi põnevat. Aasta jooksul saab joostes lennata mööda linnatänavaid, kihutada männikutes, ragistada võsastikes ja matkata rabas, kus kompassi kasutamise täpsus laugaste otsimisel saab korralikult proovile pandud. Hetkel on ühe võistluse rajale planeeritud ka siseorienteerumine.

Rattaetappe eelmise aasta lõpus läbi sõites leidsin igasuguseid teid ja kõikvõimalikku pinnast - peegelsiledast asfaldist aukliku betoonini, hoogsast singletrack'ist küntud põlluni - rattaetappidel saab näha kõike, mis kahe äärmuse vahele mahub. Rattaetappidele jäävad mitmed olulised teevalikud ja ka otsustuskohad, et kas hike-a-bike või sõita suur ring.

Kõik kanuutatavad veekogud on algaval hooajal erinevat tüüpi, erineva suurusega ja erineva voolavusega. Üks eesootav kanuuetapp laenab ühe elemendi laskeorienteerumise radadelt, teine paneb proovile osalejate koostööoskused.

Nii keerulist navigatsiooni kui ühel rulluisuetapil plaanis, pole Eestis varem nähtud. Tuleb tunnistada, et olen selle osas teinud etappi lühemaks, maastikku väiksemaks ja väljakutseid lihtsamaks

Näiteid selle hooaja võistlusmaastikest

võrreldes esialgse raja kavandiga, aga loodetavasti on rada nüüd sobivalt keeruline algse ülivägavõimatukeerulise etapi asemel.

Lisaks on kavas üks uudne orienteerumisala, mida vast on keegi Eestis kunagi korraldanud; aga sellisel maastikul ja sellises keerukusastmes – mitte kunagi.

Kokkuvõttes, olen juba pool aastat teinud ettevalmistusi selle nimel, et algava Ace Xdreami sarja rajad oleks kõige vingemad kui eales varem ning et igal võistlusel oleks üks selline üllatus, mis osalejatele kõneainet pakub ja kauaks meelde jääb.

Ace Xdream osavõistlused 2012

- 29. aprill Tallinn – Vabaduse väljak
- 2.–3. juuni – Valga, Valka ja Läti
- 29. juuli – Raplamaa, Kaarepere
- 2. september – Kiviõli

Balti MV seiklusspordis

7. juuli – Sigulda, www.xrace.lv

Ace Xdreami võitjad viivad hooaja lõpupeolt koju 2250 euro väärtuses raha ja auhindu.

RAJAMEISTRIVÕISTLUS

Rajameister 2012 on Rein Rooni

Markus Puusepp

Novembrikuses Orienteerujas (4/126) välja kuulutatud rajameistrivõistluse, mille ülesandeks oli planeerida M21 ja N21 lühirajad aprilli alguses toimuvaks Karjalaskevõistluse teiseks päevaks, võitis mõlemal rajal Rein Rooni.

Võistlusel osalemise vastu tundis huvi 25 rajameistrit, kuid tööde esitamiseni jõudis 13. Viimased tööd laekusid veel paar tundi pärast kella kukkumist, kuid osavalt ajatsooni märke puudumisele viidates. 10 tööd 13-st oli vormistatud OCAD-i erinevate versioonidega ning kolm osalejat kasutas tasuta rajameistrimoodulit Purple Peni. Osalejaskond oli rahvusvaheline - Valgamaalt Uppsala maakonnani Rootsist, esindas mõlemat sugu ning erinevaid vanusegrupe.

Tänavuse võistluse maastik oli oma lihtsuses rajameistritele keeruline, kuna tihe joonorienteeride võrgustik, harvad kõlvikupiirid ning lamedad pinnavormid pakkusid piiratud arvu punktikohti ning keerukaid etapivõimalusi. Siiski suudab oskuslik rajameister igast maastikust võistlejatele meelde jääva raja välja pigistada. Kubja maastikul õnnestus see kõige paremini Rein Roonil, kelle N21 ja M21 rajad olid töid töid hinnanud Avo Veermäe, Madis Orase ja Markus Puusepa meelest teistest üle. Reinu töid iseloomustab tagasihoidlikkus ja tasakaalukus: kindlalt 30-35 minuti ajapiiridesse mahtuv rajapikkus, vähe kontrollpunkte, vahelduvad etapipikkused ja mitmekülgsed tehnilised ülesanded. Kuid nagu teistelgi töodel, oli ka tema töös vigu, näiteks on ta kasutanud legendide vormistamisel aegunud sümboleid ja vale suurusega kontrollpunktide rõngaid.

Rein Rooni kommentaar: Tegelikult rajaplaneerimise ja sellise võistluse erinevus on muidugi see, et siin jäävad ära maastikul käigud kaardi ajakohasuse kontrolliks ja KP asukohtade täpsustamiseks.

Minu lähenemine oli sarnane, nagu Markus Puusepp Orienteerujas (4/126)

soovitas: kaarti vaadates jäävad silma huvitavamad piirkonnad, paigutad sinna suht suvaliselt kontrollpunktid ja vaatad, kuidas neid kõige parem ühendada on. Kui pikkus on sobiv, siis saab juba KP-de asukohad täpsemalt paika panna. Et teid on palju, siis püüdsin etapid teha nii, et neid saaks vähe kasutada, samuti tekitada valikuid erinevate teevariantide vahel. Algul planeerisin meeste raja, naiste oma püüdsin teha enamuses samu KP-sid kasutades. Millega ma tegelikult ise rahule ei jäänud oli see, et on-line KP nii raja lõppu jäi, eriti naistel. Tegelikult elus oleksin ilmselt testinud levi KP38-s ja kui oleks olnud piisav, siis paigutanud on-line punkti sinna, 1/2-2/3 raja peale.

Kubja

1:10000

h 2,5 m

ORIENTEERUMISKAART

VÖRUMAA

N21		5.420	
----- 130 ----->			
▷		↘	×
1	33	↘	♠
2	46	→	∩
3	35	≡	○
4	36	∩	
5	48	≡	↗
6	47	○	
7	37	∩	
8	38	↘	∩
9	39	▷	♣
10	41	●	○
11	44	○	⚡
12	40	↘	∩
13	100	□	⊥
○ ----- 110 ----->			

M21		6.570	
----- 130 ----->			
▷		↘	×
1	31	↑	∩
2	32	∩	
3	33	↘	♠
4	34	↑	∩
5	35	≡	○
6	36	∩	
7	37	↓	∩
8	38	↘	∩
9	39	▷	♣
10	40	↘	∩
11	41	●	○
12	42	↘	♠
13	43	○	
14	44	○	⚡
15	45	×	○
16	100	□	⊥
○ ----- 110 ----->			

Rajameistrivõistlus 2012

M21 ja N21 võidutööd

Autor: Rein Rooni

0018C	EESTI ORIENTEERUMISLIIT
OK VÖRU	
Välitöö: Urmas Kannumäe	
1:5000 kevad 198... 2000	
Parandused: kevad 2008	
Joonis: Sarmite Sild OCAD 7/8830	
Alusmaterjal: topograafiline kaart 1: 5000	

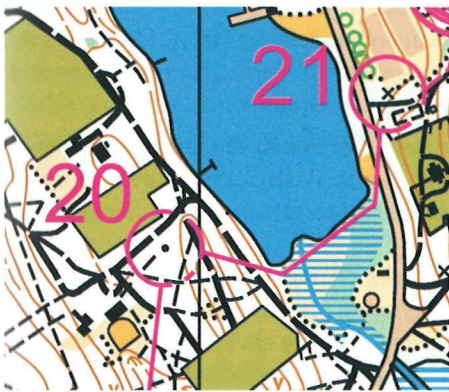

Radadest

Üldiselt olid rajad enam-vähem head ning mõningaste korrektuuride järel ka võistlustel kasutatavad. Positiivne oli, et pea kõik rajad olid planeeritud nii, et võistlejad saaksid joosta eritüübilistel maastikuosadel, kasutada erinevaid tehnikaid ja vahetada tempot. Maastiku eripära tõttu said hindamisel otsustavaks aga pigem tehtud vead ja siinkohal tooksin välja neist mõned levinumad.

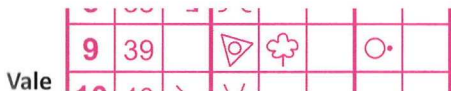
1. Rada ei vastanud võistlujuhendis viidatud tingimustele: finišile läheneti vales suunast, kaardilt (töölt) puudus legend, rajad olid ajaliselt liiga pikad.

2. Eksimused vormistamisel: sümbolite valed suurused, katkestamata rõngad ja jooned, ümber takistuste painutatud jooned (NB! joon on alati sirge, kui see ei juhi kohustusliku läbikäiguni!), numbrid paigutatud joontest liiga kaugele.

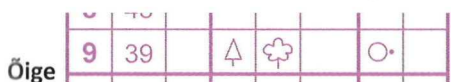

Painutatud ühendusjoon - väär!
Rada: Timmo Tammemäe

3. Vead legendides: aegunud sümbolid*, teede hargnemise või ristumise väär kujutamine.

Vale

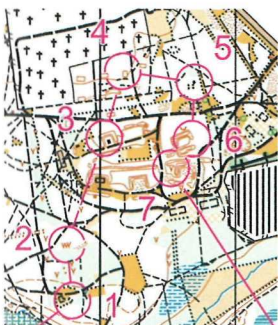

Õige

Aegunud ja 2004. aastast kasutusel oleva standardi kujutusviis.
Rada: Rein Rooni

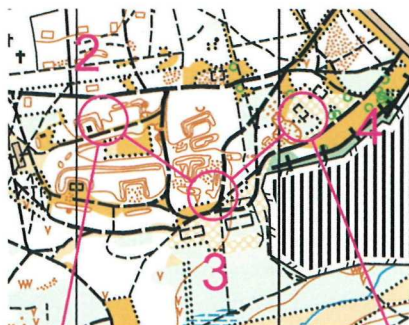
* NB! Rajameistrid, kes kasutavad OCAD-i versiooni 8 või vanemaid, peaksid seal leiduvate legendi sümbolite vastavaust standardile kontrollima
<http://orienteering.org/wp-content/uploads/2010/12/IOF-Control-Descriptions-20041.pdf>

4. Rajad: liiga tihedalt kontrollpunkte ehk vahelduse puudus, kontrollpunktid samal joonel, etappidevahelised teravnurgad; liiga lihtsad kontrollpunktide objektid.

Samal joonel olevad KP-d võivad põhjustada nende vahele jätmise.

Rada: Marek Karm

Teravnurgad võivad tekitada vastujooksu.
Rada: Timo Sild

3 hindajat, 3 nägemust

Žürii, kuhu kuulusid Avo Veermäe, Madis Oras ja Markus Puusepp, hindas radu anonüümselt ja teineteisest sõltumatult ning igaühel oli hindamiskriteeriumidest ning antavatest punktidest erinev arusaam. Markus ja Avo olid hindamisel karmid, samas kui Madise antud punktid heade ja kehvemate tööde puhul väga palju ei erinenud. Võistleja lõpliku punktisumma saamiseks arutati kolme hindaja keskmine. Nii selgunud parimad punktisummad olid ka eraldi vaadates žüriiliikmete hinnangutes kõrgel kohal ning vastavad tööd olid ka subjektiivsel hindamisel eelistatud.

Vaatamata hindajatepoolsele ühisele nägemusele parimate osas, leiavad kõik, et kriteeriume tuleb tuleviku jaoks kindlasti täpsustada ning hindamisprotsess nii hindajatele kui ka osalejatele täpsemalt võistlusjuhendis lahti kirjutada.

Tulemused	M21 rada		punkte 50-st
	I koht	Rein Rooni	
II koht	Timmo Tammemäe	37	
III koht	Tarmo Kuub	35	
	Armo Hiie	35	
N21 rada			
I koht	Rein Rooni	41	
II koht	Uve Nummert	38	
III koht	Minija Pääslane	37	
	Tarmo Kuub	37	

Täielikku hindamistabelit ja kõiki teisi esitatud

radu koos lühikommentaariidega saab näha ajakirja Orienteeruja kodulehelt

www.orienteerumine.ee/ajakiri

Rajameistrivõistluse võitja Rein Rooni saab auhinnaks tasuta osalusõiguse kõigil tänava OK Võru poolt korraldatavatel võistlustel ning võiduradu kasutati tänavusel Karjalaskevõistluse teisel päeval, Lihavõtte lühirajal. Õnnitlused võitjale ning tänud kõigile osalejatele!

Rein Rooni (vasakul)saavutas OK Võru poolt korraldatud Karjalaskevõistlusel 2 päeva kokkuvõttes M55 vanuseklassis Toivo Toomase (OK Peko) järel teise koha

“Tahan alati paremaks saada!”

Noorte orienteerujate mõtisklused trennist, konkurentidest ja eeskujudest

Hannula-Katrin Pandis

Uurisime Võrus toimunud siseorienteerumise seitsmendal etapil osalenud noorte käest, mida mäletavad nad eelmisest ja ootavad uult hooajalt. Kuidas nad talvel trenni on teinud ja kas ka jooksuisu on tekkinud. Rääkisime ka olulisematest konkurentidest ja eeskujudest.

Agneliis Pilt, Rakvere OK, N12 (10-aastane)

Eelmisest hooajast on Agneliisile meelde jäänud kaks tähtsat auhinnalist kohta: Suvejooksu teine koht ja Kõrvemaa esimene koht. Kuna ta oli möödunud aastal veel N10 klassis, siis kevadel jooksis ta nööriajal, kuid juba Suunto Gamesil pani end proovile tugirajal. Talvel võitis Agneliis Tallinna MV-I märke-orienteerumises esikoha.

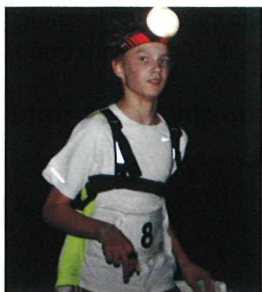
See aasta on võistlusklass N12 – seda Agneliis ootab pikisilmi, sest ilma nööriita on tüdruku sõnul ägedam joosta. Saab ikka minna täpselt nii, nagu ise tahad. Nöör on Agneliisile olnud pigem segav asjaolu, seetõttu kasutas ta juba eelmisel aastal igal võimalusel lõikamise varianti. Sel suvel tahab Agneliis paremini esineda Suunto Gamesil, käia kõikidel kolmapäevakutel ning teha hästi palju trenni.

Ettevalmistus on olnud hea ja talle meeldib nii jooksmine kui ka suusaorienteerumine. Talvel ootab ta kevadet, et saaks joosta, ja sügisel jälle talve, et saaks suusatada. Aastaaegade vaheldumine on põnev, kogu aeg on, mida oodata. Oma tugevuseks peab tüdruk orienteerumistehnikat.

Suurimad konkurendid orienteerumismaailmas on talviti Krete Auser ning lätlased, kes EST-LAT liiga tõttu tihti meie õuele satuvad. Teine suur konkurent ja sõbranna on Paula Liis Viljamaa, kellega eelmine aasta esikohtade eest tuline võitlus käis. Konkurentidega saab ta aga hästi läbi ja omavahel jagatakse ikka nippe, kuidas kiiremaks ja paremaks saada.

Idoleid tal veel ei ole. Oma trenniseltskond on neil aga tore. Kui vahepeal ongi trenni minnes halb tuju, siis koju jõuab Agneliis alati rõõmsana.

Tomi-Andre Piirmets, OK West, M14 (13-aastane)

Eelnevast hooajast rääkides Tomil silm särama ei läinud. "Kehvasti läks," tõdes ta. Ainult üks pronksmedal EMV sprindilt. Muudel suurematel Eesti võistlustel püsis ta aga kogu aeg esikolmikus ja Balti MV-I oli M14 klassis eestlastest parim ehk 9. (Väga hästi läks ju tegelikult, Tomi-Andre! – toimetaja märkus).

Uult hooajalt loodab ta tunduvalt rohkem metalli ja häid tulemusi: EMV-lt medaleid ja Balti MV-lt esikuuikukohta. Miks mitte seda oodata, kui ettevalmistus on läinud plaanipäraselt: jooks, veidi jõusaali ja suusatamine. Päril suusatrennis Tomi ei käi, aga läheb tihti iseseisvalt suusatama. EMV suusa-o märketeatel said nad oma võistkonnaga kolmanda koha. See oli jälle väike pettumus, aga mis sa teed, kui suusad on liiga pikad ja ei libise üldse.

Kaarel Vesilind, SRD SK, M12/M14 (12-aastane)

Kaarel on oma eelmise hooajaga väga rahul – edetabeli võit, EST-LAT liiga võit, karikasarja võit. Saavutati kõik, mis M12 klassis vähegi saavutada oli! Ja olgugi et poiss sai aasta algul alles 12-aastaseks – ehk tema ametlikuks võistlusklassiks on endiselt M12, jookseb ta sel aasta vanemate poiste klassis (M14), sest seal on suurem konkurents. Vanemaid poisse ta aga ei karda ja eemärgid on

sama suured kui eelmisel aastal: edetabeli võit ja pääs Balti MV-le Eestit esindama. Eesti meistrivõistluste medal noorel spordimehel veel puudub, kuid sel aastal tuleb ka see hankida. Kas siis tava- või lühirajalt.

Talvel on ta suusatanud, jooksnud, isegi rattaga sõitnud ja otse loomulikult suusaorienteerunud. Suusa-o tulemustega päris rahule ta ei jäänud, aga midagi kurta ka ei ole – nii tehniline pool kui ka suusatamine olid täitsa korras. Eraldi kaarditrenni ta ei tee, kuid ta käib palju päevakutel ja vaatab vahel ka varasemate aastate kaarte ja teevalikuid üle. Pärast iga võistlust kannab ta kaardile oma liikumistee ning arutab ja võrdleb teiste poistega etappide vaheaegu. Oma tugevuseks peab Kaarel pigem orienteerumistehnilist poolt.

Uues võistlusklassis konkurentide puudust ei ole. Tugevaimad on Märten Henrik Pais, Tomi-Andre Piirmets ning Oliver Kütt.

Eeskujusid tal spordimaailmas veel ei ole ja tahte trenni minekuks leiab ta alati enda seest. Enamasti läheb poiss trenni hea meelega, aga kui on raskem, siis mõtleb võistlustele ja tulemustele – need ikka motiveerivad!

Suurimateks konkurentideks on temasõnul Märten Henrik Pais ja Oliver Kütt. Märteniga olla kogu aeg üks kiskumine. Kord on üks eespool, siis jälle teine. Vahepeal sekkub ka Oliver.

Tomi-Andre tugevus on reljeefilugemine. Jooksevad kõik poisid umbes sama kiiresti, seepärast peab teistest paremini orienteeruma. Orienteerumist harjutab ta päevakutel ja võistlusel ning pärast neid analüüsib Tomi-Andre kaardid alati läbi. Vahel vaatab ka vanemate klasside radu ja mõtleb, kuidas tema oleks neid lahendanud. Lisaks meeldib talle mängida arvutiga orienteerumismängu Catching Features.

Tomi-Andre eeskujudeks on Eesti koondise liikmed ja vennad Timo ja Lauri Sild. Tahtejõupuudust pole ta veel tundnud. Tihti on lausa vastupidi: vanemad ei jaksu teda kogu aeg päevakutele ja trenni transportida. "Mind ei pea vanemad ega keegi teine sundima trennis käima. Mul on eesmärgid silme ees ja tahan alati paremaks saada!" võtab Tomi-Andre kokku oma treening-filosoofia.

Marie Tammemäe, OK Orvand, N16 (14-aastane)

Eelmisest hooajast jäi Mariele eelkõige meelde siseorienteerumine. Suvel ta väga palju metsa ei sattunudki. Sel aastal püüab ta seda viga parandada – rohkem trenni teha ja võistlustel käia.

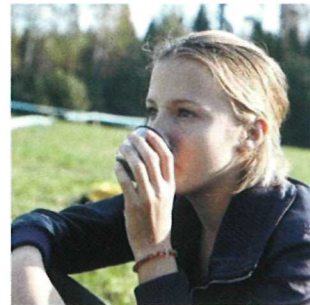
Suusaorienteerumises oli ta vähemalt Rapla maakonnas parim, üle-eestilistel võistlustel jäid tulemused aga protokollil keskele. Suusajaksu polnud piisavalt.

Talvel käis ta ka suusaorienteerumise laagris Värskas, mis lumepuuduse tõttu oli tegelikult hoopis jooksulaager.

Kodus Marie niisama kaarte ei vaata ja peamine orienteerumiskuse lihvimine käib ikka päevakutel. Kodu kõrval paiknevad tal uued terviserajad, kus talvel saab suusatada ja suvel joosta. Paar korda nädalas ikka.

Konkurente on palju, põhilised aga Doris Kudre ja Marianne Haug. Kindlaid plaane kellelegi ära teha Mariel ei ole, aga joosta tahaks nii, et ise pärast rahule jääks. Eeskujusid ei pea ta kaugelt otsima – vennad ja õed sobivad nendeks väga hästi. Suurem õde vahepeal ikka käsib tal trenni ka minna, kui endal laiskus peal on. Samas tunnistas Marie, et ega võistlustel on ikka parem tunne küll, kui oled enne veidi trenni teinud.

Alina Kramarenko, SRD SK, N16 (14-aastane)

Alina võttis oma eelmise aasta kokku sõnadega "läks hästi". Teigi palju trenni ja sai häid kohti, näiteks hõbemedali EMV lühirajalt. Uus hooaeg saab aga olema raskem, kuna ees ootab uus võistlusklass, tugevamad konkurendid ja pikemad rajad. Siiski loodab tüdruk saada nii Balti MV kui ka noorte EM-i koondisse.

Hooaja ettevalmistus on käinud üles-alla. Alina on küll palju suusatanud, ent kuna ta teeb seda iseseisvalt, siis on suusasõidud olnud rahulikud. Madala suusatamiskiiruse tõttu ei jäänud ta ka oma talviste tulemustega rahule. Eks vahepeal on laiskus ka peal, kuid kalendrisse oli tal kirjutatud, et märtsis tuleb hakata jooksma käima – nii umbes 3–4 korda nädalas.

Konkurendid on tal väga kiired ja orienteeruvad hästi. Näiteks Marianne Haug ja Silvia Luup. Alina tahab neid võita, kuid teab, et see on raske ja selleks tuleb palju vaeva näha.

Eeskujud on tüdrukul ka olemas: Marianne Haug ja Aleksandr Šved. Mõlemad on tugevad ja teevad palju trenni. Põhjuseks, miks Alina trenni läheb isegi kõige raskematel hetkedel, on samuti mõte, et suvel tuleb ju kiiresti joosta.

Krister Aarna, SRD SK, M14 (12-aastane)

Orienteerumisega on Krister tegelenud kolm aastat. Varem käis ta Jaak Mae suusakoolis suusatreennis ja on tegelenud ka sportvõimlemisega. Eelmise hooaja eredaim mälestus pärineb meeskonnavõistluselt, kus ta jala vastu palki tugevalt ära löi. Võistlused läksid normaalselt.

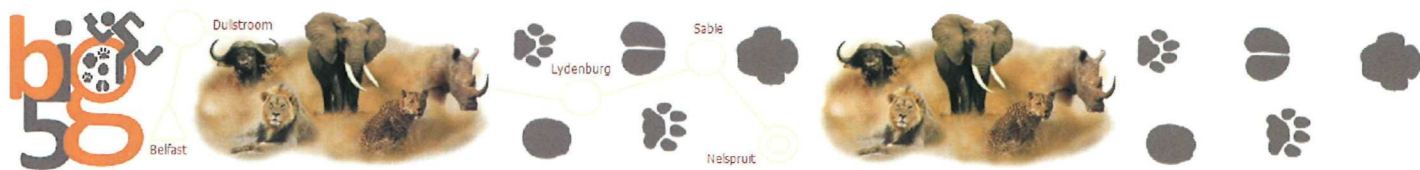
Terve talve on ta käinud suusatamas, jooksma ja vahepeal isegi uisutamast. Suusaorienteerumises said komistuskiviks vead, aga suusatada jõudis ta rohkem kui vaja. Orienteerumiskust arendab ta talvel siseorienteerumise ja päevakutega, kuid kodus kaarte eraldi ei uuri.

Ootuseid ja eesmärke hooajaks veel seatud pole, aga kindel plaan on käia paljudel võistlustel. Suurim motiveerija, mis sunnib trenni käima ja rasketel hetkedel edasi pingutama, on ikkagi konkurents teiste poistega. Eriti Kaarel Vesilinnuga.

Foto: Külli Leola

Selleaastasel Karjalaskevõistlusel osales palju lapsi, kes tegid oma esimesed sammud orienteerumiskaardiga. Kes teab - ehk juba mõne aasta pärast kohtame mõnda neist ka siin, noorendiku rubriigis!

Suurt viisikut püüdmas

Kersti Ehala

Saima, Ülle, Marika ja Ene alustasid tänavuseks hooajaks ettevalmistavaid mahutreeninguid juba jaanuaris. Selleks valisid nad põneva koha – Lõuna-Aafrika Vabariigi.

Marika Kirsspuu: "Otsisime sooja eksootilist kohta ja avastasime o-kalendrist rahvusvahelise 5-päeva jooksu. Kuna rännupisiku puuduse üle kurta ei saa, siis asusin suure innuga ettevalmistusi tegema."

Ülle Kadak: "Tegime plaanid selliselt, et esmalt 5-päeva jooks ja seejärel lõdvestavad mahutreeningud matka vormis. Alternatiiv-treeninguna kasutasime ujumist, mis kujunes tegelikkuses pigem "üleujutamiseks". Eesmärk oli kolme nädala jooksul kogu valge aeg ratsionaalselt ära kasutada."

BIG5-O on LAV-i Orienteerumisföderatsiooni ja nelja Johannesburgi o-klubi rahvusvaheline mitmepäevajooks, kus kahel päeval jagati eliitklassis ka WRE punkte. Võistlus toimus kaunis ja mägises Mpumalanga maakonnas (eesti keeles tõusva päikese maa), mis asub pealinnast Pretoriast idas Krügeri rahvusparki vahetus läheduses. Osavõtjaid oli 12 riigist kokku 180. Esindatud olid kõik suuremad o-riigid: Eesti, Läti, Soome, Rootsi, Norra, Šveits, Belgia, Suurbritannia, Saksamaa, Prantsusmaa, lisaks ka Brasiilia. Kõige rohkem osavõtjaid oli muidugi LAV-ist – 67. Korraldajate ambitsioon on muuta võistlus traditsiooniks, mida korraldatakse iga kahe aasta tagant. Niisiis 2014 – pange tähele ja võtke plaani!

Nimetus ise, BIG5-O, kätkeb endas viidet Aafrika kõige uhkematele ja võimsamatele loomadele, suurele viisikule: elevant, ninasarvik, pühvel, lõvi ja leopard. Nad kõik on väga erineva eluviisiga loomad ja neile lähedale pääsemine nõuab lisaks heale looduse tundmisele ka õnne. Samas võivad nad hooletu huvilise mängeldes hävitada. Ilmselt selline kes-keda suhe ongi nende loomade erilise kujunemisel otsustava tähtsusega asjaolu. Nagu orienteerumiseski: kui kaotad valvsuse, võib vaatamata heale loodustajule juhtuda apsakas.

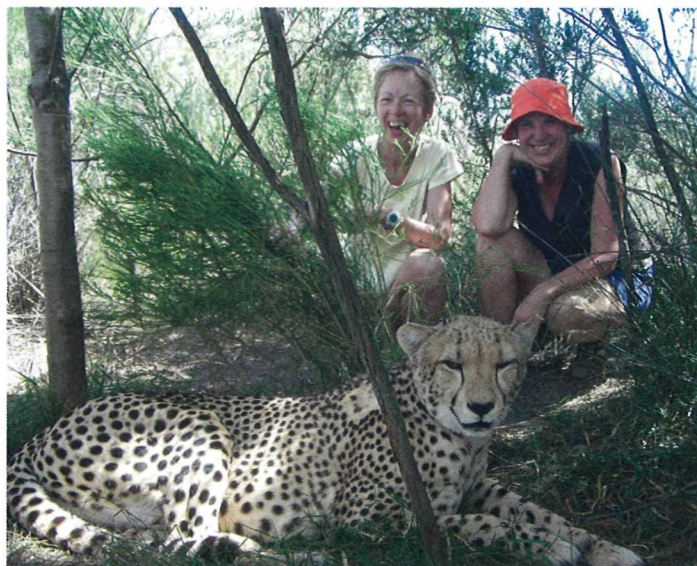
Marika: "Võistluspaigad asusid üksteisest kaugel ja nii oligi meil broneeritud kaks ööbimiskohta. Maastik oli enamasti väga hea nähtavuse ja mõõdukate nõlvadega männimets, sekka ka natuke eukalüptimetsa. Järsud nõlvad puudusid, aga see-eest pikad lauged tõusud ca 2000 m kõrgusel merepinnast olid päris rasked. Lõuna-Aafrikas praktiliselt ei ole looduslikku metsa, on ainult istutatud metsad, enamasti koosnevad need pehmeokkalistest mändidest. Pinnas oli üsna kivine. Lagedad alad olid kehvemini joostavad, sageli üldse mittejoostavad, kõrge rohu (või sõnajalad või hiidokastega põldmarjapõõsad) ja mätastega.

Matka kõige lõunapoolsem punkt – Hea Lootuse Neem 34°21'39"S, 18°28'19"E

Kahel esimesel päeval joosti lühirada, kahel järgmisel päeval tavarada ja viimasel päeval oli sprint botaanikaaias.

Tulemuste arvestamine toimus meile tavapärasest erinevalt: võitja aeg x 1000 / võistleja aeg. Seega, kõigil viiel võistluspäeval oli võrdne kaal ja arvesse läks neli paremat tulemust. Märkimist väärib ka asjaolu, et W45 jooksis sama rada M21A ja W20-ga; W55 sama rajada W21A ja M60-ga. Kõige rohkearvulisemad olid eliitklassid ning senioridest W45 ja M60.

Ka loomariigis panevad daamid asjad tähtsuse järjekorda: kõigepealt poseerimine, siis toit. See gepard oli naissoost, isane ei viitsinud peadki tõsta.

Fotod: 9 x erakogu

Marika: "Meie vaigest stardist oli seal maal asi kaugel. Igal eelstardi joonel tuli sul seletada, kust tuled ja kuidas sul läinud on. Kõva lobisemine käis. Kuna võistlus ei käinud mõisa peale, siis mind see ei häirinud, pigem vastupidi, päris huvitav kogemus. Ainuke probleemne koht korralduses oli tulemuste avaldamine (emit). Neid ei õnnestunud meil võistluspäeval kunagi näha, ka viimasel päeva ootasime kaua autasustamist. Lõplikke tulemusi nägime alles kodus."

Ülle: "Heledanahalistele pakuti stardis 40-se faktoriga päevituskreemi, mis osutus ka vajalikuks. Stardijärjekorrad loositi mitte klasside, vaid radade kaupa. Nii polnud rajal aimugi, kus konkurendid jooksevad: kahe sama klassi võistleja vahe võis olla mitukümmend minutit. Päris huvitav, võiks ka meil mõnikord rakendada."

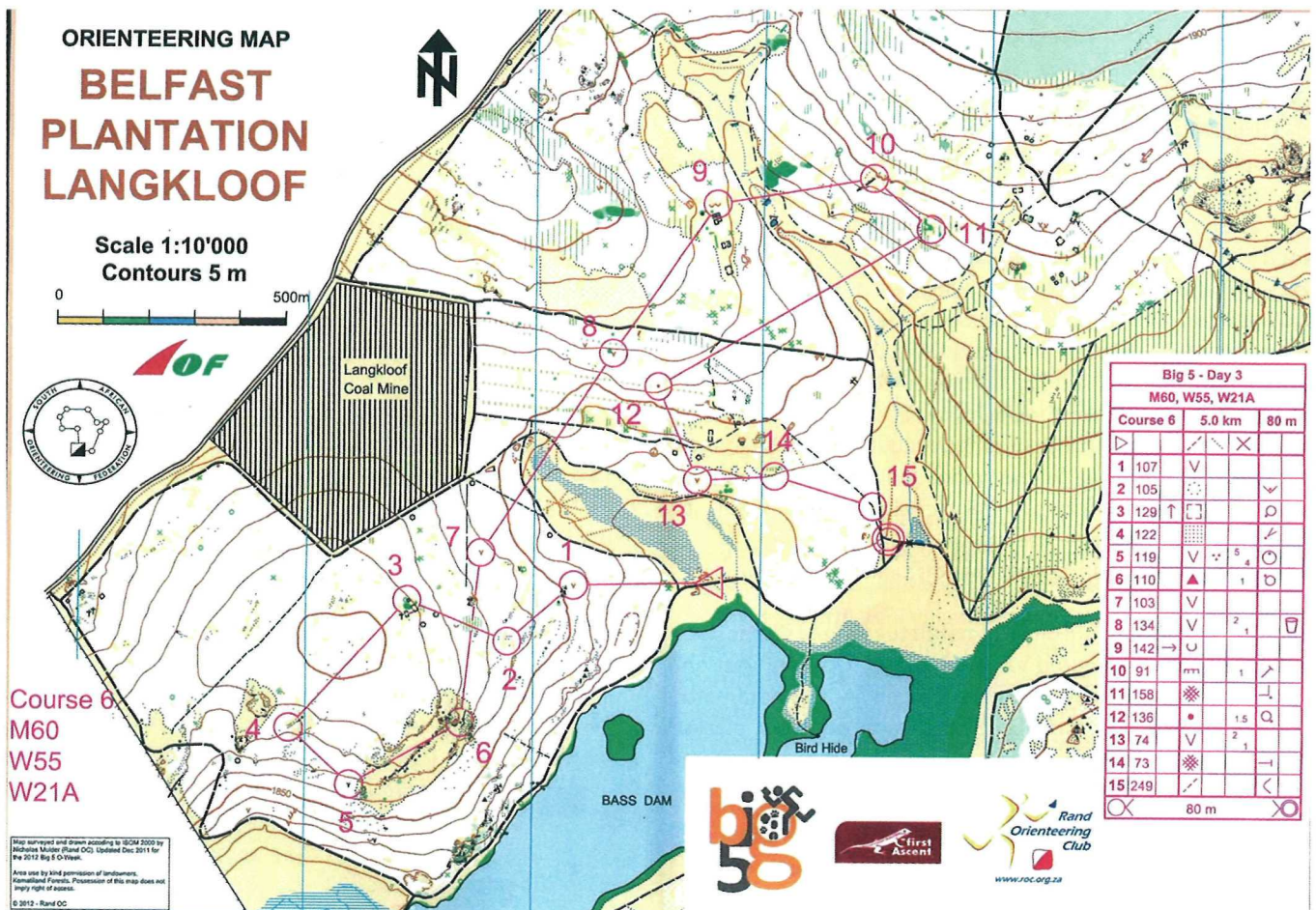
Saima Värton: "Kaardid olid väga hästi loetavad ja usaldusväärsed. Esimesel päeval üllatas kompassivärk. Teadsime, et meie kompassid võivad seal maal kasutatud olla ning olime korraldajatel kompassid laenanud. Need osutusid aga suhteliselt viletsakesteks ja enne starti oma kompassiga võrreldes polnudki nagu mingit vahet ja mõtlesin, et olgu, ma ei võtagi seda värelevat kaasa, jooksen enda omaga. Metsas ühtäkki kompass ei näita üldse enam midagi: nõel teeb suvalisi raugleid kaari siia-sinna. Terve esimese jooksu tegin ainult objektide järgi. No see oli täitsa hea treening, nõudis väga põhjalikku keskendumist ja tähelepanelikku kaardilugemist, et suunal püsida. Üks apsakas tuli, midu õnnestus hästi."

Ülle: "Ka mina võtsin peale esimese punkti fiaskot korraldajatel saadud plaadikompassi taskust välja ja katsetasin üle paljude aastate täppisastumuti, mis osutus üllatavalt viljakaks ettevõtmiseks."

Saima: "Viimane päev botaanikaaias oli igavesti kihvt. Ei kujutanudki ette, et see nii raske võib olla. Kaart oli nii tihedalt infot täis, et sellest oli jooksu pealt võimatu aru saada. Kui meie oleme harjunud sprindis maju lugema ja nende vahel navigeerima, siis mida sa seal botaanikaaias loed, ainult teeriste. Nagu suusaorienteerumine, ainult et veel tihedama teedevõrguga ja kolmekümnekraadises palavuses. Võistluste tulemused on kodulehel näha. Läks nagu öeldud – ootuspäraselt. Mina jooksin end kolmel päeval kolmandaks, korra olin teine ja sprindis jäin viiendaks. See andis kokku kindla kolmanda koha. Ülle alustas kahe võiduga ja jätkas kahe kolmanda tulemusega, sprindis jäi neljandaks ja oli sellega kokkuvõttes kindel võidumees. Marika, kellega mul oli kõigil päevadel enam-vähem kuueminutiline vahe, platseerus kokkuvõttes neljandaks ja Ene, kes jooksis kolmandal päeval väga hea tulemuse, oli üheksas."

Ülle: "Kogu võistlustevaheline valge aeg sai kasutatud matkamiseks. Kuna kant oli mäginne, oli seal imetlemiseks palju koski üsna mitmes kõrguses ja laiuses. Näiteks Lisbon Falls on 92 m vabalangemist või Forest Falls, mis on väga lai ja kuhu jõudmiseks ühel õhtupoolikul pärast võistlust 7 km pikkuse matka tegime. Üheks LAV-i loodusimeks peetakse Blyde River kanjoni, mis on maailmas sügavuselt kolmas kanjon. See 25 km pikkune kanjon on maailmas kõige rohelisem. Uhked vaated olid seal serva peal! Huvitav on ka see, et põhilisteks turvameetmeteks on rohked hoiatussildid, et igasugused ettevõtmised toimuvad omal riisikol. Füüsilisi piirdeid oli väga harva."

Marika: "Ühtegi looma, kaasa arvatud roomajat, võistluse ajal näha ei õnnestunud. Küll aga saatis meid loomaõnn hiljem. Krügeri rahvusparkis, kus meie vastupidavustreening jätkus nägemisteravuse ja tähelepanu treenimisega (autost väljumine oli rangelt keelatud), õnnestus meil juba esimesel õhtul väga palju erinevaid loomaliike näha."

Blyde River kanjon

Ene Leht: "Krügeri rahvuspark on väga suur – 18 989 km² (u 40 % Eesti pindalast) ja seal elavad lisaks viiele suurele veel kaelkirjakud, jõehobud, impalad, gnuud, kudud, sebrad, metsikud koerad, gepardid jt ning palju erinevaid linnuliike. Lubatud sõidukiirus on 50 km/h, meie keskmiseks kujunes 20 km/h – oli mida vaadata. Enne päikesetõusu on savann täis valgeid läikivaid silmapaare (peamiselt antiloobid ja sebrad) ja punakas-oranže läikivaid silmi, mis kuuluvad kiskjatele. Päeva tippsündmuseks kujunes pärastlõunal kolme magava lõvi nägemine tee ääres. Ja kui kiirelt sulgusid auto aknad, kui üks lõvidest püsti tõusis, et teisele poole puud uuesti puhkama heita."

Saima: "Vahetult enne pargist lahkumist õnnestus meil puu otsas mõnulevat leopardi näha – viimane suurest viisikust, keda me veel kohanud ei olnud siis oli meie rahulolu täielik."

Marika: "Seejärel täitsid meie valge aja mitmesugused veeprotseduurid. Olime jõudnud St. Lucia Wetland Parki, mis on maailmatahtsusega märgala ja võetud UNESCO maailmapärandi nimistusse. See Aafrika suurim suudmeala on erakordne oma bioloogilise ja ökoloogilise mitmekesisuse tõttu, kus väikesel maalal leidub viis erinevat ökosüsteemi. Johtuvalt oma asukohast subtroopilise ja troopilise kliima vahel India ookeani ranniku vahetus läheduses, leidub siin nii veealuseid kanjoneid ja liivarandu kui ka metsaga kaetud alasid ja savanne. Meie tormame India ookeani ning paadireisile jõehobude ja krokodillide asualale."

Ene: "Rand on inimitühi. Tuul on usumatult tugev, kuid samas soe. Fantastilised vaated ja suured vahused lained. Ookeani vesi on heleroheleline ja laineharja keerdumisel läbipaistev. Üks ootamatu laine tahab meid kaasa haarata. Saima kaob mitmeks pikaks minutiks lainetesse. Marika on näost valge, mina teen hirsat häält. Liivatorm on vastu keha nagu liivapaber ja koorib meie pruunistunud kehasid. Liigume paremale, sinna, kus krokodillidega veekogu ookeanile kõige lähemal on."

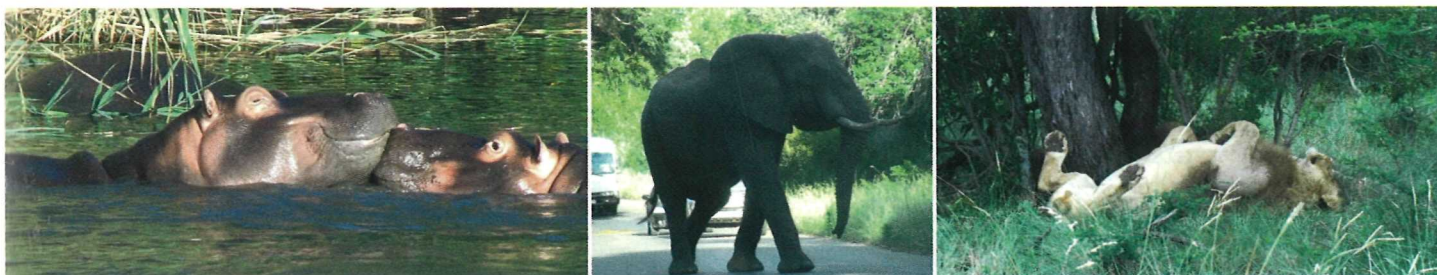
Marika: "Ühes teises rannas (Dolphin Coast) loksume kahekaupa lainetes ja jälgime väga tähelepanelikult, et riietest ilma ei jääks. Laine on tugev, viskab su pikali ning uhtub sinna, kuhu heaks arvab. Tagasiminev laine klobistab kive. Kaks tundi ookeanivees võtavad võhmale. Hiljem õnnestus meil ujuda ka normaalsetes kohtades, kus ei pidanud ootama, millal sind ära kastetakse. Kaljudega ümbritsetud lahesoppides sai kohe päriselt ujuda. Ülle korjas jälle teokarpe, see haigus löi tal juba St. Ludas välja ja nüüd on ka teised nakkunud."

Ülle: "Parkides, kus kiskjaid teadaolevalt ei ole, saime matkata. Üks vahvamaid matku oli Svaasimaal, kus pärast Krügeri istumissporti jälle jalad tõsiselt alla saime. Execution Rockilt, mis oli meie siht, paistis kogu pisike Svaasimaa korruga kätte."

Ene: "Ma ei tea, kas meist keegi matkakilomeetrid kokku luges. Ilmselt hoopis tähtsam on panustatud aeg ja kulutatud energiahulk. Matkasime džunglis ja mägiradadel, ronisime kaljustele tippudele. Nautisime vaateid, pruunistasime kehasid, kuulasime ilusat linnulaulu ja tundisime häid lõhnu (nt eukalüpt). Pärast ühte matka olid minu valgetest sokkidest saanud punased sokid ja valgeks nad enam ei läinudki, süüdlaseks punane liivane pinnas."

Ülle: "Reisi viimastel päevadel täitus Marika suur unistus näha gepardit. Olime just läbinud Garden Route (eesti keeles aedade tee) matkaraja ja näinud seal 800-aastast kollapuitpuud, kui see juhtus. Saime mitmesuguseid suuri kasse – kõrbeilves, serval, gepard – peaaegu käega katsuda. Pärast ostsime kohaliku poe tühjaks. Seal müüdi täiesti fantastilisi vasest käsitööehteid. Öhtul matkasime luitemaastikul ookeani ääres ja saime osa päikeseloojangust – nii tavaline päev Aafrikas!"

Saima: "Mahu- ja ihutreeningud lõppesid Kaplinna Laudmäest allaronimise ja Hea Lootuse neeme külastamisega, läksime ikka kohe päris otsani välja. Selgus, et seal elavad kõhu pealt vahvasti täpilised Aafrika pingviinid. Terve koloonia. Käisime nendega koos ujumas. Treeningsükliga võib kokkuvõttes igati rahule jääda."

Ei takista vallid, ei takista kraav!

Ülle: "Saima segas õhtusöögiks alati fantastilisi salateid! Ja veinivalikul ei läinud me tänu temale kordagi alt."
Marika: "Ülle ja Saima juhtisid meie neljarattalist 4100 km kindlal käel tee vasakus servas, mina andsin ka oma pisikese panuse."
Ene: "Marika juhatas teed ja kamandas TomTomi, mis aegajalt vajas kindlat kätt".
Ülle: "Meie reisi päikesekiir oli Ene, kellel igas olukorras leidis suhkrutükk. Johannesburgis, kui kohvrid olime ära andnud, ta millegipärast imestas: tülli me ei läinudki!"

Suur viisik sai püütud, väsimus jalgades ja pruunid õlad, nii jõudsid nad jaanuari viimasel nädalal koju. Ja konkurendid pange nüüd tähele: neljal vapral veteransportlasel on suure viisiku vägi, kes tahab neid võita, kohe treenima!

Aafrika. Neljakaupa liikus seal teisigi matkajaid.

Ville Vinkel

Maret Vaher

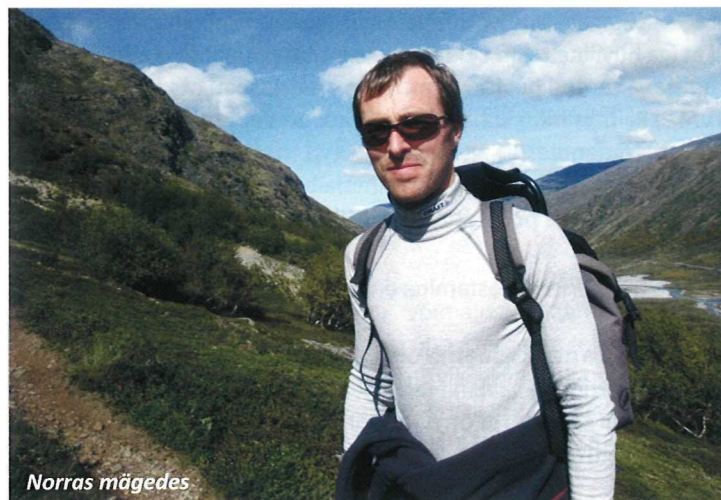
M40, OK West

Sünniaeg: 3. november 1969

Elukoht: Pärnumaa, Saarde küla

Perekond: abikaasa Kaire, tütred Katrin (20) ja Kristiina (18) ning poeg Veiko (16)

Haridus: 1993. aastal lõpetas Eesti Põllumajanduse Akadeemia (praegu Eesti Maaülikool) metsamajanduse inseneri erialal.

Norras mägedes

Milline on Sinu tavaline tööpäev?

Töötan Riigimetsa Majandamise Keskuses metsakorraldajana ehk taksaatorina. Tavaline tööpäev algab auto käivitamisega ja suuna võtmisega Pärnu- või Viljandimaale. Esimene kontrollpunkt leitud ehk jõutud kohta, kuhu auto parkida, suundun metsa. Olles varustatud ortofotode ja mõõteriistadega, kirjeldan erinevaid puistu parameetreid. Orienteerumisega on mu igapäevatöö tugevalt seotud, sest asukoha ja erinevate piiride määramine on hädavajalik. Kahte sarnast tööpäeva minu töös polegi, sest iga päev on uus paik ja loodus pakub huvitavaid elamusi. Mõni tööpäev sarnaneb ekstreemspordivõistlusega, kui olen näiteks sattunud kobraste elupaika. Nii et võsast välja ma praktiliselt ei saagi.

VÕSAST VÄLJAS

Kuidas tuli orienteerumine Sinu ellu? Milline osa on orienteerumisel sinu elus praegu?

Tallinna neljapäevakutel hakkasin käima koos isaga, kui olin 11-aastane. Esimestel aastatel õpetas orienteerumist mulle isa ja suureks abiks oli Saue sovhoosi spordimetoodik Peep Morel, kes korraldas suurepäraseid treeninglaagreid ja kelle kodus tegime talvel huvitavaid kaardiharjutusi. Saue spordiklubi oligi minu esimeseks klubiks. Hiljem, kui tase oli tõusnud, siis treenisin Tõnu Raidi näpunäidete järgi ja käisin Saue treeningutel. Päris esimest võistlust ei mäleta, aga esimene tähtsam võit on küll meeles, nimelt Eesti meistrivõistlustelt märkesuusatamises M13 klassis, kusjuures mina sõitsin veel puusuuskadega, aga kõik tugevamad konkurendid uute plastsuuskadega. Enne starti võrdlesime libisemist, mina oma puusuuskadega jäin teistest ikka kaugele maha. Tundus, et mul ei ole mingit võimalust neile vastu saada, aga kohtunikud mõõtsid mulle teistest vähem trahviminuteid ning nii siis saingi oma esimese suurema võidu. Noorteklassides võitsin veel hulga medaleid, kuid tippspordini ma ei jõudnudki. Kuna orienteerumine mulle nii väga meeldis, siis jätkasin harrastajana.

Metsa orienteeruma meelitasin ka oma abikaasa, nii et praegu käib kogu pere orienteerumas. Alates 2008. aastast olen Killingi-Nõmmes läbi viinud laste orienteerumistreeninguid ning korraldanud OK Westi noortelaagreid.

2011. aasta edetabelis olid Sinu lapsed kõik oma vanuseklassi esikümmes: Katrin teine (N20), Ville neljas (M16) ja Kristiina kümnes (N18). Kas see on puhtalt geenidest või kuidas nende edu seletad?

Oma laste suhtelist edu seletaks sellega, et nad on maast madalast orienteerumas käinud ja neile meeldib sportida. Katrin on peale orienteerumise tegelenud veel iluvõimlemise ja kergejõustikuga, Kristiina kergejõustiku ja võrkpalliga. Veiko tegeleb jalgpalli, võrkpalli ja kergejõustikuga. Talvel käime ühiselt suusatamas. Veiko ja Katriniga oleme viimastel lumerohketel aastatel Tartu maratonil suusasõitu nautinud.

Orienteerumisvõistluste heade tulemusteni on viinud neid järjepidevad treeningud. OK Westi noored on lõbus ja ühtne seltskond, kes laagrites mõnuga treenivad.

Kuidas suhtuvad orienteerumisse Sinu töökaaslased?

Orienteerumisse suhtutakse positiivselt, kuna metsameeste töö iseloom on juba selline, et iga päev peab mingi tööobjekti metsas üles leidma. Tänapäeval GPS-i abil on see muidugi lihtne. Töökaaslastest mõned käivad aeg-ajalt päevakutel.

Ville lapsed Katrin, Veiko ja Kristiina on kõik tublid orienteerujad

Noortega Jõulumäe treeninglaagris

Millised on Sinu suurimad orienteerumis-elamused?

Suurimad elamused orienteerumisest on seotud erinevate maastikega. Metsameeste Euroopa MV-I Slovakkias asus võistlusmaastik üleval platoo peal, mis oli kaetud 10-50 m sügavuste karstilohkudega. Ühel etapil läks korraks järg käest ja kui jõudsin kontrollpunkti lähedale, ei olnud ma üldse kindel, milline lohk see õige on. Üritasin serva pealt vaadata, kummas asub KP, aga lohu põhja ei olnud pöösaste tõttu näha. Lõpuks riskisin ja laskusin 20 meetri sügavusse lohku. Ooh seda rõõmu, kui oligi õige lohk! Järgmisel aastal oli sama võistlus Tšehhis, kus mul tuli ühel etapil võtta 190 m tõusu ja viimasest KP-st finišisse oli 40 m tõusu. Rajal kokku oli tõusu 680 m. Ma ei olnud selleks katsumuseks absoluutselt valmis. 2008. aasta pakkus mulle järjekordse elamuse Saksamaal Regensburgi lähedal asuv Kiviparadiis, kus kogu mägi oli kaetud suurte ja väikeste kividega. Suuremad võisid olla nii 10-meetrised. Sellest suurest kivilabürindist oma tee leidmine oli paras pähkel.

Kas Sinu suveplaanidesse kuulub ka mõni kindel orienteerumisüritus, millest kindlasti osa tahad võtta?

Tahaks osaleda jüriööjooksul, kõigil EMV-del, enamikul Pärnumaa päevakutel, suurematel mitmepäeva- võistlustel Eestis, Jukola teatevõistlusel ja Metsameeste Euroopa MV-il.

Kas ja milliseid harrastusi Sul veel on lisaks orienteerumisele?

Meeldib ka suusatamine, aiandus ja reisimine.

Kui Sinu töökohta tellida Orienteeruja, kas sellel oleks lugejaid?

Kuna RMK-l on üle Eesti palju kontoreid (töökohti) ja palju erinevate harrastustega töötajaid, siis ei ole võimalik kõigile meelepärast ajakirja tellida. Nii et iga huviline tellib Orienteeruja endale koju. Minu jaoks on kõik orienteerumisega seotud huvitav ja ma loen ajakirja alati otsast lõpuni läbi. Orienteerumas käib ju mitu tuhat inimest, kui pooled telliksid ajakirja, siis läheks meie omal Orienteeruja ajakirjal hästi.

Milline on Sinu arvates põletavaim probleem Eesti orienteerumises täna?

Noortesporti ja treenerite rahastamine on allpool igasugust arvestust.

Kas orienteerumine peaks saama olümpiaalaks?

Loodan, et orienteerumine saab nii talve- kui ka suveolümpiaalaks. Tehnika on arenenud juba nii kaugele, et on päris põnev jälgida teleriekraanil, kuidas võistlejad metsas liiguvad.

Orienteerumiskaardi joonistamine ja usaldusväärsus

Kalle Remm, Tõnu Raid

Projektsioonidest orienteerumiskaartidel

9. märtsil Tartus toimunud kaardikonverents ärgitas jätkama mõttevahetust orienteerumiskaartide usaldusvääruse teemal. Orienteerumiskaartidel on alates 1970. aastate keskpaigast olnud aluseks Gauss-Krügeri projektsioonis NL 1: 10 000 topokaardid ja alates 1990. aastate teisest poolest Lambert-Est projektsioonis Eesti põhikaart või ortofoto. Usume, et enamik kaardistajatest Eestis on samu aluseid kasutanud.

Käsitsi valmistatud jooniste ajal algas joonise tegemine aluskaardi kilomeetruudustiku konstrueerimisest kalkale või kilele. Kui välioriginaal oli moondunud, siis see sobitati etteantud ruudustikku. Mõnel orienteerumiskaardil on aluskaardi kilomeetrvõrgustiku ja raami lõikumiskohad lausa kaardi raamile märgitud (näiteks kaart number 9611). Alates 1990. aastate teisest poolest on enamikul kaartidest digiversioonid põhikaardi ristkoordinaatides ning tänu sellele on need ühendatavad omavahel ja kõigi teiste põhikaardi süsteemis kaardi- ja kaugeireandmetega.

Seega ei ole orienteerumiskaardid moonutatud ja ei-tea-mis projektsioonis. Orienteerumiskaart on ilma kindla projektsioonita vaid siis, kui see on tehtud moonutatud aluskaardi järgi, päris puhtasse lehte või on joonis töö käigus olulisel määral moondunud.

Subjektiivsus ja suhtelisus orienteerumiskaardil

Kaardistaja püüab määrata iga objekti asukoha võimalikult väikese paiknemisveaga selle kaardi koordinaatsüsteemis ning iga horisontaali õige kõrguse nulltasemest mõõtes. Kui täpset asukohta või kõrgust ei ole võimalik määrata, siis märgitakse objekt selle kõige tõenäolisemas asukohta.

Horisontaali tõenäolisem asukoht on seal, kus nõlv on järsem. Tasandil paikneva objekti asukoha määramisel tuleb kasutada mitut mõõtmist või teabeallikat, hinnata iga mõõtmise või teabeallika usaldusväärust ning mõõtmiste omavahelist sõltumatust. Seega esmalt püüab kaardistaja luua kaardi-versiooni, mis on absoluutse tõe suurima tõepära hinnang. Kogenud kaardistajal toimib peas kiire intuiitvne kogemusele tuginev optimeerimisülesannet lahendav kalkulaator. See tööetapp on ratsionaalne ja taandatav tehnilistele võimalustele, ressurssidele, oskustele ja teadmistele.

Alles seejärel vaatab kaardistaja kahte subjektiivset kartograafilise esituse aspekti: 1) kaardi mõõtkavast leppemärkide mõõtmestest ja maastiku üldistamisest paratamatult tulenevaid moonutusi ja 2) objektide suhtelisi erinevusi.

Üldistamine

Üldistamise puhul on aina mitu võimalust. Kaardistaja on maastikul üksi ja valib igas kohas ühe, tema meelest kõige sobivama võimaliku üldistava kujutamisi. Maastik on pidevas arengus ja sesoonses muutumises. Mets maikuu ja juulis on üsna erinev. Soode veetase võib paari tugeva vihma

järele oluliselt muutuda. Kaardistaja üritab igat kohta ette kujutada selles aastaajas, mil tema tööd kasutatakse. Enamasti kasutatakse kaarti mitmel aastaajal ja tuleb taas optimeerimisülesannet lahendada. Mida enam on inimene kaarte teinud ja kartograafilise üldistamisega tegelenud, seda enam võimalikke lahendusi ta igas kohas näeb ning ühe kujutusviisi kasuks otsustamine nõuab järjest suuremat otsusekindlust või printsipi, millega igat otsust endale ja teistele põhjendada.

Suhteline esitus

Maastiku suhteline esitus on ehk kõige loomulikum osa kaardistusest. Kaardistuse juhendid annavad ette objektide piirmõõdud ja määratlused, metsa läbitavuse astmed on piirkonna normaalmetsa suhtes kvantitatiivselt määratud, igal samakõrgusjoonel on õige kõrgus kõrgussüsteemi nulltasemest ja seega ka vaid üks õige asukoht. Subjektiivsetele otsustele nagu polekski ruumi. Paraku on kaart mitte ainult infosüsteem, vaid ka suhtlemisvahend ning suhtlemisel peab sõnum (ka mõte, kujutis, arusaam) võimalikult moonutusvabalt adressaadini jõudma. Kaardistaja on inimene, tal on emotsioonid, arusaamad ja suhtumine - kaardistaja sõnum on subjektiivne. Isegi põhikaardi välitöödel kasutatud juhendites on kirjas, et etteantud miinimummõõdust väiksemaid objekte võib kaardile kanda, kui need on maastikul orientiiri tähtsusega ja kui nende lisamine ei halvenda kaardi loetavust. Ka orienteerumiskaardil on tavaks silmapaistvaid objekte mõnevõrra võimendada. Eriti kehtib see lohkude ja kungaste kohta, mis oma absoluutkõrguse poolt võiksid kaardil kujutamata jääda, kuid on maastikul selgelt olemas.

Orienteerumiskaardi tegija püüab kaardile jäädvustada seda kujutist maastikust, mida jooksev orienteeruja näeb. Kusjuures on ette kindel, et igaüks näeb maastikku erinevalt. Ka kaardistaja ise näeb samasse kohta teiselt poolt tulles või teisel ajal tulles kohta erinevalt. Taaskord rehkendab kaardistaja pea optimeerimisülesannet, püüdes leida erinevate nägemuste ühisosa ja tõlkides seda ühisosa etteantud leppemärkide keelde. Seekord ei ole üldistatud ühisosa leidmine enam selline tehniline arvutus, nagu objektide tõenäolise asukoha vea minimeerimine. Maastiku nägemuste ühisosa leidmine sõltub sellest, kui palju kaardistaja on teadlik kaardi kasutajate maastikunägemisest ja kui suure mõjukaalu ta omistab kellegi arvamusele, sealhulgas oma enda arvamusele.

Mõned näited subjektiivset otsust nõudvatest objektidest: 1) nõlval olev kivi on altpoolt vaadates kõrgem kui ülalt, 2) horisontaal jookseb oma absoluutkõrgusel läbi soo, samas on soo servas selge aste, mis jääb kahe kõrgusjoone vahele, 3) kui detailselt kujutada läbitavust, missugune soo lugeda ohtlikuks ja milline vooluvesi ületamatuks (veekogu läbitavus võib lastele täismeelele täiesti erinev olla). Mõne objekti kannab kaardistaja kaardile või võimendab seda lihtsalt emotsionaalsel ajendil - et saaks võistlustel sinna kontroll-punkti panna või põnevaid kohti teistele näidata.

Kaardistuse subjektiivsus ei ole vaid orienteerumiskaartide probleem. Erinevusi erinevate professionaalsete kaardistajate

tehtud taimkattekaartide vahel on teaduslikult uuritud ja rahvusvahelisel tasemel publitseeritud. Topograafilistest andmekogudest (subjektiivsete) vigade ja mittevastavuste leidmist püütakse automatiseerida. Nii et ühest küljest on kaardistamine loominguine tegevus ja looja suval on oma roll, kuid vaba loominguilisus on esmasel kohal kujutavas kunstis ja dekoratiivsete fantaasiakaartide loomisel.

Reaalse maastiku kujutamine kaardil, sealhulgas orienteerumiskaardil, toimub siiski kindlate nõuete ja tavade järgi. Subjektiivsus ja suhtelisus ei ole siin eesmärgiks.

Magnetilise põhja-lõuna suuna määramine

Heino Mardiste (2008) tõstas küsimuse põhja-lõuna erinevustest sama koha orienteerumiskaardidel ning mainis allikaid, mis pakuvad kaardistajale teavet magnetikäände kohta.

Kaardistaja-praktik oskab magnetilist põhjasuunda aluskaardile konstrueerida ka maastikul. Tuleb leida aluskaardil usaldusväärne ja maastikul usaldusväärset määratav pika nähtavusega suund (eelistatult põhja-lõuna-suunaline pika nähtavusega metsasiht). Orienteerida kompassi plaat selle objekti sihis (soovitav on panna kompass kindlale mittemagnetilisele alusele, näiteks puupostile), keerata kompassi kamber põhja-lõuna suuna järgi, vaadata täpselt, mitu kriipsuvahet kambri suund nullist erineb, keerata kamber põhjasuuna suhtes peegeldatud asendisse (sama palju kriipsuvahesid nullist teisel poole viltu), paigutada kompass kaardile nii, et kambri jooned oleksid kaardil oleva objektiga paralleelsed ja kanda põhjasuund kompassi serva järgi kaardile. Täpsema tulemuse saamiseks on soovitatav teha mitu mõõtmist kaardistatava maastiku erinevates osades.

Magnetilist põhjasuunda tasub orienteerumiskaarti tehes alati kontrollida, sest magnetkäanne muutub aastate jooksul ja 10-15 aastat tagasi määratud põhjasuund vajab kindlasti kontrollimist.

Orienteerumiskaardi usaldatavus

Võrdluses topokaartidega on orienteerumiskaart tavaliselt detailsem, ajakohasem ja kogu pindalalt põhjalikumalt läbi töötatud. Seda tingivad nii kasutuse eesmärk kui ka tihedam kaartide uuendamine. Topokaartide uuendamine käib tavaliselt 10-12-aastase sammuga ja siis pööratakse põhitähelepanu ilmsiks tulnud situatsioonimuutustele (uued sidemastid, elamud ja muud hooned, rajatud tööstusalad). Looduslike nähtuste juures esinenud muutustele nii palju tähelepanu ei pöörata, seetõttu võivad teatud liiki vead (soode piirid, reljeefi üksikud vormid) hoopis märkamata jääda. Sellised märkamata vigased detailid kanduvad edasi kaardi järgmistesse väljaannetesse. Tavaliste kaardikasutajate kaardilugemisoskus on väiksem, sellistele kaardi ja looduse erinevustele ei osata tähelepanu pöörata. Vähesed ettevalmistuse tõttu ei suudeta kaardivigu märgata ega osata ka nende avastamisel mingit seisukohta võtta, rääkimata oma avastuste teatavaks tegemisest umbisikulisele ametkonnale.

Kord kasutatud orienteerumiskaarti uuendatakse järgmiseks võistluseks ka üsna väheste muutuste korral. See loob kaartidele kõrge usaldatavuse taseme. Kaardi kasutaja võib kindel olla, et kõik, mida liikuv inimene suudab looduses märgata, on ka kaardil esitatud. Lisaks antakse kaardil täiendavat infot nii kaardi tegemise aja kui ka kaardi tegija kohta. Need andmed tõstavad orienteerumiskaardi teistest kaartidest oluliselt esile. Orienteerumiskaartide tegemine ja uuendamine käib kindla eesmärgiga - valmistada kaart mingiks võistluseks. Suurematel

Väljavõte 2009. aastal valminud Arula orienteerumiskaardist koos 1 : 10 000 põhikaardi taustaga (Maa-amet 2001), pärandkultuuri ja looduskaitse andmekihiga maa-ameti kaardirakendusest (<http://geoportaal.maaamet.ee>). P tähistab suunda põhjapoolusele, L - L-Est süsteemi ristkoordinaatide ja põhikaardi kaardilehtede raami suunda, M - magnetilist põhjasuunda. Pane tähele, et riiklike infosüsteemide tekstid ja leppemärgid on o-kaardi kirjade ja märkide suhtes viltu.

eesmärgiga - valmistada kaart mingiks võistluseks. Suurematel võistlustel Eestis on üle 600 osavõtja ja neil ei jää mingi kaardiviga silmade vahele. Kõik muutused ja ebakõlad jõuavad vahetult kaardi tegijani. Tegija ei jää umbisikuliseks ja kaardi seis näitab, kui vana on kaart. Mida suurem on ajavahe kaardi valmimise ja kasutamise vahel, seda suuremad võivad olla muutused kaardil võrdluses maastikuga.

Seega on orienteerumiskaardi usaldatavus vähemalt ajakohasuse ja objektide täielikkuse mõttes ning omas leppemärkide süsteemis tunduvalt kõrgemal tasemel igasuguste muude kaartidega võrreldes. Kuid orienteerumiskaart on eelkõige siiski sportlikuks kasutuseks mõeldud vahend. Nii nagu ralliautod ei ole

mõeldud tänaval sõitmiseks. Teised kaardikasutajad ei vaja nii suurt detailsust ning detailsus on suhteline - orienteerumiskaardil pole ju isegi okas-, leht- ja segametsa eristatud, samuti mitte raba ja madalsood ega eluhooneid kõrvalhoonetest, enamasti puuduvad kohanimed ja loodusobjektide nimed. Põhikaardil on need olemas. Orienteerumiskaardid ei kata kogu Eestit ning seetõttu eelistavad looduseuurijad maastikul käia põhikaardiga ja/või aerofotodega. Orienteerumiskaardi kõrvalkasutus oleks agaram, kui orienteerumiskaardid oleksid seotud Eesti põhikaardi koordinaatsüsteemiga ning maa-ameti geoportaali kaudu pakutavate kaartidega, ortofotodega ja kohateabe andmebaasidega.

Kalle Remm on Tartu ülikooli geoinformaatika ja kartograafia õpetooli vanemteadur. **Tõnu Raid** on töötanud maamõõtjana, kartograafina ja orienteerumistreenerina ning avaldanud kaartide kohta mitu raamatut. Mõlemad mehed on joonistanud mitmeid orienteerumiskaarte.

Viidatud kirjandus:

Mardiste, H. 2008. Veskimõisa ja Poka kaardid ning põhjasaund. Orienteeruja, nr. 5(109), lk 34-36.

INTERVJUU

“Õppisin mittesportlaseks” ehk orienteeruja, kellele jäi kaart pähe

Küsis Kersti Ehala

Uku Annus, orienteeruja, sündinud 23. aprill 1947. Lõpetas 1965 Tallinna 10. keskkooli, 1970 TPI elektroonikainsenerina. Sportima hakkas keskkoolis õpetaja Woldemar Arnholdi juhendamisel, tema orienteerumistreener oli Toomas Kerem. Võitnud 1968–71 NSVL-i esivõistlustel viis kuldmedalit: orienteerumisjooksus 1968 ja 1971; teatejooksus 1968 ja 1971; suusaorienteerumises 1969. Tuli 1971. aastal sotsialismimaade karikavõistlustel orienteerumises esikohale. Eesti MV-lt võitnud (1965–1984) 11 kulda, 8 hõbedat, 9 pronksi. Eesti koondisesse kuulunud 66 korda, meistersportlane 1967.

Allikas: ESBL

Ajame Ukuga juttu kenas kollases majas, valges kahhelahjus praksub tuli, akna taga tilgub kevadet.

Orienteeruja ajakiri on sisuliselt fänniajakiri. Pead sa ennast o-fänniks? Mida sa ise fännad?

Ma ei ole selline orienteerumise fänn, kes kõiki üksikasju teab ja nädalas 4-5 korda metsas võistlemas käib. Küll aga üritan end üldiste arengutega kursis hoida, MM-i ajal ikka jälgin võistlust internetist võimaluse piires. Aega muidugi on vähe. Kui Anu ei jookseks, siis ma tõenäoliselt nii palju ei jälgiks. Vahepeal Anu ei jooksnud, aga ikka vaatasin natuke, tavaliselt ikka MM-e. Ajakiri mul ei käi.

Orienteerumas praegu sind tõesti ei kohta.

Minu meelet on võistlussport noortele. Ma tõsiselt austan neid veterane, kes leiavad motivatsiooni treenida ja võistelda. Minule sai ühel hetkel selgeks, et ma võin trenni teha kui tahes palju, minu jooksupiirus ainult kahaneb, samuti kaardilugemiskiirus. Lihtsalt ühel hetkel ei suutnud enam täiskiirusel metsas kaarti lugeda. Järgmisel aastal juba suutsin, ainult et kiirus oli kadunud.

Fotod: 5 x erakogu

Esimene tavaraja medal 1967. aastal. Selline hall ilm oligi.

Mõni võidab ju siamaani?

Agas kas ta on parem, kui ta oli noorest peast? On ta kiirem? Ei ole. Ma olen ühe korra käinud Liidu veteranide meistrivõistlustel. Oi, sõpru kui palju, häid sõpru omast ajast. Mitte ükski neist ei võitnud. Võitsid need mehed, kes noorest peast ei olnud kuskil ees, kellel oli motivatsioon. Metsas meeldib mulle endiselt käia. Anul külas käies püüan ikka leida võimaluse toast välja astuda ja avakalju peal ära käia, Soome kaljumaastik on tõesti kaunis.

Millega sa praegu tegeled?

Olen õppinud elektriinsener automaatika erialal. Ja olen erialale siiani truuks jäänud. Praegu töötan Normas. Töö on galvaanikaliinide arendamine (uute juurutamine ja vanade rekonstrueerimine). Arvan, et meie liinid on tippasemel. Mingisugust vajadust minna veel kuhugi sportima ei ole. (Vaatab enda ümber ja veab käega). Mõtle, milline jõusaal omast käest, täiesti küllaldane. Ja võib niisama metsa minna. Metsas on tore käia. Mul on siin pilt, 1. jaanuaril raba peal tehtud. Fantastiline ilm oli.

Kuulusid NSVL-i absoluutsesse tippu, oled Eesti MV-delt saanud hulgaliselt kulda ja karda, edetabeleid võitnud. Kuidas sa õppisid orienteeruma, mis sind o-sporti juurde tõi, kuidas saavutasid edu?

Võib-olla teisi spordialasid ei olnud parasjagu käepärast. 15-16-aastaselt sa ei süüvi sellesse, mis see täpselt on, mis orienteerumise juures tõmbab. Oli tore ja hakkas meeldima. Muidugi see ka, et võimlemisõpetaja viis orienteerumisvõistlustele, aasta oli siis 1962. Need noorte võistlused sellel ajal alles hakkasidki, Tööstusprojekt korraldas. Nagu mu pinginaaber ütleb: me olime kaks kõige kehvemat jooksjat klassi peale. Mingi paarisjooks oli, kumbki õieti ei teadnud, mis

see orienteerumine on. Jooksed, vaatad kaarti - ahaa, see tähendab seda. Niimoodi avastamise kaudu see tuli, väga põnev oli. Pioneeride kokkutulekul oli ka orienteerumine kavas, muidugi igasuguste lisaülesannetega. Aga ju siis orienteerumine mulle sobis. Alguses oli isegi aega silmata, mida loodus pakkus. Hiljem oli väga oluliseks persooniks treener Toomas Kerem. Tema roll ei olnud mulle öelda, mida, kui palju ja millal teha - palju olulisemad olid arutelud kõigest ümbritsevast.

Tookordne orienteerujate seltskond (mõtlen endast vanemaid orienteerujaid) oli fantastiline. 1965. aastal võitsin oma esimese Eesti meistri medali öises jooksus. Seejärel arvati mind kohe koondisesse. Loomulikult siis kohe hakkama ei saanud. Põhiseltskond oli kümme aastat vanem, Olavi Kärner oli viis aastat vanem, Taimistu Tiiduga me oleme ühevanused, noh ja Janka (Jaan Miljan), tema oli pool aastat noorem.

Kunagi keegi tõmbas neid piire, et on vanem põlvkond, keskmine ja noorem. Keskmise ja noorema põlvkonna piir tõmmati minu ja Janka vahele. Olen seega keskmise põlvkonna orienteeruja, keskmine põlvkond - see on minust kuni Olavini.

Kui meenutad oma tippspordi aega, siis mis on eredalt meelde jäänud?

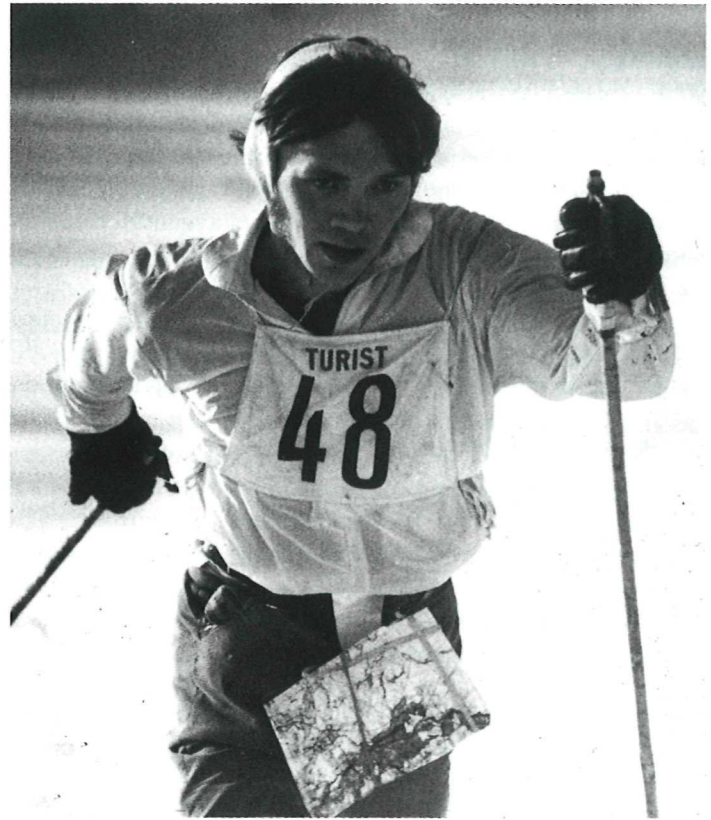
Meelde on jäänud ikka esimesed korrad. Olgu see siis esimene Eesti meistrititel, pääs Eesti ja NSVL-i koondisse, meistersportlase normi täitmine. Kordused ei paelunud mind enam niivõrd. Võita on ju alati tore, aga kui sa oled korra juba mingi asja võitnud, siis ei ole ju enam tähtis, kas sa oled 10- või 11-kordne Eesti meister. Sest mis vahet sel on, pole ju vahet. Statistikat ära minu käest küsi. Ma alguses lugesin ja tean, et esimesel aastal oli mul 12 võistlust, teisel aastal 18, aga seal edasi ma ei tea. Teatemedaleid sain päris palju, jooksin ju aastaid Harju rajooni eest. Ikka kutsuti võistlema, olin Harjus nagu maskoti eest. Kui võistkonda võeti, sai mindud ja päris hullusti ei teinud kunagi, ikka läks hästi. Treeningkilomeetreid ikka püüdsin kokku lugeda, kas või selleks, et teada saada, kas olen võimeline ettevalmistusperioodil ühes kuus 600 km jooksma.

„1971. aasta oli edukas Uku Annusele. Septembris sai ta suurima rahvusvahelise võidu, milleni tollane poliitika NSVL-i orienteerujal lubas küündida - esikoht Bulgaarias Rahu ja Sõpruse KV-I sotsialismimaade võistkondade vahel.” Nii on kirjutanud Olavi Kärner ajalooraamatus "Eesti orienteerumis-koondise 40 aastat". Võitsid pea kolme minutiga. Räägi sellest.

(Paus). Raske. Asi oli selles, et võistlus toimus 1500 m kõrgusel. Kui üks mereranna poiss sinna läheb ega ei oska ju hinnata, mis sind ees ootab. Ja rada oli ka pikk (13,5 km, aeg 1:58,00), kusjuures ega midagi erilist ei teinud.

Milles oli tippspordi võlu sinu jaoks?

Võlu on proovida oma võimeid väga erinevates tingimustes erinevatel võistlustel. Aga õppida tuleb noorelt! Soome kaljumaastikul orienteerumist ei saanudki päris selgeks, ju siis olin liiga vana.

Mingil aastal oli meil Olavi Kärneriga omavaheline sott kõige tähtsam. Arvesse läksid ainult Eesti MV-id ja koondise stardid nii suvel kui talvel. Talv sai otsa ja Olavs juhtis 5:0, kusjuures meil ei olnud kunagi vahet üle paari minuti. Nii et kõrvuti alati, aga tema ees. Olavs oskas suusatada. Suvel ma jõudsin 5:4-ni, aga viimasega sain tappa.

Mis olid sinu trumbid? Mida oli siis eduks vaja?

Oli neid, kes ütlesid, et nemad jooksevad enam-vähem rajooni, käivad kõik mäed ära, ühe otsas on punkt. Eesti koondises võis ka niimoodi edu saavutada. Kaardid ju tegelikult võimaldasid seda. Kui sul on kaardi peal üks mägi, looduses on neid viis, ega siis ei olegi eriti palju muud võimalust, kui kõik viis läbi käia.

Oli ka neid, kes ütlesid, et nemad jooksevad ainult asimuudiga ja loevad samme. Sammulugemine minule ei istunud. Ma võisin seda suures hädas teha võib olla, aga see ei olnud see.

Minu trumbiks oli tollal kindlasti hea (kaardi)mälu ja oskus kaardi järgi maastikku ette kujutada. Loed kaarti nagu pildiraamatut. Seda tuli muidugi täiskiruse pealt teha. Jooksukiirus oli mul tolle aja kohta hea.

Muidugi maastikud ja rajad olid siis lihtsamad. Näiteks mäletan, et ühel Liidu koondise katsevõistlusel ei olnud mingi probleem võita sellega, et jooksid ühe etapi 5 km ringi mööda teed. Asi oligi selles, et tuli ära tabada, et kaardi servas läheb tee ja kui sul on kaardi keskel sihuke segadus, ei olnud mingi raskus võita ringijooksuga. Edu tõi see, kui suutsid kaardilt välja lugeda, mida antud hetkel teha tuleb. See, et kaardid läksid järjest täpsemaks, mulle sobis. Mina jooksin kaardi järgi. Kogu aeg oli kaardi lugemine, kogu aeg teadsin, kus ma olen ja kui ma väga heas vormis olin, siis teadsin, et see asi maastikul asub nüüd seal 100 m kõrval, ma isegi ei pidanud nägema, ma teadsin, et see on seal ja oli kindlasti.

Teiselt poolt, kui kaardid läksid täpsemaks, siis nad läksid ka väiksemaks. Rada oli kaks-kolm korda sõlme keeratud ja raja teisel poolel, peale kaardivahetust, võis igav hakata, sest kaart oli pähe jäänud. Ma juba tean seda kohta, pean vaid sinna jõudma, kaarti pole vaja vaadata, sest ma tean ka, kuidas sinna minna. Ja meeste rajad on pikad, ikka tekib tühje alasid sisse, seda ka praegu. Peab ju kuidagi rada vedama, kui kaardil on veel üks ilus koht, aga vahepeal on kilomeeter tühja maad. Sellest tuleb siis lihtsalt läbi joosta. Arvan, et eduks oli vaja siis ja on ka tänapäeval, et sul oleks eeldusi antud ala jaoks ja võime teha palju tööd.

Millised eeldused peavad orienteerujal olema?

Mis on eeldused kõrgushüppe jaoks? Põrkab või ei pörka, mitte midagi muud. Miks mõni näeb males kümme käiku ette, teine ei näe. Miks mõni võidusõitja lihtsalt oskab õiges kohas rooli keerata? Need on igivanad

küsimused. Kas suure trenniga saab kõik? Toon näite ikka oma pinginaabrist, kes hüppas kõrgust. Mina oleksin võinud trenni teha palju tahes, kahest meetrist ma ei oleks üle saanud. Tema aga tuli kõrgushüppes olümpiavõitjaks! Orienteerumises ei õnnestunud tal mind kunagi võita, isegi siis, kui tema käis hoolega orienteerumas ja mina ei treeninud. Mingi asi sul peab sees olema, see on tunnetuses kinni. Üks eeldus on ka, et sa kaarti suudad näha pildina. Ei saa öelda, et üks oskus korvab teist, et hea orienteerumisoskus annab eelise. Kõik oskavad orienteeruda ja ees on ikka see, kes jookseb veel kiiremini ning ei tee seejuures vigu. Praegu need jooksukiirused on ikka midagi meeletut. Kellel on eeldused pikamaa-jooksuks, maastikujooksuks - sellised asjad peavad olema. Teine asi on joosta nii, et mõistus töötaks.

Miks orienteerumine ei ole olümpiaala?

Olümpiamedali väärtus on nii suur, et vaevalt siis ausast orienteerumises rääkida saaks. Panused oleksid lihtsalt liiga suured ja keegi ei jõuaks neid lahti harutada. Juba praegu juhtub kuidagi nii, et need kohaliku maa omad on seal enne võistelnud või kõrvalmaastikul käinud, kuhu teisi ligilähedalegi ei lasta. Lisandub veel küsimus, mis on doping, mis ei ole. Võistlus hakkab käima ka selle peale, kes suudab kasutada neid aineid, mis lähevad dopingu nimekirja järgmisel aastal. Selles mõttes on orienteerumises asi praegu ausam, panused on väiksemad.

Kas konkurent häirib sind, kui näed teda metsas?

Ei häiri. Mida ma vahest täiesti teadlikult tegin oli see, et häirisin oma konkurente. Ei, ma ei rääkinud mitte midagi, aga jooksin enam-vähem samas tempos veidi aega konkurendi selja taga. Mitte väga kaugel, aga ka mitte täitsa selja taga. Ja oli teada, et mõned mehed lähevad selle peale närvi. See on esimese vahetuse taktika. Isegi, kui sa oled jooksus esimene mees selles pundis, siis sa ei jookse eest ära mitte kunagi esimeselt positsioonilt, vaid ikka teiselt-kolmandalt positsioonilt.

Kuskil seal Leningradi taga üleliidulistel võistlustel teatejooksus me võitsime, kusjuures lätlastega jäi vahe väga väikeseks. Ma jooksin esimest vahetust, ilus männimets, kõik paistab ja hajutust tol ajal ei olnud. Hakkas selline väga kihvt kõigutamine. Ma täiesti teadlikult hakkasin kaari jooksma. Tempo oli kõva. Iga sellise kaare peal kukkus keegi tagant

minema. Kui sa oled vormis, siis sa jõuad sellist asja teha. Kui oled vormis, siis võid teha mida tahes. Jooksus pead muidugi seltskonnast üle olema, igal juhul mitte kehvem. Mulle tundub, et tol ajal oli lihtsam vormi jõuda. Sa pidid ikka muid asju ka tegema peale spordi, ei saanud mõelda ainult selle peale, kuidas ma nüüd vormi lähen või ei lähe. Lõpuks tuli muidugi asju niipalju juurde ja ega ei olnud seda taset ka siis võtta enam kuskilt, olin siis kõvasti üle 30-ne.

Õppisid elektroonikat? Kelleks tahtsid saada? Viirsalu ajaloo- raamatutest lugesin, et Uku huviala on näitlemine. Miks spordist ei saanud sinu elukutset?

Noorena tegelesin veel nii mõnegi asjaga. Näitemäng oli huvitav, aga oli selge, et mingit näitlejat minust ei saa. Sporti oma elukutsena ei ole samuti kunagi näinud. Õppisin

Võidumeeskond Annus-Tasa-Miljan 1971. aasta üleliidulistel esivõistlustel Karjala kannas, kus meeste teatejooksus kulgesid kõik kolm etappi eestlaste initsiaalivil. Kuskil seal Leningradi taga.

huvitavat eriala, arvutid alles alustasid oma elulugu (esimene tõsine arvuti, millega ülikooli diplomipraktikal kokku puutusin, võttis enda alla suure saali ja tal oli suur op. mälu: 4 gigabaiti!). Mind kui sportlast on tööle kutsutud pakkumisega: "Võtame su tööle, küll me mingi ametikoha ka leiame." Leping jäi ära. Olin ma ju õppinud mittesportlaseks.

Sina ja EBI (Eksperimentaalbioloogia Instituut). Kogu kollektiiv käis orienteerumas, korraldas võistlusi. Kuidas see tekkis, mis fenomen see oli, mis oli sinu roll?

Eks ta juhuste kokkusattumine oli. Orienteerumas käidi EBI-s juba enne mind, see au tuleb jätta Udo Margnale. Mina olin Eesti tiptasemel orienteeruja, kes organiseeris instituudis võistlusi, kui oli vaja, joonistasin ka Harku pargi kaardi. Ikka nii, et igaüks, kes starti tuli, juba startist paari punkti nägi. Ega meil seal ainult orienteerujad käinud. Siiani pean üheks suuremaks kordaminekuks jüriööjooksu teist kohta EBI seltskonnaga! Meie võistkonna teised mehed polnud absoluutselt tiptasemel orienteerujad. Üks oli ülikooli keemik, kes hakkas orienteerumisega tegelema alles EBI-s. Siiani jookseb. Mingi hullus seal tekkis. Eks need laua taga istuvad töönimesed tahavad pärast tööd midagi meeldivat ja rahulikku teha, kindlasti mitte haisvat spordisaali. Park ja Harku mets olid sealsamas ukse ees.

Uku ja Leena Annus tütre Anuga viimasel MM-il Rootsis.

Oled ka kaarte joonistanud. Milline on hea o-kaart?

Hea kaart on see, kus ma võidan; halb aga see, kus kaotan; kõige parem kaart on muidugi see, mille ma ise joonistasin - selline väljend oli kunagi käibel, muidugi naljaks. Kaardi joonistamine andis juurde kaardilugemistunnetust. Ja ühel hetkel tõesti oli seda vaja, sest Tallinna neljapäevakud vajasisid kaarte ja siis ma neid joonistasin Tallinna ümbruses, mõned ka mujal. See on selline asi, et nii lihtne on neid auke joonistada, aga kas nad ikka on augud? Äkki joonistada mingite orvandite ja mägede süsteemiga hoopis? Kas joonistada neli auku või mägi nelja ninaga - raske öelda kumb on õige. Hea kaardijoonistaja oskab vist näha paljude erinevate inimeste silmadega ja teha kaardi vastuvõetavaks enamusele, nii nagu tegid Kalle Remm ja Kalle Kalm. Kaardijoonistamine mulle meeldis, see oli mõnus metsas käimine ja mõtisklemine, aga mul polnud aega. See nõuab kohutavalt aega.

Sinu peres orienteerusid kõik. Ega lastel midagi üle jäänud, kogu aeg võistlustel kaasas. Anust sai tipppegija. Miks just temast?

Ju ta tahtis. Ega ta ise ka ei osanud vastata. Siis oli ilmselt ka juba selline aeg, mis võimaldas orienteerumise juurde jääda. Sandri puhul näiteks oli ülikooli ajal vaja juba tööl käia, polnud niipalju aega trenni teha. Eks Anul oli tahtmist ka ikka palju rohkem ja tema tulemused noorest peast olid paremad kui Sandril, mitte päris alguses küll kohe. Alates 15-16 klassist, kui ta juba hakkas Soomes käima, siis see areng tekkis. Muidugi, siis oli Anul vaja transporti, et võistlustele pääseda. Natuke olen püüdnud talle treeneri eest olla, selline nagu Keremi Tom mulle. Öelda, et jookse niipalju ja sel ajal, see ei ole veel treener minu arvates, aga vaadata, mida sportlane tegi ja kui oled julge ütlemisega, siis ka öelda, mida sa tema jooksust arvad. Kas siis üks läheb pauguga kinni või ei lähe, see on iseasi. Kuulama pead sa kõiki, aga lõplik otsus tuleb sportlasel ise vastu võtta. Taavi ala oli male. Ta käis ka noorte MM-idel, sinna sai üksainuke Eestist. Taavi parim saavutus on Kõlaotsa ees Eesti meistriks tulemine. Aga siis ta läks 9. klassis vahetusõpilaseks Ameerikasse. Seal tagasi tulles ütles, et nüüd ta teab, kuidas tuleb õppida, mitte nii nagu siin. Nüüd on Taavi jälle tagasi Ameerikas, juuradiplom tehtud nii siin kui seal, ja töötab küllaltki suures advokaadibüroos. Tänu Skype'le näeme ja saame juttu rääkida pea iga nädal. Korra aastast tulevad kõik - Taavi pere ookeani tagant, Anu pere lahe tagant ja Sandri pere Nõmmelt - meie juurde kokku.

Orienteerumisse on alapid juurde tulnud. Sina jooksid ja suusatasid. Kuidas võrdled neid alasid, kumb oli südamelähedasem ja miks?

Mina jooksin, talvel pidid selleks muidugi suusad all olema. Ega ma suusatada osanud, ma jooksin suuskadel. Viimane üleliiduline oli mul Sverdlovskis talvel, seal me tulime märketeates kolmandaks. Küsimus oli muidugi selles, et tuli sõita nulliga, karistusringe ei tohtinud saada. Jälle kaardilugemine ja mälu olid need, millele lootsin, üle oma varju ju ei hüppa.

Suundsuusatamisest ma hästi ei arva, see ala tekitab minus võrdluse suvisse orienteerumisega, kus teedelt lahkumine on keelatud. Olen Eestis isegi suundsuusatamises hõbeda saanud, aga mehi oli seal peal Kolla (Nikolai Järveoja) veel teisigi, kes suusatada oskasid. Ilmselt siis füüsiline vastupidavus võitis, mõtlemisülesannet küll eriti ei tekkinud. Ka üleliidulistel tuli suunda sõita, kui sa sinna juba läksid.

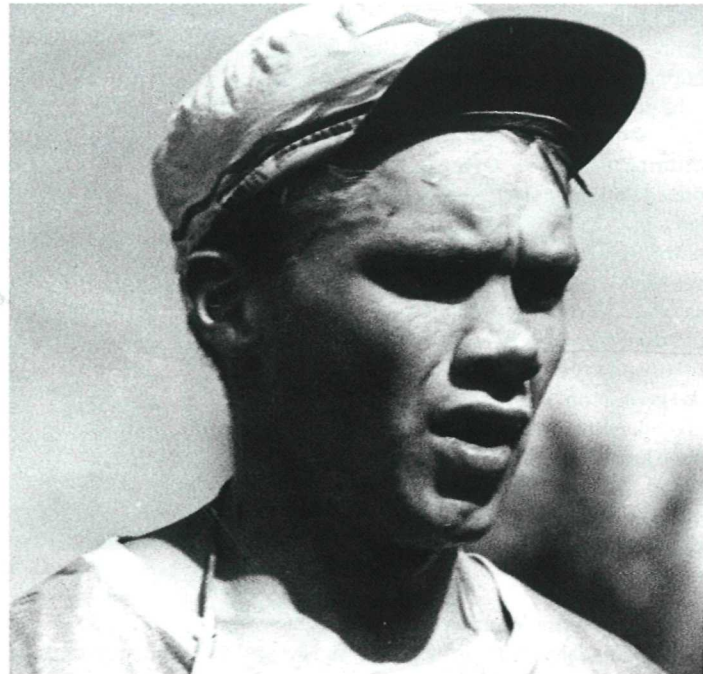
Mida arvad praegu kõrvaltvaatajana uutest aladest - sprint, lühirada, sise-o, ratta-o? Oled neist ise midagi proovinud? Mida ütleb vanakooli mees?

On katsetatud ka autoorienteerumisega. Sprint, lühirada, pikk rada - nad on oma loomult erinevad ja seetõttu ka huvitavad. Sise-o on huvitav mäng, aga ega see ikka orienteerumine ei ole.

Mulle tundub, et rahvusvahelisest suveprogrammist (sprint, middle, long) on kõige tõsisem lühirada (middle course). Ta on läinud pikemaks ja seal ei ole enam absoluutselt puhkamise kohta. Skandinaavia oludes tähendab see kogu raja ulatuses väga ränka orienteerumist.

Sprint annab sulle tavaliselt lisaks tänavatpidi jooksmist ja on sellevõrra ka lihtsam. Sprint on selle peale, et sa ei tohi kordagi maksimaalsest tempest alla lasta ja pead suutma veel kaarti lugeda samal ajal. Pikk rada on paljuski füüsilise vastupidavuse peale.

Auto- ja rattaorienteerumist tehti ka vanasti ja tehakse praegu. Rattaorienteerumisest ei oska midagi arvata, see tuleb jälle talvist

Alati peab olema plaan. Ka halb plaan on parem kui täiesti ilma plaanita ringi jooksmine. Orienteerumises aga tuleb plaan teha sekunditega.

suundsuusatamist meelde, mille kohta ma eriti hästi ei arva.

Mis nõu sa annaksid praegustele tegijatele, kes tahavad tippu jõuda? Mida on täna eduks vaja? Milles näed ala arengut?

Orienteerumist ei saa selgeks õpetada, see tuleb endal selgeks õppida? kõiki õpetajaid kuulates, aga mitte pimesi jälgides. Eestimaal ei õpi orienteerujaks, see ei ole võimalik ainult Eesti maastikel harjutades. Küllaltki varakult peab täna minema tõsisid o-maastikke endale selgitama.

Palju õnne juubeli puhul, Uku!

Anu Åkerman:

Ma arvan, et orienteerumine on isale tähendanud palju, sest ta innustub alati, kui sellest juttu tuleb. Tütrena tunnen kõige rohkem tema ääretut headust. Ta on alati tahtnud võistlustele kaasa tulla, ka siis, kui ise enam võistlema ei kippunud. Enda tulemustest ja saavutustest ei ole ta ise küll kunagi rääkinud, küll aga elab kaasa ja on rõõmus, kui lapsed edukad on. Isa jääb kõikides situatsioonides väga rahulikuks, ütleb, et kõik on hästi ja järgmine kord läheb paremini. Ka on ta alati orienteerumises uskunud, et kõik on võimalik, see iseloomustabki teda - alati väga positiivne ja mõnusalt naeratav.

Arne Kivistik:

Mäletan Uku Annust kui üht liiget TPI võimsast üliõpilaskolmikust. Koos Eesti nimel võisteldes meil tihedamat suhtlemist ei olnud, Uku oli teise linna (Tallinna) mees. Tema esimene võit Eesti õistel Rakvere kandis Vinnis 1965. aastal oli tõeline üllatus ja sellest piisas sügisel Läti vastu 10-liikmelisse meeskonda pääsemiseks. Seal sai ta eesti meestest eelviimase koha, kuid aasta hiljem võitis kõiki (teist kohta koguni 5 minutiga) ja kuulus võidukasse esindusteatesse. Küllap oli noore mehe jooksutase selle aja paremiku vääriiline, kuid edu saavutamise püüest paljudest teistest tugevam.

Pea sama äkki tõusis esile Uku kaasüliõpilane Jaan Miljan, kes koolipoisina võitis Eesti valikorieerumise Pirmastus 1966. aastal ja tegi sama ka kahel järgmisel aastal. Võimsa kolmiku kolmas liige oli Tiit Taimistu, kes sai oma meistrititli kätte Kiidjärve o-maratonil 1968. aastal.

Vinni õiste meistrivõistlusega seoses tuleb aga meelde, et öösel kolhoosi kontorist oma starti oodates lugesin seinalt, et neil on seal tööl ametlik pödrakarjus!

Kaardistamisvõistlus

Markus Puusepp, EOL kaarditoimkond

Ajakiri Orienteeruja ning Eesti Orienteerumislüüdi kaarditoimkond kutsuvad kõiki osalema eksperimentaalsel kaardistamisvõistlusel, mille eesmärgiks on ühe maastikuosa kaardistamisel koguda näiteid erinevate kaardistajate stiilidest ja käekirjast ning anda kõigile võimalus saada oma kaarditöö kohta hinnang ala asjatundjatelt. Sarnaseid eksperimente, mille käigus erinevad joonistajad sama piirkonna maastikku kaardistavad, on teada nii Soomest kui Tšehhist, samuti on seda proovitud 10 aastat tagasi Kuutsemäel toimunud EOL-i kaardistajate koolitusel.

Kõikide mainitud eksperimentide käigus on kasutusel olnud tolle aja ja koha parimad võimalikud alusmaterjalid: Soomes stereoalus ning Tšehhis ja Eestis topokaardid. Arvestades, et Maa-ameti laserskaneeritud kõrgusandmed (LIDAR) on tänavusest kevadest üle kogu Eesti kättesaadavad ja seega muutunud ainumõeldavaks aluseks kõikidele uutele orienteerumiskaartidele, on ka sel eksperimentaalsel võistlusel kasutusel just laserskaneeritud kõrgusandmete töötlemisel saadud materjalid.

Tartumaal Kambjas paiknev kaardistatav ala on valitud vastavalt kaarditoimkonna käsutuses olevatele laserskaneeritud kõrgusandmetele, maastiku tasemele ning ligipääsetavusele. Tegemist on keskmise kuni halva läbitavuse, suurte kõrgustevahede ning mitmekülgse reljeefiga maastikuga, kus leidub erinevas vanuses metsa ja raiesmikke, aga ka mahajäetud kultuurmaastikku talukohaga. Sama ala kattev varasem orienteerumiskaart on leitav EOL-i kaartide andmebaasist nimega Kambja (nr 604, 1976. aasta). Vahetult läände jääv maastikuosa on kujutatud 2011. aastal Kambja Ignatsi Jaagu Põhikooli nimelisel orienteerumiskaardil (nr 2012030).

Kaardistamisvõistluse tingimused

Osalejad: Kõik soovijad olenemata kogemusest ja vanusest.

Maastik: Kambja, Tartumaa.

Nõuded kaardile: mõõtkava 1:15 000, horisontaalide löikevahe 5 m jt.

ISOM 2000-st ning EOL-i kaardikoodeksist lähtuvad nõuded.

Kaardistatava maastiku pindala: ~0,2 km².

Alusmaterjalid: Maa-ameti laserskaneeritud kõrgusandmete maapinnapunktidest töödeldud reljeefijoonis 1 m löikevahega (OCAD/PDF/JPG) ning intensiivsuspilt (PDF/JPG). NB! Kõrgusandmeid töötlemata kujul välja ei anta. Samuti osalejate endi poolt hangitud materjalid.

Tööd saata **20. septembriks** (PDF- ning võimalusel ka OCAD- failina) e-posti aadressile kaardid.toimkond@orienteerumine.ee koos ülevaatega kasutatud alustest, programmidest, lisavahenditest (näiteks GPS), välitöödele ja joonisele kulunud ajast, muljetest jm.

Tööde hindamine:

Laekunud töid hindab EOL-i kaarditoimkond nii kameraalselt kui maastikul (võimalusel koos eri tasemel ja vanuses orienteerujate rühmaga) vastavalt ISOM 2000, EOL-i kaardikoodeksile ning

kaarditoimkonna subjektiivsele arvamusele kuna orienteerumiskaardi puhul on tegemist siiski kaardistaja nägemusega, mida pole võimalik instrumentaalselt mõõta.

Muu: EOL-i kaarditoimkonnal ning ajakirjal Orienteeruja on õigus failile oma äranägemise järgi kasutada, avaldada ning muuta.

Faille saab küsida e-posti aadressilt markuspuusepp@hotmail.com

Suured tänud OK Ilvesele alusmaterjalide eest!

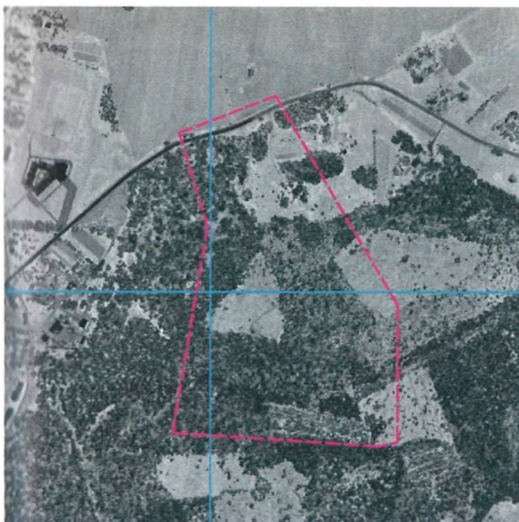
Orienteerumiskaartide tegemise kohta võib rohkem lugeda 2012. a kevade jooksul uuenevalt EOL-i kaartide lehelt <http://www.orienteerumine.ee/kaart/>

Samalt lehelt leiab ka viited ISOM 2000-le ja EOL kaardikoodeksile. Kaardi joonistamiseks kasutatavate programmide kohta võib lugeda kõrvalloost.

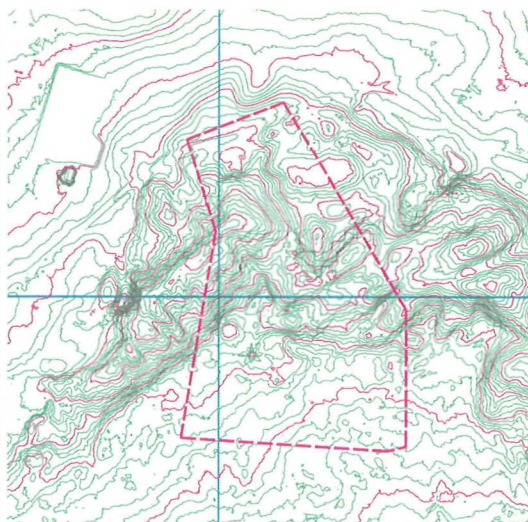
Ülevaade töödest koos asjatundjate kommentaaridega ilmub 2012. aasta viimases ajakirjanumbris novembris.

Väljapaistvamaid töid premeeritakse!

Põnevat joonistamist!

Kaardistatava ala intensiivsuspilt, mõõtkava 1:15 000

Kaardistatava ala samakõrgusjooned, mõõtkava 1:15 000

Millega joonistada orienteerumiskaarte?

Markus Puusepp

Teadaolevalt on Eesti esimeseks digitaalselt koostatud orienteerumiskaardiks 1993. aastal välja antud Järve orienteerumiskaart (kood andmebaasis: 9300-1) Ülemiste järve kaldalt, mille koostas Avo Saue programmiga OCAD 4. Sellest hetkest on Šveitsi päritolu OCAD olnud ka enimkasutatavaks kaardistustarkvaraks. Näiteks 2011. aastal registreeritud 87 kaardist 86 on koostatud OCAD erinevate versioonidega ning vaid kaardi 2011083LK puhul on kasutatud Microstationi tarkvara.

OCAD sündis lihtsalt kasutatava orienteerumiskaartide joonistamise programmina, milles kõik orienteerumiskaartidel kasutatavad leppemärgid juba valmiskujul olemas olid, samas kui näiteks Microstationis kõik sümbolid enne kaardi koostamist ise luua tuleb. Tõenäoliselt on just valmis leppemärgid ja lihtsus olnud ka senimaani kestva edu ning mitteametlikuks standardiks kujunemise aluseks. Hobikorras kaardistajatele või proovida soovijatele jääb OCAD aga kalliks: versioon 10 hind on 430 eurot, mistõttu oleks paslik tutvustada ka teisi orienteerumiskaartide joonistamist võimaldavaid programme.

OCAD 6

Allalaetav <http://ocad.com/en/downloads.htm>

Plussid: tasuta, lihtne kasutada, ettevalmistatud leppemärgid, ühildub uuemate OCAD versioonidega.

Miinus: piiratud taustakaartide ja eksportimise failiformaadid.

OpenOrienteering Mapper

Arendusjärgus alfa-versioon allalaetav
<http://oorienteering.sourceforge.net/>

Plussid: tasuta, lihtne kasutada, ettevalmistatud leppemärgid, failiformaat ühildub OCAD-ga.

Miinus: programmi valmimine võib vabatahtlikkuse alusel toimuva arendamise tõttu võtta palju aega, hetkel vähene funktsionaalsus.

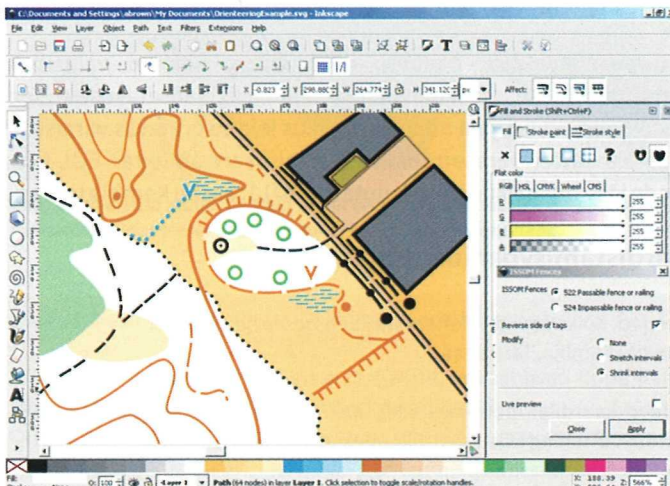
Lisaks võib internetist leida mitmeid mobiilsetele seadmetele - pihu- ja tahvelarvutitele ning nutitelefonidele (nii Android, Windows kui iOS) - mõeldud programme.

O-scape

Vabavaraalise vektorgraafika programmi Inkscape laiendus
<http://inkscape.org/> laiendus, tasuta allalaetav
<http://sourceforge.net/projects/o-scape/>

Plussid: tasuta, ettevalmistatud leppemärgid, töötab Windows, Mac ja Linux operatsioonisüsteemidel.

Miinus: algajale raske, vajab mitut eraldi installeerimisest (Inkscape + O-scape), ei ühildu OCAD-ga.

O-scape'i kasutajaliides.

Mapstudio

Tasulise kujundustarkvara Adobe Illustrator laiendus o-kaartide joonistamiseks

<http://www.mapstudio.info>

Plussid: ettevalmistatud leppemärgid, ohtralt tööriistu, võimaldab lisada rastergraafikat, töötab nii Windowsi kui Maciga.

Miinus: vaja Adobe Illustratorit (väga kallis), algajale väga raske.

Viited allalaadimisvõimalustele ning ülevaade teistest orienteerumisega seotud tarkvaralahendustest
<http://o-wiki.net/index.php?title=Software>

Foto: Kili Leola

Kuidas mõõta kaugusi?

Kalle Kalm

Ajast aega on inimesed tegelenud asukoha määramise ja kauguste mõõtmisega. Seda on vaja nii maal kui ka merel, eriti aga metsas orienteerumisel. Pidevalt on täiustunud ja arenenud mõõtmisvahendid ja -meetodid. Püüan anda praktilisi näpunäiteid kauguste mõõtmiseks lihtsate vahenditega.

Laias laastus võib kaugusi mõõta kahel viisil: otseselt ja kaudselt. Otsesel mõõtmisel kasutatakse eririistu ja mõõtevahendeid ning lugem saadakse pikkusühikutes. Kaudsel mõõtmisel hinnatakse kaugusi kas silmamõõduliselt või mõõtühikutes, mis pole pikkusühikud (nt aeg ja sammud) ning arvutatakse saadud andmed hiljem ümber pikkusühikuteks. Kaarti joonistades ja eelkõige metsas joostes on meil peamiselt kasutada vaid kaudsed vahendid.

Silmamõõt ja liikumiskiirus

Silmamõõduline hindamine on võimalik vähestel juhtudel, sest see eeldab väga head nähtavust. Samas on silmamõõduline hindamine väga ebatäpne meetod, kus viga võib ulatuda isegi 100%-ni. Seepärast ongi kauguste silmamõõduline hindamine soovitatav vaid erandjuhtudel, kui pole võimalik kaugust teisiti mõõta. Lisaks peab mõõtjal olema vilunud silm. Oma praktikast lähtudes soovitan hinnata kaugusi silmamõõduliselt 20-30 meetri piires (maksimaalselt 50 m).

Tunduvalt täpsem on mõõtmine ajaga, sest on üldteada, et inimene läbib käies ühes tunnis 5-6 km. Kui liikuda kiirusega 6 km/h, läbib minutiga 100 m. Teades aega, mis on kulunud vahemaa läbimiseks, saame välja arvutada ka teekonna ligikaudse pikkuse või kauguse mingi objektini.

Kindlasti on aga vaja enne kontrollida oma liikumiskiirust nii kõndides kui ka joostes, sest aeg-ajalt on vaja kaugusi hinnata ka joostes, näiteks orienteerumis- või seiklusspordirajal. Oma jooksukiirust on kõige parem mõõta staadionil, sest sealse raja pikkus on teada. Staadioni puudumisel võib kiiruse mõõtmise ette võtta mõnel vaiksemal maanteel, kus on olemas kilomeetripostid. Kiirust võiks mõõta ka veidi kiiremal jooksul. Olenevalt treenitusest kulutab sörkjooksja 1 km läbimiseks 4-6 minutit. Kõik need andmed enda kohta on vaja jätta meelde, algajal tasub need koguni üles kirjutada.

Sammupikkus kui maamõõdusirkel

Kui vanasti oli üks klassikalisemaid maamõõduinstrumente kahemeetrise haaravahega mõõtesirkel, siis tegelikult on igal inimesel kogu aeg kaasas ka oma isiklik kokkupandav sirkel - tema jalad.

Sammudega mõõtmine tundub esmapilgul keeruline ja ebatäpne, kuid selgitan kohe, et kaudsetest mõõtmismeetoditest on see usaldusväärsem ja täpsem. Õppinud mehed ja head "riistad" suudavad garanteerida normaaltingimustes vea, mis ei ületa 2%. Aga ka suhteliselt väikse kogemuse ja harjutamisega on saavutatav 5%-ne viga ja see on juba piisav täpsus, kui võrrelda silmamõõdulise mõõtmisega. Nii et tasub proovida.

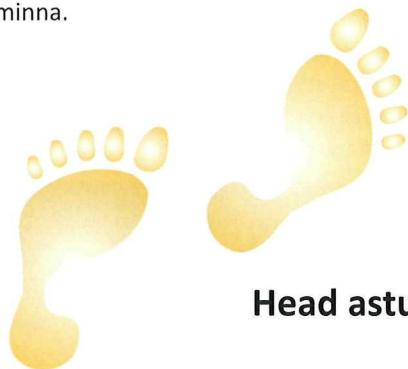
Kogu sammumõõtmise tehnoloogia ja usaldusväärne tulemus põhineb sammupikkusel, mis peab olema alati ühepikkune. Sammupikkus sõltub aga paljudest asjaoludest (inimese pikkus, riietus, jalatsid, pinnas, takistused, reljeefi tõusunurk jmt). Kõige tähtsamad on selle juures inimese pikkus ja sellele vastavalt sammupikkus, mida tuleb teada ja millest tuleb kindlasti kinni pidada. Et oleks vähem aritmeetikat, loetakse sammumõõtmise juures sammupaare ehk siis kas ainult parema või vasaku jalaga tehtavaid samme.

Artiklile lisatud tabelis (järgmisel leheküljel) on antud soovituslikud sammupaaride arvud inimesele, kelle kasv on 165-195 cm. Need, kelle pikkus jääb tabelis toodud piiridest välja, peavad valima skaalal oma pikkusele lähima pikkuse. Nüüd tuleb oma sammud seada staadionile või mõõta välja 100-meetrine lõik ning püüda seal kõndida tabelis toodud sammupikkusega või arvutada enda jaoks hoopis uued tulemused. Seda tuleb teha mitmeid kordi ja päevi järjest, et sammupikkus kinnistuks.

Kui on saavutatud mingi stabiilne sammupikkus normaaltingimustes, tuleb mõõta 100 m pikkused lõigud ka raskendatud tingimustes (nt vastu mäge, soos, lumes, kõrges rohus jne). Kohe on näha, et sealse normaalsammuga pole kauguste mõõtmisel midagi peale hakata. Et säilitada kindel sammupikkus, tuleb nüüd hakata sammu venitama. Mida raskemad on tingimused, seda rohkem tuleb hakata sammu venitama. Seejärel minge uuesti normaaltingimustesse ja vaadake, kuidas tuleb hakata sammupikkust jälle tagasi tõmbama. Harjutada tuleb pidevalt, et tekiks sammupikkuse tunnetus ja stabiilsus erinevates tingimustes.

Praktikas kasutatakse sellist sammudega mõõtmist ilmselt kõige rohkem orienteerumiskaartide joonistamisel, kus sellisel viisil on saavutatud väga suur suhteline kaarditäpsus. Samas on sammudega vahemaade mõõtmine ka väga tänuväärne tööriist Eesti suhtelistel lamedatel ja objektivaestel maastikel orienteerudes.

Kasulik on teha kindlaks sammupaaride arv 100 m kohta joostes ja loomulikult erinevates oludes, sest ka seda võib mingil hetkel tarvis minna.

Head astumist!

Sammude hulk vahemaa kohta sõltuvalt inimese kasvust.

Kaardil (mm)		Looduses (m)	Looduses sammupaare		
Mõõtkava 1:5000	Mõõtkava 1:10 000	Inimese kasv	Inimese kasv 170cm	Inimese kasv 180cm	Inimese kasv 190cm
1	0,5	5	3	2,75	2,5
2	1	10	6	5,5	5
3	1,5	15	9	8,25	7,5
4	2	20	12	11	10
5	2,5	25	15	13,75	12,5
6	3	30	18	16,5	15
7	3,5	35	21	19,25	17,5
8	4	40	24	22	20
9	4,5	45	27	24,75	22,5
10	5	50	30	27,5	25
11	5,5	55	33	30,25	27,5
12	6	60	36	33	30
13	6,5	65	39	35,75	32,5
14	7	70	42	38,5	35
15	7,5	75	45	41,25	37,5
16	8	80	48	44	40
17	8,5	85	51	46,75	42,5
18	9	90	54	49,5	45
19	9,5	95	57	52,25	47,5
20	10	100	60	55	50

Artikkel on ilmunud Kaitse kodu! numbris 3/2006

Kuidas mõõdavad kaugusi tipporienteerujad?

Johannes Tasa

M60, mitmekordne NSVL-i meister

"Orienteerudes ei loe ma mitte kunagi samme ja suuna keeran kompassile peale haruharva. Kaugust hindan kaardilt loetud objektide abil, liikudes üldsuunaga. Seega, mida orientiiride-rikkam on maastik ja mida täpsemalt kaart neid kajastab, seda kindlam on jooks. Sain väga hästi aru noorte norrakate põhjendusest, kes mõni aasta tagasi vist Taevaskoja kaardil võisteldes põhjendasid oma kesiseid tulemusi asjaoluga, et eksivad orientiiridevaesel maastikul ära. Mul on välja kujunenud teatud kaarditunnetus ja loetud pildist moodustub kuskil alateadvuses reljeefimaastiku makett. Kui see läheb kokku reaalse olukorraga, on eksimine sisuliselt välistatud. Seega mõjutavad täpsemat liikumist igasugused moonutused ja infomüra reljeefi kujutamisel. Aga ka näiteks teede ja radade käänakute ja hargnemiste täpsus. Kompassi kõige tähtsam osa on minu jaoks suur luup. Samas pean küll olema tänulik innukatele kaardistajatele, kuna pean orienteerudes pidevalt silmi pingutama, et kõike kujutatut välja lugeda ja seetõttu pole mul nägemine viimase viieteistkümne aasta jooksul halvenenud ja suudan jätkuvalt läbi saada prille kasutamata."

Olle Kärner

M21, Eesti orienteerumiskoondise esinumber

"Enamasti hindan orienteerumisrajal kaugusi ikka tunde järgi, eriti kui objekte, mida lugeda, on piisavalt tihedalt. Aga ma kasutan ka samme. Põhiliselt siis, kui reljeefipilt on liiga kirju ja kaardilt ei õnnestu midagi selgelt eristuvat välja lugeda. Või kui olukord on just vastupidine - pole reljeefijooni, mida lugeda. Vahel loen näiteks samme ka mööda joonorienteire liikudes, kui on vaja nendelt ebaselges kohas maha keerata. Kui rajal laiskushoog peal on, siis läheb kõik sisetunde järgi ja ei pruugi üldse halvasti välja kukkuda. Aga kindluse mõttes on sammude lugemine kasulik."

2012.03.14

Otsus nr 856: Kinnitada Eesti suusaorienteerumise koondis MK-etappidele Roots (21.-25.03.2012).

Otsus nr 855: Kutsuda kokku EOLi kevadine üldkogu 24. märtsil 2012 Põltsamaal, A5 Põltsamaa Felix ruumides ja kinnitada üldkogu päevakord.

Otsus nr 854: Kinnitada EOLi 2013. aasta riikliku noortesporti toetuse eraldamise alused esitamiseks EOL üldkogule.

2012.03.05

Otsus nr 853: Muudatused Eesti 2012 .aasta meistrivõistluste juhendis
Teha Eesti 2012.aasta meistrivõistluste juhendis järgmised muudatused:
1) Eesti 2012. aasta meistrivõistlustel suusaorienteerumise märketeade, 10.03.2012, Haanjas, startide algus kell 13.00.
2) Registreerimise viimane päev 06.03.2012.

2012.03.02

Otsus nr 852: Kinnitada riigieelarvest 2012. aastaks eraldatud noortesporti toetuse jaotus.

2012.02.17

Otsus nr 851: Esitada rogaini arengukava 2012-2014 EOL üldkogule kinnitamiseks.
Otsus nr 850: Kutsuda kokku EOL-i kevadine üldkogu 24. märtsil 2012, kell 10.00 Põltsamaal ja kinnitada esialgne päevakord.

Otsus nr 849: Kinnitada 54. Jüriööjooksu toimumispaigaks Elva ja korraldajaks OK Ilves.
Otsus nr 848: Kinnitada 53. Jüriööjooksu juhend.

Otsus nr 847: Kinnitada EOL volinikud ja žürii koosseisud järgmistele 2012. aasta EOL-i võistlustele:
1) 53. Jüriööjooks , 21-22.04.2012, Vastseliina, korraldaja OK Võru; Volinik - Andrus Sipsaka, Harju KEK RSK Žürii - Andrus Sipsaka, Žürii esimees.
2) Eesti MV OJ lühirada ja MN21 teade, 14-15.05.2012, Ruhu mäed, korraldaja OK West; Volinik - Alar Assor, OK Põlva Kobras Žürii - Alar Assor, žürii esimees.

Otsus nr 846: Kuulutada välja lisakonkurss 2013. ja 2014. aasta EOLi võistluste korraldamiseks.

2012.02.06

Otsus nr 845: Kinnitada Eesti orienteerumisjooksu MN21 koondiste koostamise juhend 2012.aastaks.

2012.01.30

Otsus nr 844: Kinnitada konkursi "Medalijaht 2012" juhend.

2012.01.21

Otsus nr 843: 1) Kinnitada 2013. aasta EOL võistluste korraldajaks:
Eesti MV märketeatesuusatamises, korraldaja OK Põlva Kobras, koht Põlvamaa, Saverna või Kūka.
Eesti MV orienteerumisjooksu sprindis, korraldaja OK Põlva Kobras, koht Valgamaa, Tehvandi Spordikeskus.
Eesti MV orienteerumisjooksu öisel tavarajal, OK Põlva Kobras, koht Põlvamaa, Kanepi.

2) Kinnitada 2014. aasta EOL võistluste korraldajaks:
Eesti MV orienteerumisjooksu tavarajal ja noorte/seenioride teatejooksudes, korraldaja OK Kape, koht Jõgevamaa, Pala-Linumägi.
Eesti MV orienteerumisjooksu sprindis, korraldaja OK Võru, koht Võrumaa, Rõuge.
Eesti MV orienteerumisjooksu öisel tavarajal, korraldaja OK Võru, koht Võrumaa, Sulbi.
Eesti MV orienteerumisjooksu pikal rajal, korraldaja OK Põlva Kobras, koht Põlvamaa, Kanepi.
Suunto Games, korraldaja OK Võru, koht Võrumaa, Kuura-Murati
Otsus nr : 842 Kinnitada EOL orienteerumisjooksu treenerite nõukogu statuut ja koosseis (Tarvo Avaste, Vallo Vaher, Nikolai Järveoja, Rein Rooni, Elo Saue ja Sarmite Sild).

Otsus nr 841: EOL stipendiumikonkurss.

2012.01.10

Otsus nr 840: Kinnitada orienteerumisjooksu juunioride- ja noortekoondiste koostamise alused 2012. aastaks.

2012.01.02

Otsus nr 839: Arvata OK Heering välja Eesti Orienteerumislidu liikmeskonnast.

2011.12.31

Otsus nr 838: Tunnistada ebatäoliselt laekuvateks arved nr 10345, nr 10413 ja nr 11038 ning kanda need kuludesse.

2011.12.22

Otsus nr 837: Kinnitada orienteerumisjooksu MN21 ettevalmistuskoondised 2012.aastaks.

2011.12.13

Otsus nr 836: Kinnitada Eesti meistrivõistluste 2012.aasta juhend.

2011.12.12

Otsus nr 835: Kinnitada 2013.aasta rattaorienteerumise maailmameistrivõistlustel Eestis rahvuslikuks inspektoriks (national controller) Sixten Sild.

Otsus nr 834: Kinnitada suusaorienteerumise Eesti juunioride- ja noortekoondiste koostamise alused 2012.aastal.

Otsus nr 833: Kinnitada suusaorienteerumise Eesti MN21 koondiste koostamise alused 2012. aastaks.

Otsus nr 832: Kinnitada suusaorienteerumise EOL noorte karikasari 2012 juhend.

2011.11.24

Otsus nr 831: Kinnitada EOL avaliku stipendiumikonkursi tulemused.

Otsus nr 830: Kinnitada Eesti Orienteerumislidu juhatuse esimeheks Sixten Sild ja aseesimeheks Raul Hindov.

2011.11.20

Üldkogu otsus nr 201110 Kinnitada vastavalt valimistulemustele EOL juhatus koosseis: Alar Assor, Raul Hindov, Peep Otsavel, Eduard Pukkonen, Markus Puusepp, Sixten Sild, Jaan Tarmak, Timmo Tammemäe ja vastavalt EOL põhikirjale EOL president Urmas Klaas.

2011.11.18

Otsus nr 829: Arvata OK Kose välja Eesti Orienteerumislidu liikmeskonnast.

Otsus nr 828: Kinnitada orienteerumisjooksu Eesti juunioride ja noorte ettevalmistuskoondis 2012. aastaks.

Otsus nr 827: Kinnitada suusaorienteerumise EOL noortelaagri korraldajaks Värskas OK Peko, koht Värskas ja toimumisaeg 3.-6. jaanuar 2012.

Otsus nr 826: Kinnitada Eesti Orienteerumislidu liitsentsijuhend 2012.aastaks.

Otsuseid ja nende juurde kuuluvaid lisasid vaata <http://www.orienteerumine.ee/eol/otsused.php>

Orienteerumiskauba OÜ

ORIENTEERUJA

Ilmumisgraafik:

- number - kaastööde tähtaeg 23. mai, ilmub 18. juuni
- number - kaastööd tähtaeg 28. august, ilmub 24. september
- number - kaastööde tähtaeg 5. november, ilmub 3. detsember

NB! Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. Kaastöid ei retsenseerita ega tagastata.

Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaamide sisu eest!

www.orienteerumine.ee

Reklaami ja võistluskuutsete avaldamine ajakirjas:

Eesti orienteerumisvõistluste kutsete avaldamine (must-valge)

- suurus A7 - 5 EUR
- suurus A6 - 10 EUR
- suurus A5 - 20 EUR
- suurus A4 - 40 EUR

Korduskutse -30%
EOL kalenderplaani võistlustele soodustus -25%
Värvilised võistluskuutset avaldatakse reklaami hinnaga!

Reklaami avaldamine

Sisemised leheküljed (värviline)

- suurus A7 - 30 EUR
- suurus A6 - 60 EUR
- suurus A5 - 110 EUR
- suurus A4 - 210 EUR

Tagakülj (värviline)

- suurus A4 - 300 EUR

Kordusreklaam -30%
EOL liikmetele oma reklaami avaldamisel soodustus -50%.
Võistlusmaastike sulgemise teadete avaldamine on tasuta.

ace Logistics
dream

ACE Metsikult lake! XDREAM

SEIKLUSVÕISTLUS
JOOSTES, RATASTEL JA KANUUGA

29. APRILL, TALLINN 2. JUUNI, VALGA
29. JUULI, RAPLAIMAA 2. SEPT, KIVIÕLI

WWW.XDREAM.EE

ace Logistics

vichy
VivaSport

RSA

Pringles
Xtreme

SALOMON

RMK

sysprinc

FESTI KULTUURKAPITAL

TALLINN LIIGUB